

**A KERESZTÉNY KULTÚRA
ÉRTÉKEINEK MEGŐRZÉSE,
KÖZVETÍTÉSE**



**A SZENT MIKLÓS GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

4400 NYÍREGYHÁZA SÍP ÚT 14-16.

Tartalomjegyzék

I. Óvodánk jellege	4
I. 1. Óvodakép	4
I. 2. Gyermekkép	5
I. 3. Küldetésnyilatkozatunk	5
I. 4. A program megvalósításának feltételei	6
II. Az óvoda nevelési programja	10
II. 1. Célkitűzéseink	10
II. 2. Nevelési alapelveink	11
III. Az óvoda nevelési feladatai	12
III. 1. Egészséges életmód alakítása	12
III. 2. Nevelési feladatok, tevékenységek	36
III. 3. Az érzelmi, erkölcsi és értékorientált nevelés megvalósítása	38
IV. Tevékenységi formák görögkatolikus óvodánkban a keresztény kultúra által	40
IV. 1. Játék	40
IV. 2. Hitre nevelés	44
IV. 2. 1. Ünneplés, keresztény ünnepek	48
IV. 2. 2. Az ünneplés megvalósításának elvei	49
IV. 3. Verselés, mesélés	57
IV. 4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	65
IV. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	72
IV. 6. Mozgás	77
IV. 7. A külső (teremtett) világ tevékeny megismerése	86
IV. 8. Munka jellegű tevékenységek	97
IV. 9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	99
IV. 10. Sajátos feladatok	102
V. Az óvodai élet megszervezése	116
VI. Óvodánk kapcsolatrendszere	118
VII. Az óvoda ellenőrzési, értékelési rendszere	122
Záró rendelkezések	124

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény. a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- A Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda hatályos Alapító Okirata
- 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet

AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda

Az intézmény címe és elérhetőségei:

4400 Nyíregyháza, Síp út 14-16.

Tel.: 06 42/312 742

E-mail: szentmiklosovoda@nyirgorkat.hu

Az óvoda fenntartója:

Nyíregyházi Egyházmegye

4400 Nyíregyháza

Bethlen G. út 5.

Tel.: 06 30/740 44 44

E-mail: info@nyirgorkat.hu

A törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- Az intézményben a nevelés magyar nyelven folyik
- Az intézményben a hitre nevelés a törvényi előírásoknak megfelelően történik és biztosított

I. ÓVODÁNK JELLEGE

Nyíregyházán és vonzáskörzetében nagyon sok olyan katolikus és más világnézetet valló fiatal család él, amely igényli gyermekei számára a hitre nevelést. Az óvó, védő,

szociális nevelő, személyiségfejlesztő programok fontossága mellett, ideális csoportlétszámmal, felkészült pedagógusokkal minden szülői igényt ki tudunk elégíteni.

Óvodánk gyermek centrikus. A harmonikus fejlődéshez vezető út alapja a keresztény kultúra értékeit közvetítve kultúránk ápolása, a gyermekek hitének megalapozása és fejlesztése.

Céljaink, feladataink megvalósításához szükségünk van a családokkal való jó kapcsolatra. Arra törekszünk, hogy óvodánk vonzó legyen a családok számára, és programunkkal biztosítsuk a gyermekek személyiségfejlődését, egyéni képességeiknek megfelelően.

Pedagógiai Programunkat ajánljuk Szocska A. Ábel Püspök Atyának – fenntartónknak, valamint a jelenlegi és leendő szülőknek, pedagógusoknak, óvodahasználóknak, s minden kedves partnerünknek, olvasónak.

I. 1. Óvodakép

Óvodai nevelésünk célja az, hogy elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését is.)

A görögkatolikus óvodánk is, mint minden más óvoda arra a célra van rendelve, hogy a teljes emberi személy kifejlődésén munkálkodjon. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben óvodánk kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. Óvodánk

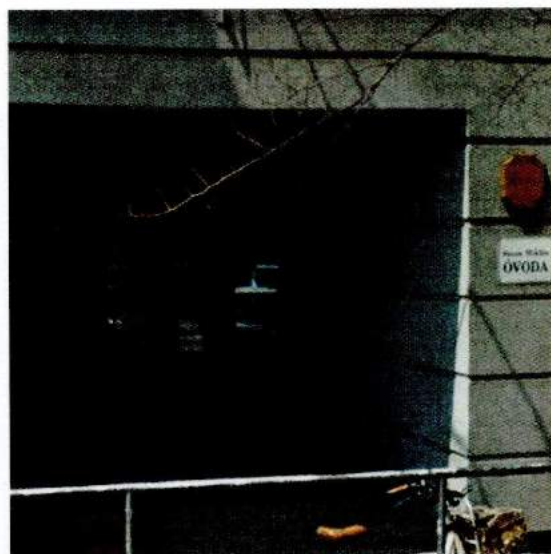
befogadó, biztosítja minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést. A migráns családok gyermekeinek biztosítjuk az óvodai nevelésben önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. Ezt a célt a keresztény életszemlélet szerint igyekszünk elérni. Óvodánk épp azzal válik katolikussá, hogy – bár más - más fokon – az óvodai közösség minden tagja osztozik a keresztény világszemléletben. Ezért az evangéliumi elvek válnak nevelési eszménnyé, belső ösztönzővé, s egyúttal végső céllá.

Sok gyermek a katolikus óvodában szerzi első vallásos ismereteit. Életkori sajátosságaiból fakadóan fontos, hogy kezdetben az őt körülvevő felnőttek (óvodapedagógusok és a nevelőmunkát segítők) életpéldájából tapasztalja meg Isten szeretetét.

Óvodánk a családi szellemre épít, preventív munkát végez. Alapja a szeretet és a bizalom. Óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció, melynek megvalósulása során a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

I. 2. Gyermekkép

Az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. Az óvodai nevelés gyermekközpontú,



befogadó. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A keresztény ember számára a gyermek Isten ajándéka, az élet folytonosságának láncszeme. Az Isten adta természet és erkölcs szerint lép az életbe, és az Isten adta törvények szerint kell belőle embert nevelni

A keresztény ember áldásként éli meg a gyermeket. A gyermek a jövő élet hordozója. A lélek megismerésével a gyermekekben lappangó hajlamokat felkeltjük. Ebben a munkában helye van a magvetésnek és a gyomlálásnak is. A közös munka során: nevelés, buzdítás, óvás, intés, mind-mind lehetőség a lélek gazdagítására. Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak, módszereknek a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk. A gyermek személyiségének kibontakoztatásában meghatározó szerepe van a személyi és tárgyi környezetnek. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével hozzájárul az emberi értékek közvetítéséhez.

Minden gyermeket a saját képességei szerint, annak figyelembe vételével neveljük, fejlesztjük. Nevelik, fejlesztik őt az új társkapcsolatok és az óvoda minden dolgozója.

Tetteinkkel sugározzuk a feltétel nélküli szeretetet, s azt a gyermeknek oly fontos biztonságérzetet, hogy – tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, segítek Neked. Feladatunk az, hogy minden gyermek ismerje és tudja meg értékeit, de azt is érzékelje, hogy melyek a hiányosságai. Ezt természetesen minden lelki feszültség nélkül próbálja elfogadni. Az óvodás gyermeket, mint fejlődő személyiséget szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Mi óvodapedagógusok arra törekszünk, hogy óvodásaink szeretetben, érzelmi biztonságban, szabad, nyugodt légkörben, sok szép élménnyel gazdagodva, élvezzék az óvodában töltött éveiket.

I. 3. Küldetésnyilatkozatunk

Óvodánk Nyíregyháza belvárosában működik 1996 óta. 2004 szeptemberétől új helyen, új épületben, a város 12 éven át egyetlen egyházi fenntartású óvodájaként. A múltban gyökerező, de a jövőben is folytatandó feladatunk a hitet megélő, és a hitet kereső családok gyermekeinek befogadása és sikeres nevelése.

A gyermek nem kicsiny felnőtt. Minden sajátosságával, egyediségével együtt szuverén lény, a maga gyermeki mivoltában. Nem készül az életre, hanem él.

Óvodánk fontosnak tartja a családok egységét, egymás tiszteletét, szeretetét. Meggyőződésünk, hogy az óvoda lényegét a légköre fejezi ki legjobban, ezért a gyermek számára életkori sajátosságainak megfelelő légkört teremtünk (gondolunk itt az óvoda belső esztétikumára, higiéniájára, valamint az udvar adta lehetőségekre is), ahol jól érzi magát felnőtt és gyermek egyaránt.

Arra vállalkozunk, hogy az ide járó gyermekeket görögkatolikus szellemben és görögkatolikus hitre neveljük. Nyitottak vagyunk a más felekezetű gyermekek hitoktatására. Segítünk gyermekkorukat boldoggá tenni, hogy majd az egyház aktív tagjaivá váljanak.

Célunk, hogy hagyományainkra, tapasztalatainkra és az óvodánk pedagógiai programjára építve kialakítsuk és fejlesszük gyermekeinkben az örök emberi, erkölcsi értékeket: az egyén tiszteletét, a humánus gondolkodást, a közösség iránti felelősségvállalást, az empátiát, a toleranciát és mindazokat az alapvető képességeket, melyek a békés úton való konfliktuskezelést, a békés egymás mellett élést segítik. Célunk továbbá, hogy fejlődjön a gyermekek felelősségérzete önmaguk, szűkebb és tágabb környezetük, nemzetünk és hazánk iránt.

Úgy gondoljuk, hogy a jó óvodában a gyermek is aktív résztvevője az itt folyó pedagógiai munkának. Felbresztjük bennük a teremtett világ és a Mennyei Atya megismerése utáni vágyat. Elfogadjuk, hogy minden gyermeket saját magához mérten kell fejleszteni – zenével, humorral, mozgással, művészetekkel, szeretettel. Olyan személyiségek kialakulásának vetjük meg az alapjait, akik később a társadalom hasznára, az egyház szervezeti keretein belül közéleti tevékenységre, a család számára pedig önzetlen, megértésen és szereteten alapuló szolgálatra képesek.

I. 4. A program megvalósításának feltételei

- a, Humán erőforrás

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétel. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő, nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

Az óvodai csoportok száma: 6

A működési engedély által előírt létszámhatár: 180

Ennek arányában minden korcsoportban reggel 7 órától délután 17 óra 30 percig óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel.

A tényleges alkalmazotti közösség létszáma: 25 fő

A törvény úgy rendelkezik, hogy minden óvodai csoportban 2 fő szakképzett, felsőfokú végzettséggel rendelkező óvodapedagógus foglalkozik a gyerekekkel, tehát az óvodapedagógus létszám szinkronban van a törvény által előírtakkal. Közvetlen segítőik a szakképzett dajkák, csoportonként 1 fő, valamint pedagógiai asszisztensek segítik a pedagógiai munkát (2 fő).

Alkalmazottak	Munkakörök	Létszám adatok
Pedagógusok	Óvodavezető Óvodavezető-helyettes Óvodapedagógus	1 1 11

Nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak	Pedagógiai asszisztens	2
	Dajka	6
	Óvodatitkár	1
Egyéb segítő alkalmazottak	Lelki vezető	1
	Konyhai kisegítő	1
	Konyhai kisegítő – takarító	1
	Portás – karbantartó	1
	Gazdasági ügyintéző	1/2
	TB ügyintéző	1/3
	Rendszergazda	1/2
Külső segítő szakemberek	Logopédus	1
	Gyógypedagógus	1
	Védőnő	1

A nevelőtestület és a pedagógiai munkát segítőik képzettségi mutatói, kompetenciái

Képzettség iránya	Képzésben részt vettek száma
Felsőfokú óvodapedagógusi végzettség	13
Egyéb felsőfokú végzettség	2
Szakvizsga vagy azzal egyenértékű képzés	6
Dajka szakképesítés	6
Egyéb szakképesítések	6

Az óvodapedagógusok továbbképzési irányultságának mutatói között kiemelt szerepet kap a gyermekek esélyegyenlőségét biztosító és a lemaradást megakadályozó pedagógiai módszerek tanulása is.

- **b. Tárgyi adottságok és feltételek**

Óvodánk rendelkezik a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen változó testméretüknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődésüket. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel helyezük el.

Az óvoda egyidejűleg biztosít megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak és teremt lehetőséget a szülők, vendégek fogadására.

Helyiségek	Száma
Csoportszoba	6
Tornaszoba	1
Logopédiai foglalkoztató	1
Fejlesztő szoba	1
Óvodapedagógusi szoba	1

Iroda helyiségek	2
Orvosi szoba / elkülönítő	1
Játéktároló	1
Tálalókonyha	2
Felnőtt öltöző	2
Felnőtt zuhanyzó	3
Felnőtt mosdó	6
Gyermek mosdó	7
Tisztítószer raktár	2
Akadálymentesített mosdó	2
Vendég mosdó	2
Pince	1
Szülői fogadó	1

Óvodánk belső és külső rendezettsége megfelelő. A tárgyi feltételek hat óvodai csoportban adták a pedagógiai munka végzéséhez. A csoportok tárgyi eszközeinek beszerzése folyamatos az elhasználódás és az igények mértékében.

A csoportszobák berendezésénél figyelembe vettük a gyermekek képességeinek fejlesztéséhez szükséges szempontokat.

Foglalkoztató és csoportszobáink otthonosak, barátságosak és jól felszereltek. A tudatosan kialakított tárgyi környezet biztosítja a gyermekek tevékenységeinek színterét és alkalmazkodik a témahetek, projektek és más tevékenységek elvárásaihoz valamint támogatja gyermekeink környezettudatos magatartásának megalapozását. A bútorzat nagy része új, minden igényt kielégítő. Játékkészletünket folyamatosan az igényekhez igazítva gyarapítjuk.

Jól felszerelt tornateremmel rendelkezünk, amely minden igényt kielégít a gyermekek mozgásának fejlesztése terén. A mozgás tevékenységeken túl több tehetségfejlesztő foglalkozás is helyet kap itt, mint például klasszikus balett, ovifoci, zeneovi.

Megfelelő kiszolgáló helyiségek állnak a gyermekek rendelkezésére, amelyekben kényelmes és esztétikus eszközökkel szereltünk fel.

Játszóudvarunk a gyermekek nagyon kedvelt tartózkodási helye, felszereltsége és mérete megfelel az intézményi elvárásoknak. A fedett terasz rossz idő esetén segít a gyerekek mozgásigényének kielégítésében.

Növények telepítésével, virágok ültetésével kívánjuk szebbé, otthonosabbá tenni külső környezetünket és ezzel megteremteni gyermekeink számára a lehetőséget a felszabadult játéokra, mozgásra. Az udvar pedagógiai koncepciónk megvalósításának is színtere, hiszen a természeti környezet nyújtotta lehetőségek egy részét itt célszerű kihasználnunk. Élünk továbbá a belváros adta lehetőségekkel, hiszen jól felszerelt, biztonságos játszóterek állnak rendelkezésünkre óvodánk közelében.

Az óvodapedagógusok munkáját segíti továbbá 1 db nagy teljesítményű és 1 db kisebb teljesítményű nyomtató, 1 db multifunkciós készülék, minden csoport rendelkezik lappal, az óvodapedagógusi szobában 3 db asztali számítógép áll rendelkezésre a minőségi munkavégzéshez. Az intézmény területén teljes lefedettségű internet hozzáférés biztosítja az információs társadalom digitális állampolgárát célzó, valamint az IKT eszközöket használó,

rugalmas tanulási utakat biztosító szemléletet előtérbe helyező nevelést az életkori sajátosságok figyelembe vétele mellett.

II. ÓVODAI NEVELÉSÜNK



*„A nevelésben minden a
lelkiségtől és a módszertől függ.”*

Brunszvik Teréz

Minden egyházi és önkormányzati óvoda célját és feladatát, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja határozza meg. Az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz. Az óvoda nevelőtestülete elkészítette saját pedagógiai programját, amely összhangban van az Alapprogrammal.

II. 1. Célkitűzéseink:

Görög katolikus óvodánk programjának célja, feladata az Országos Alapprogramban megfogalmazottak mellett, hogy a 2,5–7 éves korú gyermekeket képessé tegye a hit befogadására. Tanítsuk meg őket rácsodálkozni a teremtett világra, az abban megtapasztalt változásokra.

Óvodánknak, mint minden más óvodának is az a célja, hogy kritikusan és módszeresen átadja a műveltséget, és ezzel a teljes emberi személy kifejlődésén munkálkodjék. Feladatunk biztosítani mindazokat a feltételeket, amelyek e cél megvalósításához szükségesek.

Valamennyi nevelési területen fel kell fedezni a keresztény erkölcsi értékeket és normákat, a hit felé vezetés lehetőségeit. A közösség a gyermeki személyiség optimális fejlődési színtere. A gyermek számára a család után az óvoda a másik olyan közösség, ahol a nap nagy részét tölti. Ezért meghatározó a gyermekek szocializálódása szempontjából az óvodapedagógus személye, és a társak. Az óvodapedagógus a gyermek számára minta, aki a keresztény felebaráti szeretetet hordozza és közvetíti. Feladatunk még, hogy alakítsuk ki a gyermekekben az együttéléshez szükséges szokásokat.

Biztosítsunk a gyermekeknek külsőségeiben és tartalmában olyan visszatérő élményeket, amelyek a szülőföldjéhez, otthonához kötik.

Fejlesszük a gyermekek alkotó képességét a természetes anyagok felhasználásával.

Erkölcsei nevelésünk alapja a Szentírás. Az evangéliumi történetekkel formáljuk a gyermekek erkölcsi ítélőképességét, viselkedési kultúráját.

A népköltészeti alkotások modellértékű közvetítésével, érzelmeiken keresztül formáljuk ízlésvilágukat, ezzel megalapozva a kulturális anyanyelvet.

Az érzelmi biztonság megteremtésével széleskörűen fejlesztjük a gyermekeket, hogy az óvodáskor végére elérjék egyéni képességeik legmagasabb szintjét.

Értékeink:

A lelki „gazdagodásnak” hatalmas forrásai erednek a keresztény nevelésből.

A görög katolikus óvodánk arculatából adódóan, és az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaira építve, az egész napot áthatja a keresztény lelkiség.

A keresztény nevelés elve feltételezi a közösséget, a szereteten alapuló társas kapcsolatot. Megteremtjük a feltételeket ahhoz, hogy a gyermekeket aktív tevékenységük közben ismerjük meg, egyénileg vezessük, segítsük fejlődésüket. Fontos, hogy az egész közösséget hassa át az egymás iránti megbecsülés, derű, optimizmus, felnőttek iránti tisztelet.

A helyi szokásokat, a görög katolikus hagyományokat, fokozatosan és tudatosan építjük be a tevékenységekbe, játékaiba, az ünnepek előtti készülődésekbe, és ezzel is gazdagítjuk a gyermekek érzelmi életét.

A tehetséges gyermekek nevelését fontosnak tartjuk, ezért nagy módszertani kultúrával rendelkező óvodapedagógusok fejlesztik őket.

II. 2. Nevelési alapelveink

- eleget tegyünk az óvodahasználók elvárásainak
- a keresztény kultúra értékeit közvetítve kultúránk ápolása, tisztelete
- a gyermekek hitének megalapozása és fejlesztése
- a gyermeki személyiség tisztelete, szeretete, megbecsülése
- óvó, védő, szociális feladatok ellátása
- környezetünk védelme
- egyéni képességek fejlesztése
- a gyermeki jogok tisztelete
- az „én” tisztelete
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységek biztosítása, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játékokra
- a nemzetiséghez tartozó, valamint a migráns gyermekek önazonosságának megőrzése, ápolása, erősítése, átöröklése, társadalmi integrálása

Alapelveinket sok–sok élmény biztosításával, játékos tevékenységekkel igyekszünk megvalósítani.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

III. 1. Egészséges életmód alakítása



Egészségfejlesztési program

A Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda Egészségfejlesztési Programja

Készítette: Oláh Zoltánné intézményvezető

(Pethőné Vigh Katalin munkája nyomán)

1. BEVEZETÉS

Minden óvodapedagógusnak fontos feladata, hogy gondoskodjon a rábizott gyermekek testi épségének és egészségének a megőrzéséről. Az állam országos szintű szabályozással biztosítja – elsősorban törvények és rendeletek formájában –, hogy a nevelési intézményekben szervezett formában, azonos módon figyeljenek a gyermekek egészségének megőrzésére, illetve tegyenek is ennek érdekében.

Magyarország Alaptörvénye deklarálja azokat az alapvető jogokat, amelyek minden állampolgárt megilletnek. Az Alaptörvény XX. és XXI. cikke az alábbiakat mondja ki:

„Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.” „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” Ennek megfelelően – mind törvényi, mind rendeleti szinten – kiemelt figyelmet kívánnak fordítani a felnövekvő generációk egészségének megőrzésére. Ennek érdekében a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (a továbbiakban: Nkt.) megfogalmazta az alábbi célt:

„...egy olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaiknak, műveltségük életkori sajátosságainak kialakítását.”

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 128. §-a bevezette az óvodai teljes körű egészségfejlesztés fogalmát és részletszabályait. A nemzeti köznevelési törvényről szóló

rendelet kiemeli, hogy a nevelési intézményekben biztonságban és egészséges környezetben kell nevelődniük a gyermekeknek.

2. AZ INTÉZMÉNY FELADATAI A TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATBAN

A pedagógusok feladata, hogy a teljes körű egészségfejlesztés során – a rendszeresen megvalósuló egészségfejlesztési tevékenység hatására – pozitív irányba befolyásolják a gyermekek egészségügyi állapotát, oly módon, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézzék elő.

A 20/2012. EMMI-rendelet [128. § (1)] megfogalmazza a teljes körű egészségfejlesztés célját, kiemelve, hogy az egészségfejlesztés akkor hatékony, ha áthatja az óvodai élet egészét:

- ha minden gyermek részt vesz benne,
- a teljes nevelőtestület, alkalmazotti közösség aktív, összehangolt munkájának eredménye,
- megvalósul a felvilágosító tevékenység,
- betartják és betartatják a munka- és balesetvédelmi előírásokat, feltárják és elhárítják a veszélyhelyzeteket,
- az óvodán belüli közösségen kívül bevonják a szülőket és az óvoda közelében működő, erre alkalmas civilszervezeteket, valamint az óvoda társadalmi környezetét is.

3. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM TARTALMA

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése,
- a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és intézményen belüli erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéne területére terjed ki.

4. AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI PROGRAM MEGTERVEZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Az óvoda teljes egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében. Ehhez a következő lépések szükségesek:

A helyzet felvázolása. A feltételrendszer elemzése alapján alakíthatók ki a program céljai, szerkezete. A program megvalósítását az garantálhatja, ha

- céljaiban konkrét, reális,
- az életkori sajátosságokat figyelembe veszi,
- a nevelőtestület és a segítő kapcsolatok szakemberei által elfogadott,
- megvalósítási lépéseiben figyelembe veszi az adott lehetőségeket,
- a feladatokat tagoltan rögzíti,

- tartalmazza a módszertani elemeket,
- a szükséges forrásokat meghatározza, valamint
- kijelöli a határidőket, és megnevezi a felelősöket.

4.1 HATÁRIDŐK TERVEZÉSE

A célok kimunkálása során érdemes különböző határidőket meghatározni:

- rövid távú (azonnali beavatkozást igénylő) feladatok,
- középtávú feladatok,
- hosszú távú tervezés.

4.2 MEGLÉVŐ FORRÁSOK HASZNOSÍTÁSA

Fontos végiggondolnunk, hogy milyen módszerek, eszközök, egészségnevelési programok állnak rendelkezésünkre.

Lehetséges módszerek (egymásra épülő rendezvénysorozatok):

- nevelőtestületi értekezlet,
- óvodapedagógusok, segítők és külső szakemberek együttes képzése egészségfejlesztés témakörben,
- tréningek,
- szülői fórumok egészségfejlesztő, népegészségügyi szakember, mentálhigiénikus, szupervizor bevonásával,
- rendszeres testedzés a szülőkkel,
- környezetvédelmi tevékenység,
- szűrővizsgálatok,
- kirándulások, szabadidős programok,
- mérések,
- egészségvédelmi programok bemutatása,
- higiénés eszközök bemutatása,
- közös programok az óvodai partnerek bevonásával.

4.3 A TELJESÜLT FELADATOK ÉRTÉKELÉSE

Az egyes szakaszok után célszerű áttekinteni, értékelni a teljesítéseket, szükség szerint beavatkozni, esetleg módosítani a célmeghatározásokat. Az újabb célok meghatározásának alapja lehet a SWOT-analízis.

A minőségfejlesztési eljárásokból például a PDCA-ciklust lehet adaptálni az óvodai egészségfejlesztési feladatok értékelésére. Cél a jól bevált eszközök, módszerek, programok fenntartása, a kevésbé beváltak javítása, esetleg elhagyása, illetve az igények figyelembevételével újabbak beépítése, indítása.

Az egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az óvoda-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el.

A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés módszertani útmutatóját a Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet dolgozza ki. (Nemzeti Egészségfejlesztési Intézet, web: www.egeszseg.hu)

5. INTÉZMÉNYI DOKUMENTUMOK

A nevelési intézmény munkarendjének és házirendjének a teljes egészségfejlesztést kell szolgálni, amelynek betartása mindenki számára kötelező. Az intézmény dokumentumaiba be kell építeni az egészségfejlesztési programot.

Az SZMSZ-nek tartalmaznia kell a 20/2012. EMMI-rendelet 4. § (2) bekezdés f) pontja értelmében a gyermek egészségét veszélyeztető helyzetek kezelésére irányuló eljárásrendet, így az SZMSZ-ben kell meghatározni a nevelési-oktatási intézmény vezetőinek, pedagógusainak, valamint más alkalmazottainak feladatait a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésében és azok bekövetkezése esetén, továbbá azokat a védő-óvó előírásokat is, amelyeket a gyermekeknek, tanulóknak az óvodában, iskolában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

A pedagógiai programnak tartalmaznia kell a nevelési intézmény teljes körű egészségfejlesztésével kapcsolatos feladatokat oly módon, hogy a pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program koordinált, nyomon követhető és mérhető legyen.

A házirendnek is a teljes körű egészségfejlesztést kell szolgálnia, és ennek betartása az intézményben mindenki számára kötelező.

Előzőekből következően az intézményben tartózkodó szülőknek és nem az intézmény alkalmazásában álló egyéb személyeknek is kötelező a fentiek betartása.

6. EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÓVODA PARTNEREIVEL

Az óvodának kiemelt az együttműködési kötelezettsége – a fenti 129. § (2) bekezdése alapján – a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal, így például:

- egészségügyi szolgáltatást nyújtók (a védőnői szolgálat, gyermekorvos, fogorvos, egészségügyi szolgáltatást nyújtó orvos),
- személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (a családsegítő szolgálat, átmeneti otthonok),
- közoktatási intézmények (óvodák, iskolák, pedagógiai szakszolgálatok),
- rendőrség,
- ügyészség,
- bíróság,
- menekülteket befogadó állomások, menekültek átmeneti szállásai,
- társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok,
- munkaügyi hatóság.

Az EMMI-rendelet (3) bekezdése értelmében, amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudják megszüntetni, meg kell keresni a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

7. AZ EGÉSZSÉGVÉDELMI PROGRAM TARTALMA

7.1 AZ EGÉSZSÉGES TÁPLÁLKOZÁS

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI-rendelet 130. § (1) bekezdése kiterjed az óvodában biztosított közétkeztetés során az óvodában biztosított közétkeztetés élelmiszer alapanyagainak beszerzésére.

130. § (1) A nevelési-oktatási intézményben biztosított közétkeztetés élelmiszer-alapanyagainak beszerzését az étkeztetés megszervezője lehetőség szerint összehangolja a helyi élelmiszeralapanyag-termeléssel és -előállítással.

(2) Ha a nevelési-oktatási intézmény fenntartója vagy az intézmény vezetője – amennyiben erre az intézmény alapító okirata feljogosítja – megállapodást kíván kötni az intézményben üzemelő élelmiszerárúsító üzlet vagy áruautomata működtetésére, döntéséhez beszerzi az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleményét. Az iskola-egészségügyi szolgálat abban a kérdésben foglal állást, hogy az árukínálat megfelel-e az egészséges táplálkozásra vonatkozó ajánlásoknak, továbbá, hogy tartalmaz-e olyan terméket, amely alkalmas lehet a tanuló figyelmének, magatartásának olyan mértékű befolyásolására, hogy azzal megzavarja az nevelési-oktatási intézmény rendjét, vagy rontsa a nevelő-oktató munka hatékonyságát.

(3) A nevelési-oktatási intézmény fenntartója, vezetője nem köthet megállapodást, ha az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleménye szerint az árukínálat nem felel meg a (3) bekezdésben meghatározott ajánlásoknak, kivéve, ha az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség a megállapodás megkötését támogatja.

(4) A (2)–(3) bekezdésben meghatározottakat a szerződés módosítása esetén is alkalmazni kell.

(5) Az intézményben üzemelő élelmiszer-árúsító üzlet nyitvatartási rendjének és az áruautomata működtetési időszakának a megállapodásban történő meghatározásához a nevelési-oktatási intézmény vezetője beszerzi a fenntartó, az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat egyetértését.

Változás a 37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról jelent meg. Ennek következtében az ellátás során biztosítandó étkezésekkel kapcsolatos követelmények az alábbiakban foglalhatók össze:

37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet 5. §:

(1) A Közétkeztető által nyújtott étkezések korcsoportonkénti energiatartalma egy főre a 3. mellékletben feltüntetett energiaszükségleti értékek figyelembevételével a (2) és (3) bekezdésben foglaltak szerint naponta biztosítandó.

(2) A Közétkeztető köteles

- a) egész napos ellátás esetén a korcsoportonkénti előírt energiaszükséglet 100%-át napi három fő- és két kísétkezéssel,
- b) bölcsődei, mini bölcsődei étkeztetés esetén az előírt napi energiaszükséglet 75%-át napi két fő- és két kísétkezéssel,
- c) napi háromszori étkezés szolgáltatása esetén az előírt napi energiaszükséglet 65%-át egy fő- és két kísétkezéssel,

d) napi egyszeri étkezés szolgáltatása esetén az előírt napi energiaszükséglet 35%-át egy ebéddel biztosítani.

(2a) A napi energia- és tápanyag-beviteli értékek teljesítendő aránya a (2) bekezdésben foglalt eseteken kívül:

- a) csak reggeli esetén 20%,
- b) tízórai és ebéd esetén 50%,
- c) csak vacsora esetén 25%.

Tájékoztatási kötelezettsége is van a közétkeztetőnek, amelyek az alábbiakban találhatóak:

37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet 6. §:

(1) A Közétkeztető minden, általa biztosított étkezéshez étlapot készít, és azt az Intézmény az étkezők – bölesödékekben, valamint nevelési-oktatási intézményekben a szülők – által is jól látható helyen kifüggeszti, és elektronikus formában is elérhetővé teszi

(2) A Közétkeztető az étlapon feltünteti minden étkezés

b) számított sótartalmát, valamint az élelmiszerek jelöléséről szóló miniszteri rendeletben meghatározott allergén összetevőket.

(5) A Közétkeztető a 4. melléklet szerint adagolási útmutatót készít, amelyet az Intézmény rendelkezésére bocsát. A Közétkeztető az adagolási útmutatót az ételkészítés helyén, az Intézmény a tálalás helyén a tálaló személyzet által jól látható helyen kifüggeszti.

Naponta biztosítandó élelmiszerek, élelmiszercsoportok

37/2014. (IV. 30.) EMMI-rendelet 7. §:

(4) Napi háromszori étkezés szolgáltatása esetén egy főre biztosítandó legalább

- a) két adag zöldség – ide nem értve a burgonyát – vagy gyümölcs, ezekből legalább egy adag nyers formában,
- b) két adag gabona alapú ételmyszer, melyből legalább egy adagnak teljes kiőrlésűnek kell lennie.

Felhasználási előírások, korlátozások és tilalmak egyes élelmiszerek és ételek vonatkozásában:

- a 3 év feletti korcsoport részére 2,8% vagy ez alatti zsírtartalmú tej biztosítandó.
- Az italként kínált tej hozzáadott cukrot nem tartalmazhat.
- Tejföl és tejszín kizárólag ételkészítéshez használható fel.
- A fogyasztásra kész ételmyszerként beszerzett ízesített tejkészítményhez cukor nem adható.
- Zsiradék legfeljebb a nyersanyag-kiszabási előírásban feltüntetett mennyiségben használható fel, kivéve a sütemények készítésénél történő felhasználást.
- Húskészítmény felhasználásakor a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3/13-1. számú előírás A és B vagy A és C részében foglalt rendelkezéseit be kell tartani.
- A szükséges folyadék biztosítására étkezések között ivóvíz, illetve ásványvíz adható.

- A tea legfeljebb a nyersanyag-kiszabási előírás szerint megengedett mértékben tartalmazhat hozzáadott cukrot.
- Tíz ételmezési nap átlagában a napi összes energiamennyiség legfeljebb 30%-a, bölcsődei, mini bölcsődei étkeztetés esetén 35%-a származhat zsiradékból.
- Tíz ételmezési nap átlagában a hozzáadott cukortartalom a napi összes energiamennyiség legfeljebb 10%-át teheti ki.
- Tíz ételmezési nap alatt összesen:
 - egész napos étkeztetés esetén egy főre 5 liter tej vagy ennek megfelelő mennyiségű kalciumtartalmú tejtermék,
 - napi háromszori étkezés szolgáltatása esetén egy főre 3 liter tej vagy ennek megfelelő mennyiségű kalciumtartalmú tejtermék biztosítandó.

A közétkeztetés keretében szolgáltatott ételek sótartalmára az 5. melléklet szerinti, korcsoportonként meghatározott értékeket kell alkalmazni.

- Ételkészítéshez az MSZ-01-10007 számú szabvány szerinti, kizárólag jódozott konyhasó használható.
- Ha az ételkészítéshez használt ivóvíz jódtartalma a megengedett határértéket meghaladja, az országos tisztí főorvos kérelemre indult eljárásban felmentést adhat a (2) bekezdés szerinti előírás betartása alól.
- A tálalókonyhán az ételhez só, illetve cukor nem adható.
- A só vagy cukor kihelyezési, illetve átadási helyén jól olvashatóan fel kell tüntetni az „A túlzott só- és cukorfogyasztás szív- és érrendszeri betegségekhez, elhízáshoz és cukorbetegséghez vezethet!” szövegű figyelmeztető feliratot. A felirat az étkeztetettek életkori sajátosságainak megfelelően képi megjelenítéssel helyettesíthető.
- Az egész napos étkeztetés, a bölcsődei, mini bölcsődei étkeztetés, a napi háromszori és a napi egyszeri étkezés szolgáltatása esetén a felhasznált élelmiszerek, élelmiszercsoportok tíz ételmezési napra számítva alkalmazandók.

A közétkeztetésben a következő élelmiszereket nem lehet felhasználni:

- sótartalmú ételport, sótartalmú leveskockát, sótartalmú ételízesítő krémeket, pasztákat állományjavításon vagy ételízesítésen kívüli célra,
- 30%-nál magasabb zsírtartalmú húst,
- 23%-nál magasabb zsírtartalmú húskészítményt bölcsődei, mini bölcsődei étkeztetés esetén,
- 18 év alatti korcsoport számára koffeintartalmú italt, a 10. § (2) bekezdése szerinti tea, illetve a kakaó kivételével,
- a népegészségügyi termékadóról szóló törvény szerinti energiaszállítót,
- alkoholt tartalmazó élelmiszert,
- szénsavas vagy cukrozott üdítőt, szörpöt,
- a Magyar Élelmiszerkönyv 1-3-2001/112 számú előírása szerinti gyümölcslelén kívül más gyümölcs italt,
- a népegészségügyi termékadóról szóló törvény szerinti gyümölcslelét,
- az 1-3 éves és a 4-6 éves korcsoportok számára sertés- és baromfiszirt, valamint
- kókusz- és pálmazsirt sütéshez, főzéshez.

Közétkeztetésben az 1-6 éves korcsoport számára még összetett élelmiszerrel bevitt formában sem lehet az ételkészítés során felhasználni az élelmiszer-adalékanyagokról szóló, 2008. december 16-i 1333/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet V. mellékletében felsorolt adalékanyagokat.

Édesség önállóan ebédként nem adható. Egyéb étkezésként kizárólag a legalább 1/3 rész gyümölcsöt vagy 1/3 rész tejet vagy tejterméket tartalmazó édesség adható.

Édesítőszer ételkészítéshez – a diétás étkezést igénylő szénhidrátanyagcsere-zavarban szenvedők kivételével – nem használható.

7.2 A MINDENNAPOS TESTMOZGÁS

Az egészségfejlesztési program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése:

- a rendszeres mozgás biztosításával (mindennapos mozgás, játék),
- a mozgáskultúra megalapozásával,
- a motoros képességek fejlesztésével.

Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése.

A sikeresen elvégzett mozgásos feladat növeli a hatékonyság érzését. A mozgás feletti kontroll erősíti az én-kontroll funkciókat, a mozgásos feladatok kivitelezésére fordított összpontosítás pedig a figyelemkoncentrációt, a kitartást, az erőfeszítésekre való képességet fokozza. A mozgásos feladatok elvégzésére adott konkrét visszajelzés a gyermek számára felfogható értékelés én-képének alakulásához. A társakkal végzett együttmozgás konkrét tapasztalatokat hordoz a gyermek én-határainak, a másik észlelésének megtanulásához, végső soron a kooperáció kialakulásához.

Az egészségfejlesztési program elkészítése során figyelembe kell venni a 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának előírásait, mely szerint:

- a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását és testi képességeit, mint az erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, társra figyelés,
- kedvezően befolyásolják a gyermek teljesítőképességét,
- felerősítik és kiegészítik a gondozás és az egészséges életmódra nevelés hatását,
- a tornának, a játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek – az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára elérhetőnek kell lenni.

A mozgásfejlesztés megvalósulhat:

- a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- a testnevelési tevékenységen belül,
- differenciált mozgástevékenység során.

Annak érdekében, hogy az egészségfejlesztő testmozgás hatékonyan megvalósuljon:

- fő szempont a pozitív megerősítés,
- a mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség ismeretében változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosítása (mindennapos mozgás, szabad mozgáslehetőségek),
- napi tevékenység részeként a 10-20 perces frissítő mozgás (szabadban),
- tudatos a nagymozgások, finommotorika, egyensúlyérzék fejlesztésére,
- a tér mozgásos megismerésére irányuló mozgások,
- kondicionális (erő, gyorsaság, állóképesség) és koordinációs képességek fejlesztése,
- lehetőség a csoportok egymás közötti mozgásos tevékenykedtetésére,
- a prevenció torna, gyógytestnevelés, vízhez szoktatás és egyéb változatos mozgáslehetőségek felkínálása,
- mozgásos játékeszközök biztonságos használatának életkori szinten történő megismertetése,
- szülők bevonása a mozgásos tevékenységekbe (például egészségvédelmi nap, sportnap).

7.3 A TESTI, LELKI, MENTÁLIS EGÉSZSÉG FEJLESZTÉSE

Az élet és az egészség az embernek semmi mással nem pótolható, alapvető értéke, ezért az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése fontos feladatunk. Sokat tehetünk mi, óvodapedagógusok a gyermekek korai egészségvédelme érdekében, e feladatainkat a köznevelési törvény is szabályozza.

A Nkt. 62. § (1) bekezdés g) pontja értelmében a pedagógus kötelessége, hogy a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.

Az Egészségügyi Világszervezet meghatározása szerint az egészség fogalma:

„Az egészség a teljes testi, lelki és szociális jólét állapota és nem csupán a hiánya”.

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik. Gyermekkorban az egészségre nevelés az élet további szakaszaira hatással van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi, lelki edzettséget. Pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá szokássá alakítja az egészségvédő magatartást. Az egészség védelme az egyén és a társadalom érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgálatnak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek feladata van.

Az óvodai egészségügyi ellátást rendelet (26/1997. NM) írja elő, mely rögzíti az óvoda alapfelszerelését, az óvoda orvosa által elvégzendő gyermek-egészségügyi (illetve iskolafogászati) feladatokat, továbbá a védőnő által önállóan ellátandó tennivalókat.

Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése – rendeletileg – kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és - fejlesztő tevékenységekre.

7.3.1. TÖRVÉNYI ELŐÍRÁS

A 20/2012. EMMI-rendelet 130. §-a új elemként jelent meg a joganyagban, és 2013. szeptember 1-jén lépett hatályba. Az (1) bekezdés meghatározza a lelki egészségfejlesztés célját: „A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.”

A 20/2012. EMMI-rendelet (3) bekezdés meghatározza a pedagógus feladatait is a testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és a gyermeket veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzése terén.

A gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlelő pedagógusnak kötelessége az adott csoport nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményezni. Az esetmegbeszélés célja feltárni azokat az okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. Az esetmegbeszélő csoportba javasolt bevonni az intézmény pszichológusát, továbbá bevonható az Oktatásügyi Közvetítői Szolgálat szakembere is.

7.3.2 MENTÁLIS EGÉSZSÉG

A WHO Zöld könyvében a mentális egészséget úgy definiálják, mint a jóllét állapotát, amelyben az egyén meg tudja valósítani képességeit, meg tud birkózni a normális élet stresszhelyzeteivel, termékenyen képes dolgozni, és hozzá tud járulni közösségének életéhez.

A pozitív mentális egészség fogalma olyan személyiségműködési folyamatra, illetve olyan készségek, képességek meglétére utal, amelyek a személy egyéni képességeinek és társas kapcsolatainak kibontakozásával kiteljesedését biztosítják. Éppen ezért a mentális betegségek kezelése önmagában nem feltétlenül eredményezi a személyes és társas jóllét és az alkotóképesség kiteljesedését, bár a mentális betegségek felismerése és kezelése a mentális egészség fejlesztésének fontos feltétele.

A mentális egészség számos készséget és képességet foglal magába, ezek közül a legfontosabbak:

- a pszichés, az érzelmi, intellektuális és spirituális fejlődés képessége és jóllét fenntartása,
- kölcsönösen kielégítő társas és közösségi kapcsolatok kialakítása és fenntartása,
- az élettel együtt járó stresszel való megküzdés képessége.

A Zöld könyv és számos, a témában releváns szakirodalom szerint a mentális egészségfejlesztés több összetevőre bontható:

- a pozitív mentális egészség fejlesztése,
- a mentális problémák és betegségek megelőzése,
- a mentális egészséggel kapcsolatos országos és regionális szintű információs tudásbázis és kutatóintézetek, kutatócsoportok létrehozása,
- a mentális betegséggel vagy fogyatékkal élők életminőségének javítása a társadalmi integráció, valamint a jogaik és méltóságuk védelme révén,
- a mentális egészséget befolyásoló tényezőket MacDonald és O'Hara (1998) modellje nyomán ismertetjük,

A mentális egészséget építő tényezők és a mentális egészséget romboló tényezők:

a) Minőségi környezet:

- Jó lakókörnyezet és közlekedés.
- Esztétikus és kezelhető környezet és kilátás.
- A természet közelsége.
- Biztonságos környezet.

b) Deprivált környezet:

- Kedvezőtlen, nem kielégítő lakhatási lehetőségek.
- Kevés van, vagy egyáltalán nincs biztonságos játszótér.
- A környezet erőszakos és nem biztonságos.
- A tömegközlekedés szegényes.
- Szegénység és eladósodás.

c) Önértékelés:

- Saját értékességünkkel és fontosságunkkal kapcsolatos hiedelem, ami a személyes kompetencia és a siker átéléséhez vezet.

d) Érzelmi abúzus:

- Az önértékelés alácsúszása közvetlen fizikai vagy szexuális abúzus miatt, vagy közvetve, folyamatos kritika, az egyéniség és a személy fontosságának tagadása révén. Ez rendszerint az alá-fölérendeltségi viszonyokban a hatalmukkal való visszaélések következtében áll elő.

e) Érzelmi feldolgozás:

- Saját érzelmeink ismerete és elfogadása.
- Megfelelő érzelmi szótár használata.
- Érzelmi intelligencia.

f) Érzelmi közöny:

- Az érzelmi élet személyes vagy intézményes negligálása.

g) Önmenedzselési és megküzdési készségek:

- Asszertivitási készségek.
- Stresszkezelési készségek.

- Problémamegoldási készségek.
- Társas problémamegoldási készségek.

h) Stressz:

- A stressz az életünk alapvető része, ugyanakkor szélsőséges mértékben.
- A mentális egészséget veszélyezteti.

i) Társas részvétel:

- Kölsönösen kielégítő társas kapcsolatok megléte, a társas integráció
- Gazdagítja a mindennapi életet.
- A társas támasz fontos egészségvédő hatású.
- A társadalomban való aktív részvétel elősegíti a felelősségvállalást.

j) Társas kirekesztés:

- Az elmagányosodás és a társas kirekesztés a mentális egészséget komolyan veszélyezteti.

A mentális egészség az óvodában számos készséget és képességet foglal magában, ezek közül a legfontosabbak:

- a pszichés, az érzelmi, intellektuális és spirituális fejlődés képessége és jóllét fenntartása,
- kölsönösen kielégítő társas és közösségi kapcsolatok kialakítása és fenntartása,
- az élettal együtt járó stresszel való megküzdés képessége, pozitív hatást gyakorol a személyiséget érintő változásokra.

7.3.3 AZ ÓVODAPSZICHOLOGUS FELADATAI AZ ÓVODÁBAN

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 132. §-a foglalja össze az óvodában alkalmazott óvodapszichológusi tevékenység célját:

- elsődleges célja a gyermek személyiségfejlesztése;
- közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak;
- egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító intézkedésekben, továbbá megszervezi a szűrővizsgálatokat, a mentálhigiénés preventív feladatokat, az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pszichológiai feladatokat, a krízistanácsadást, a kiemelten tehetséges gyermek tehetséggondozását, az együttműködés és az ellátás kereteit;
- kiemelt célcsoportja az ötödik életévüket betöltött gyermekek;
- szűréseket, vizsgálatokat, tréningeket, egyéni és csoportos tanácsadást szervez, segíti a pszichológiai ismeretek elsajátítását, kapcsolatot tart az iskolapszichológussal, együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó óvodapszichológussal, kapcsolatot tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel, és együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal.

7.4 MIT TEHETÜNK AZ ÓVODÁBAN A SZENVEDÉLYBETEGSÉGEK KIALAKULÁSA ÉS A BÁNTALMAZÁSOK MEGELŐZÉSE ÉRDEKÉBEN?

7.4.1 Programok, amelyek segíthetnek a problémák kialakulásának megelőzésében és kezelésében

Ovi-zsaru program (Óvodáskorú gyermekek bűnmegelőzési programja) az óvodáskorú gyermek fokozottan ki vannak téve kisebb-nagyobb baleseteknek.

Életkori sajátossága a játékoság és kíváncsiság, de még nincs elég tapasztalata, így sokszor nem ismeri fel a veszélyt sem, és nem is tud megfelelően viselkedni. Ennek a programnak a célja a gyermekek védelme a gyermekek sérelmére elkövetett bűnözéssel szemben.

Főként a nagycsoportos korosztály számára kidolgozott bűn- és balesetmegelőzési témájú program célja a gyermekek áldozattá válásának megelőzése, biztonságérzetük erősítése, és annak elősegítése, hogy szükség esetén tudjanak és merjenek segítséget kérni a rendőrtől.

Azért épp ezt a korosztályt célozták meg a program kidolgozói, mert ők hamarosan iskolába mennek, hosszabb-rövidebb időt már egyedül, illetve felnőtt felügyelete nélkül is eltölthetnek otthon vagy a játszótéren, adott esetben önálló döntésekre kényszerülhetnek.

Saját érdekükben életkori sajátosságaiknak megfelelő módon kell őket felkészíteni, tájékoztatni a biztonságos és helyes viselkedésformákat illetően. Ezeket a tanácsokat, figyelmeztetéseket természetesen otthon is hallják, de felgyorsult világunk egyre nehezebbé teszi, hogy a szülők elég időt szánjanak az ilyen jellegű felkészítésre. Gyakori az is, hogy a szülők általi figyelmeztetések gépiessé válnak, a gyerekek esetleg egy idő után nem is figyelnek oda ezekre.

Az Ovi-zsaru ugyanakkor egy játékos, figyelemkötő, közvetlen kommunikációra építő megelőzési programsorozat. Az óvodai foglalkozásokon és az otthoni feladatokon keresztül szerepet vállal benne az egyenruhás rendőr, az óvodás, az óvónő, a szülő, akár a nagyobb testvér, nagyszülő is. Ráadásul a bekerülési és működési költségek sem magasak, így kis segítséggel a legtöbb óvodában bevezethető.

A program első és utolsó foglalkozásán (az ismerkedés szabályai, ill. a biztonságos közlekedés témáknál) mindenképpen személyesen is jelen van a kapcsolattartó rendőr. Így közvetlen kapcsolatot alakíthat ki a gyerekekkel, akik kérdezhetnek tőle, megismerhetik az egyenruhát, az alapvető rendőri felszereléseket is. A személyes kontaktus fontos elem, mert a gyerekek pozitív élményt szerezhetnek a rendőrrel kapcsolatban, megtapasztalhatják, hogy (az esetleges ijesztgetések ellenére) nem kell félniük, és amennyiben bajba kerültek, segítséget is kérhetnek tőle.

A második foglalkozást a kidolgozott anyag és az előzetes felkészítés alapján már az óvónők vezetik le. Ekkor a rendőr szerepét átveszi a kézbáb Rendőr Robi, aki mintegy „segítőjévé válik” az óvónőnek. Az ő vendége Rosszcsont Ricsi, aki saját élményeit, tapasztalatait osztja meg a gyerekekkel.

Fontos, hogy a bábok a tematikához tartozó foglalkozásokon kívül más szituációkban – például séta alkalmával, vagy egy-egy a csoport életében felmerülő konfliktus, probléma megbeszélésekor – is felhasználhatók.

Foglalkozások	Témakör
Ismerkedés szabályai	Ki az idegen számunkra, és mit mondhatunk el idegen embernek magamról és a családomról?
Szabályok, utasítások betartásának fontossága	Kinek az utasításait tartjuk be, kinek fogadjunk szót s miért?
Idegen személlyel történő találkozás, kapcsolat, ajándékelfogadás szabályai	Utcán, játszótéren, idegen lakásban.
Egyedüli otthon tartózkodás szabályai	Telefonálás, idegen beengedése a lakásba.
Veszélyes eszközök is lehetnek, nem játékszer	Háztartási eszközök, szúró-vágó eszközök használata, testi épség megóvása.
A közlekedés szabályai	Gyalog, kerékpárral, utasként gépkocsiban.

1. táblázat. A program témakörei

A témakörök feldolgozása nem csak az óvodában történik. Mind a hat játékos foglalkozás után egy-egy feladatlapot vagy színezőt visznek haza a gyerekek, melyet otthon a szülővel közösen oldanak meg, színeznek ki, melynek során a szülő is tájékozódhat gyermeke ismereteiről. Év végén a szülők egy kérdőív kitöltésével, véleményükkel segítik a program működtetőit, fejlesztőit. A feldolgozásban segítenek a témákhoz kapcsolható ajánlott és szabadon választott mesék, a különböző történetek, a rajzolás, a szerepjátékok. A foglalkozások lebonyolítását a módszertani ajánlóban megfogalmazottak mellett természetesen maguk az óvónők is formálhatják aszerint, hogy miként tudják beilleszteni az egyes témákat a nevelési programba, illetve a napi teendőikbe.

Lelki programok /Lelki percek/

A lelki kiegyensúlyozottság folyamatos keresése átszövi a mindennapjainkat. A lelki gyakorlatokon és a lelki percek alkalmával lehetőség nyílik a gyermekek és az alkalmazottak számára, hogy olyan megoldásra váró vélt vagy valós problémákat, feszültségeket oldjanak fel, amelyek a lelki nyugalom, lelki egyensúly megteremtéséhez szükségesek.

Az alkalmazottak segítségére van még lelki vezetőnk, aki gyónási lehetőséget biztosít és egyéni beszélgetésekre is lehetőséget ad.

Meseterápia

A meseterápia segíti a gyermek érzelmi intelligenciájának fejlődését, hogy lelkileg egészséges legyen. Az óvodás gyermek még nem képes megfogalmazni a benne keletkező feszültségeket, szorongásokat, félelmeket, örömeiket, viszont a mesén keresztül közölni tudja ezeket az érzelmeket. Akár úgy, hogy ragaszkodik a kedvenc meséjéhez, vagy úgy, hogy ő maga kezd el történeteket kitalálni. A foglalkozás során pontosan megnevezik azt a szereplőt, akinek mesebeli helyzete az ő valós élethelyzetükkel azonos, vagy akinek a szerepe erősen vonzza őket.

A relaxálás segíti őket abban, hogy gondolkozzanak azon, hogy "ki vagy a mesében?", vagy „kire akarsz hasonlítani a mesében?”. Az utolsó fázis a produktum elkészítése, ahol érzéseket fejezhet ki szimbólumok által. Nagyon fontos a foglalkozás végére a személyiség kiteljesedése és a boldogság érzés.

8. A BALESET-MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁS

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény tulajdonképpen átvette a korábbi szabályozásból a gyermekbaleset fogalmi meghatározását. Eszerint ilyennek minősül minden olyan baleset, amely akkor történik, amikor a gyermek az óvoda felügyelete alatt áll. A Nkt. 4. § 10. pontja szerint a gyermek testi épségének megóvásáról és erkölcsi védelméről való gondoskodás az óvodába történő belépéstől annak jogszerű elhagyásáig terjed, valamint az óvodán kívül tartott programok ideje alatt.

Az óvodapedagógus feladatai:

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet 168. §-a rögzíti, hogy az óvodában a nyitvatartási időben biztosítani kell a gyermekek felügyeletét, védelmét, figyelemmel a baleset-megelőzés szempontjaira. Olyan környezetet kell teremteni, amely alkalmas a balesetbiztonsággal kapcsolatos szokások, magatartási formák kialakítására, fejleszteni kell a gyermekek biztonságra törekvő viselkedését. Az óvoda alapdokumentumaiban rögzíteni kell az intézményi védő, óvó előírásokat. Amennyiben az óvodában baleset történik, akkor ha szükséges, az elsősegélynyújtást követően azonnal mentőt, orvost kell hívni, illetve a szülőt haladéktalanul értesíteni kell.

A miniszteri rendelet 169. §-a alapján az óvodában bekövetkezett gyermekbalesetet nyilván kell tartani. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó gyermekbalesetet haladéktalanul ki kell vizsgálni. Az óvodának lehetővé kell tennie a szülői szervezet, közösség részvételét a gyermekbaleset kivizsgálásában. Végül az intézménynek meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a hasonló balesetek megelőzésére.

9. A SZEMÉLYI ÉS KÖRNYEZETI HIGIÉNÉ FEJLESZTÉSE

9.1 SZEMÉLYES TISZTÁLKODÁS

A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség szerint a testápolás pótlása az óvodapedagógus és a segítők együttes feladata. A legfőbb személyes higiénés feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése, a saját felszerelés használata. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermeknek álljon rendelkezésre.

9.2 KÖRNYEZETI HIGIÉNÉ

A környezeti higiénére nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, esztétikáját, a termék szellőztetését, az ivóvíz higiénéjét, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztántartását, a helyiségek és eszközök tisztaságát. Mindezek együttesen az egészségfejlesztés szempontjából megalapozó jellegűek és nagy jelentőségűek a kisgyermekes személyiségfejlesztésében.

A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit.

Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Egészségfejlesztő és környezetvédelmi program

Cél: Az óvodapedagógusok feladata, hogy a teljes egészségfejlesztés során – a rendszeresen megvalósuló egészségfejlesztési tevékenység hatására – pozitív irányba befolyásolják a gyermekek egészségügyi állapotát, oly módon, hogy a gyermekek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézzék elő.

A fenti célt az alábbi tevékenységek megvalósításával szeretnénk elérni:

Tevékenységek	Időpont	Felelős és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
Egészségfejlesztő testmozgás <ul style="list-style-type: none"> • csoportok mozgásos játécai • táncos fellépések • frissítő zenés torna • sportprogramokon való részvétel • mindennapos egészségfejlesztő testmozgás • néptánc 	folyamatos gyermeknap, ünnepek alkalmyszerűen alkalmyszerűen naponta rendszeresen heti rendszerességgel	óvodapedagógusok, szülők, gyermekek óvodapedagógusok, gyerekek, szülők óvodapedagógusok, gyerekek, szülők óvodapedagógusok, gyerekek, szülők óvodapedagógusok, gyerekek	mozgásfejlesztő eszközök, kellékek, díszletek, szükséges feltételek	játékos cselekedtetés játékos formában	gyermekek, óvodapedagógusok, szülők aktív részvétele	

Tevékenységek	Időpont	Felelős és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
<ul style="list-style-type: none"> • ovifóci • vízhez szoktatás • tapasztalatszerző séták • udvari játékok • klasszikus balett 	<p>heti rendszerességgel, gálákon</p> <p>heti rendszerességgel</p> <p>alkalomszerűen</p> <p>napi rendszerességgel, időjárástól függően</p> <p>heti két alkalommal, záróvizsgán</p>	<p>Szilvási István, óvodapedagógusok, gyerekek</p> <p>Szabóné Kaluha Anita, óvodapedagógusok, gyerekek</p> <p>óvodapedagógusok, gyerekek, szülők</p> <p>óvodapedagógusok, gyerekek</p> <p>Jaczkó Szilvia, gyerekek</p>				
<p>Egészséges táplálkozás</p> <ul style="list-style-type: none"> • gyümölcs- és zöldségnapok 	<p>évszakhoz igazodóan, időnyszerűen</p>	<p>óvodapedagógusok, szülők, gyerekek</p>	<p>felhasznált gyümölcsök, zöldségfélék, gyümölcsprés, reszelő, sütéshez, főzéshez</p>	<p>Játékos cselekedtetés játékos formában. Feldolgozás, aktív beszélgetés.</p>	<p>óvodapedagógusok, szülők, gyermekek aktív részvétele és szemléletük folyamatos formálása, munkára nevelés</p>	

Tevékenységek	Időpont	Felölös és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
<ul style="list-style-type: none"> gyógyteák készítése egészséges óvodai étkeztetés, étlap (kalóriatáblázat, összetevők) publikálása névnapok, születésnapok megünneplése az egészséges étkezés tükrében (gyümölcsök, magvak, szárított gyümölcsök stb.) vízfogyasztás előtérbe helyezése 	<p>évszakhoz igazodóan, időnyszertűen</p> <p>napi rendszerességgel</p> <p>alkalomszerűen</p> <p>folyamatos</p>	<p>óvodapedagógusok, szülők, gyerekek</p> <p>élelmezés-vezető, konyhai kiségitők, óvodapedagógusok, dajkák, gyerekek</p> <p>óvodapedagógusok, szülők, gyerekek</p> <p>óvodapedagógusok, szülők, gyerekek</p>	<p>szükséges eszközök</p> <p>tálaló- és evőeszközök</p> <p>behozott ételek</p> <p>ivópohár és tiszta ivóvíz biztosítása folyamatosan</p>	<p>publikálás, elfogadtatás, megismertetés, tájékoztatás</p> <p>szemléletformálás, elfogadtatás,</p> <p>meggyőzés, beszélgetés</p>	<p>új ételek kóstolása, elfogadtatása, megszerettetése</p> <p>szülők, gyermekek számára elfogadhatóvá tenni ezt a projektet</p> <p>szemléletformálás</p>	
<p>Testi, lelki egészség fejlesztése szűrővizsgálatok</p> <ul style="list-style-type: none"> logopédiai 	aktuálisan	Soósné Fosztó Andrea logopédus,	a felméréshez szükséges feltételek	felmérési diagnosztika	beszédfejlesztés	

Tevékenységek	Időpont	Felelős és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
<ul style="list-style-type: none"> iskolaérettségi 	nagycsoport, második félév	<p>érintett gyerekek</p> <p>Kapitány Zoltánné fejlesztőpedagógus, Tormáné Petreencsik Rózsa óvodapedagógus, szülők, érintett gyerekek</p>	mérőeszközök (Sindelar, MSSST, GMP)	beszélgetés, játékos cselekedtetés játékos formában	gyermekek fejlődése, szülői elégedettség	
<ul style="list-style-type: none"> fogorvosi 	félévente	Dr. Papp Angéla, óvodapedagógusok, gyerekek	vizsgálati eszközök	beszélgetés, magyarázat	a gyermekek 100 %-os részvétele	
<ul style="list-style-type: none"> védőnői 	félévente/alkalmanként	Petró Tiborné védőnő, óvodapedagógusok, gyerekek	vizsgálati eszközök	beszélgetés, magyarázat, vizsgálat	a gyermekek 100 %-os részvétele	
<ul style="list-style-type: none"> gyógypedagógiai 	szükség szerint	Zuborné Hudák Márta gyógypedagógus, érintett gyerekek, szülők	fejlesztő játékok, eszközök	egyéni és csoportos beszélgetések, tesztek, játékok	a rászoruló gyermek részvétele	

Tevékenységek	Időpont	Felelős és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
<ul style="list-style-type: none"> • testsúly, testmagasság mérése 	a fejlődési naplóban	óvodapedagógusok, gyerekek	a vizsgálathoz szükséges eszközök, segédanyagok	alkalmazás, megvalósítás, prevenció	a vizsgálat eredménye a szülők számára elérhető, részvételi arány 100 %-os	
<ul style="list-style-type: none"> • érzékszervek védelme 	meghatározottak szerint	óvodapedagógusok, gyerekek	a foglalkozáshoz szükséges eszközök, játékok	beszélgetés, magyarázat, gyűjtőmunka	a gyermekek 100 %-os részvétele	
<ul style="list-style-type: none"> • balesetvédelem 	az éves tematikus tervhez igazodva nevelési év elején	óvodapedagógusok és egyéb alkalmazottak, gyerekek	a bemutatáshoz szükséges eszközök, előadás anyaga	beszélgetés, magyarázat, drámajáték, előadás, tájékoztatás	dolgozók és gyermekek 100 %-os részvétele	
Szociális egészség fejlesztése előadások, témajavaslatok <ul style="list-style-type: none"> • elsősegélynyújtás lehetőségei 	ötévente	intézményvezető, előadó, szülők, egészségügyi szakember	előadáshoz, tájékoztatáshoz szükséges anyagok, eszközök	magyarázat, beszélgetés, gyakorlati megvalósítás	az érintettek 100 %-os részvételi aránya	
<ul style="list-style-type: none"> • egészséges táplálkozás 	2018/2019-es nevelési év	előadó, egészségügyi szakember, szülők, óvodai dolgozók, Nyíregyházi Görög Katolikus Ifjúsági Egyesület	előadáshoz szükséges anyagok, eszközök	magyarázat, gyakorlati segédanyagok használata	a résztvevők 100 %-os részvételi aránya	

Tevékenységek	Időpont	Felelős és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
<ul style="list-style-type: none"> szülői futóklub 	heti rendszerességgel	SZMK elnök, résztvevő szülők		egyéni és csoportos együttlétek	a szülők egyre aktívabb részvétele	
Fenntarthatóságra, környezetvédelemre nevelés <ul style="list-style-type: none"> játszó udvar gondozása környezetvédelmi programokhoz való kapcsolódás (március 22. víz világnapja, október 02. állatok világnapja, április 22. Föld világnapja, május 10. madarak, fák világnapja) környezet megóvására nevelés, a teremtett világ védelme 	<p>folyamatos</p> <p>aktuálisan</p> <p>éves nevelési tervhez csatlakozva</p>	<p>portás karbantartó, gyerekek</p> <p>óvodapedagógusok, gyerekek</p> <p>óvodapedagógusok, gyerekek</p>	<p>takarító eszközök</p> <p>élménypedagógia elemei, helyi tapasztalatszerzési lehetőségek</p> <p>élménypedagógia elemei, helyi tapasztalatszerzési lehetőségek, foglalkozásokhoz szükséges eszközök</p>	<p>magyarázat, beszélgetés, cselekedtetés</p> <p>beszélgetés, játékos cselekedtetés, ismerkedés új módszerekkel</p> <p>beszélgetés, magyarázat, játékos cselekedtetés, tapasztalatszerzés, gyűjtőmunka, bemutatás, magyarázat, dicséret</p>	<p>a munka megszerettetése a gyerekekkel</p> <p>rendszeres részvétel a rendezvényeken, tapasztalatok gyűjtése, hasznosítása</p> <p>a gyermekek tevékenységeibe való 100 %-os bekapcsolódása</p>	

Tevékenységek	Időpont	Felelős és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
<ul style="list-style-type: none"> szelektív hulladékgyűjtés megismertetése 	éves tematikus tervhez kapcsolódóan	óvodapedagógusok, gyerekek	élménypedagógia elemei, helyi tapasztalatszerzési lehetőségek, foglalkozásokhoz szükséges eszközök	beszélgetés, magyarázat, játékos cselekedtetés, tapasztalatszerzés, gyűjtőmunka, bemutatás, magyarázat, dicséret	a gyermekek 100 %-os részvételi aránya, szemléletformálás	
Lelki egészség megóvása <ul style="list-style-type: none"> lelki napok, programok, lelki percek 	az éves munkatervhez igazodva: napi, heti, féléves rendszerességgel	óvodapedagógusok, intézményvezetés, gyermekek és szülők	a téma feldolgozásához szükséges eszközök (ikonok, kereszt, gyertya...)	előadás, beszélgetés, magyarázat, drámajáték	hozzájárulás a résztvevők lelki egyensúlyához	
<ul style="list-style-type: none"> adományozás 	alkalomszerűen	szülők, gyermekek, az óvoda dolgozói	adományok, felajánlások	adományozás, beszélgetés, javaslatok	az adományozók számának növelése évről-évre, adományozó kedv növelése	
<ul style="list-style-type: none"> hátránykompenzáció 	szükség esetén	óvodapedagógusok, szülők, intézményvezetés	a kompenzációhoz szükséges eszközök	gyűjtése adományozás, programok szervezése, fejlesztések, prevenció	az esetleges hátrányok csökkentése	
<ul style="list-style-type: none"> „Ovi-zsaru” program 	az éves tematikus tervhez igazodva	rendőr, óvodapedagógusok,	a programhoz szükséges játékok,	előadás, szervezett tevékenységek	a tervezett tevékenységek	

Tevékenységek	Időpont	Felelős és résztvevők	Eszközök, erőforrások	Módszerek	Sikerkritériumok	Értékelés/megjegyzés
<ul style="list-style-type: none"> meseterápia 	<p>folyamatosan</p> <p>heti rendszerességgel</p>	<p>gyermekek</p> <p>Lengyel Csilla óvodapedagógus, gyerekek</p>	<p>eszközök, tárgyak, előadás anyaga</p> <p>a foglalkozáshoz szükséges játékok, eszközök, tárgyak</p>	szervezett tevékenység	<p>megvalósulása</p> <p>a tervezett tevékenységek megvalósulása</p>	

III. 2. Nevelési feladatok, tevékenységek, amelyek biztosítják a gyermek érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelését



Az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés:

A legfőbb összetartó mindig Krisztus. Ez a sportban, szórakozásban, játékban éppúgy megjelenik, mint a tanulásban vagy más, komolyabb közös cselekvésben. Az események szervezésében, a ki nem mondott, rejtett végső célkitűzésekben kell, hogy jelen legyen, hogy az egyes személyek közötti összetartó erő maga Krisztus. Ez a keresztény közösség alapja és értelme.

1. Az óvodás korú gyermek egyik jellemző sajátossága magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezért szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- gyermekeinknél a szociális érzékenység kialakulásában segítsük a másság elfogadását, egymás értékeinek felismerését és értékelését, a különbözőségek egymást segítő összekapcsolását, a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtések megerősödését.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás-, szabály-, és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Tartalom:

- a keresztény családban megalapozott nevelés folytatása, megerősítése
- a keresztény értékek kialakítása, megerősítése
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése
- a keresztény hitélet megtapasztalása az óvodai élet során
- gyermekeinknél a szociális érzékenység kialakulásában segítsük a másság elfogadását, a barátkozást, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtések megerősödését
- a leválási nehézségekkel küzdő gyermekek esetében is következetes neveléssel megteremtjük a jó kapcsolatot a szülőkkel, nagyszülőkkel, így kellő bizalom alakul ki az együttneveléshez
- alapvető fontosságúnak tartjuk a szülők bevonását, hiszen az ő támogatásuk nélkül nem lehet hatékony a hitre nevelés
- érzelmi megnyilvánulásokra való odafigyelés, a másik gyermek érzésének meghallgatása, saját érzések elmondása
- a gyermekek viselkedésében zavart okozó tényezők feltárása

Módszer:

- mi, óvodapedagógusok parancsolás helyett igyekszünk kérni, kérdezni, ami elősegíti a gyermek számára a megértést, átélést
- a konfliktusfeloldó beszélgetések során odafigyeléssel, kivárással meghallgatjuk a gyermeket, véleményét mondhatta el a történetekről úgy, hogy a gyermek saját felelőssége erősödjön
- az óvodapedagógus bátorítsa a gyermeket, hogy belső elégedettsége, énképe pozitív irányba fejlődjön
- minden gyermek számára biztosítsunk személyes perceket
- a gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőtt példaképe, kommunikációja, viselkedése, bátorítása, türelme, bizalomelőlege, s az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni
- tilalom helyett választási lehetőséget adunk a gyermekek számára, hogy önálló döntéseket hozhassanak.

III. 3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása



Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Tartalom:

Tevékenységi formák:

- játék
- munka
- tanulás

Fejlesztési tartalmak:

- Hitre nevelés
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás

- Külső (teremtett) világ tevékeny megismerése

A fejlődés várható jellemzői:

- ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban
- vegyen részt a különböző tevékenységekben
- törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére
- rendelkezzen problémafelismerő és megoldó képességekkel
- törekedjen a helyes önértékelésre
- tudja figyelmét hosszabb - rövidebb időre összpontosítani

Fejlesztés /csoportos/:

- kognitív képességek fejlesztése /megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, figyelem/
- differenciált, egyéni képességek szerinti fejlesztés
- kommunikációs képességek fejlesztése /beszédprodukción, beszédértés, nyelvi képességek/
- egyéni különbségek, adottság, hajlam, rátermettség
- figyelem-koncentráció, formaérzék, formaészlelés fejlesztése

Értékelés: pozitív megerősítések

Fejlesztés /egyéni/:

- az ismeretek, jártasságok, készségek tudatos elsajátítása a gyermek ismeretszerzésében, egyéni fejlődési ütemének megfelelően
- én tudat fejlesztés
- társas együttműködés
- szociális magatartásformálás
- érzelmi viszonyok pozitív fejlesztése
- gondolkodási műveletek fejlesztése

Értékelés: segítségadás - egyéni reakciók megfigyelése az aktuális tevékenységek során - dicséret – buzdítás

IV. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK GÖRÖGKATOLIKUS ÓVODÁNKBAN A KERESZTÉNY KULTÚRA ÁLTAL



*A játék az különös
gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nyitható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű.*

IV. 1. Játék

A gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége a játék, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A gyermekek tudatos és spontán szerzett tapasztalataikat egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően dolgozzák fel. Ezen keresztül fejlődnek és fejleszthetők képességeik. Az óvodai játéktevékenység tervezésében és szervezésében kiemelt figyelmet igényel a személyiségközpontú gondolkodásmód, a változatos tevékenységrendszerben történő fejlesztés. Az élményszerűség biztosítása érdekében fontosnak tartjuk a gyermekek családi – szociális – kulturális háttérének megismerését, a közös óvodai tevékenységhez kapcsolódó élményhátter átbeszélgetését. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. Legfontosabb, hogy a szabad játék érvényesüljön a gyermekek mindennapjaiban.

- Célunk a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása, pedagógiai pszichológiai szakértelemmel való támogatása indirekt módszerekkel a 2,5-7 éves korú gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében az együttműködés kiszélesítésével.
- Célunk a szabad játék elsődlegességének biztosítása, a játékeszköz jellegének professzionalizálása, a testileg-lelkileg egészséges személyiség kibontakoztatása, örömteljes óvodai élet.
- Célunk a gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése, a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.

Elsődleges feladat az optimális feltételek átgondolása, a jó körülmények megteremtése, élményszerzési lehetőségek biztosítása az adottságoknak, szükségleteknek megfelelően.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Szubjektív feltételek:

- az óvodapedagógus személyisége, pedagógiai, pszichológiai, módszertani felkészültsége, empátiás készsége, gyermekszeretete meghatározó szerepet tölt be
- a nyugodt, családi légkör kialakításához a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtéséhez az egész óvoda hangulata hozzájárul.
- az óvoda helyiségeinek esztétikus, igényes kialakítása
- az egészséges életritmus, a rugalmas napirend, a szokás- és szabályrendszer feltételeinek kialakítása
- játékidő, játékeszközök biztosítása

Objektív feltételek:

- a megfelelő hely, élettér biztosítása a gyermekek szükségleteihez, igényeihez.
- lehetőség szerint növeljük a játékeret /az öltöző és a folyosó is szolgálhat játéktérként/
- a játékidő tervezése összefügg a napirend kialakításával, így igyekszünk a játékra fordított időt maximálisan kihasználni, például a folyamatos tízóráival
- a játékeszközöket úgy választjuk ki, hogy azok megfeleljenek a gyermekek életkori sajátosságainak, valamint fejlesztő hatásúak és esztétikailag igényesek legyenek
- minden játékos tevékenység legfőbb forrását az élmények jelentik
- a csoportszoba szabad és rendszeres átrendezése, variálása, a gyermekek igénye szerint

Cél:

A játék segítségével keresztény értékekre fogékony kreatív, társaikhoz alkalmazkodni tudó, aktív, feladatokat értő és megtartó gyermekek nevelése.

Gazdag, örömteli játéktartalmak biztosításához, érzelmileg gazdag, mások iránt nyitott, céltudatos, alkotó gyermekek nevelése.

Feladat:

- biztosítsuk a szabad, önkéntes, spontán játékválasztást, ehhez rendeljük a megfelelő helyet, időt, eszközöket
- ismertessük meg a gyermekeket a játéktevékenységeken keresztül a külvilág elemeivel / séta, kirándulás, stb. /
- gazdagítsuk a népi játékokon keresztül a játék formáit és tartalmát
- az önkifejezés eszközeivel fejlesszük a szociális kreativitást / viselkedési szabályok, izlésformálás, társas kapcsolatok, konfliktus megoldások /
- az egészséges versenyszellemet az összetartozás érzésével alakítsuk ki
- biztosítsuk a játék rendjének szokássá válását az együttjátszással
- egyéni bánásmód, differenciált bánásmód elveit érvényesítsük

Tartalom:

A tervezés alapját az életkori és egyéni sajátosságokra épülő feltételrendszer képezi.
A játékterek megismerése, használatának tanulása.

2,5-4 éves korban

a) Gyakorlójátékok:

- ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök megismerése
- szöveg, dallam, mozgásismétlő játékok, ritmus játékok egyszerű szabályjátékok, játékszabályok megismerése, elfogadása, követése.

b) Szerepjátékok:

- egyszerű szabálykövetések (egyénenként és csoportokban)
- jellegzetes cselekvések, műveletek utánzása.

c) Barkácsolás:

- játékjavítások, közreműködés apró hibaelhárításokban óvodapedagógusi irányítással
- kötetlen fantáziaépítő helyzetek teremtése

d) Dramatizálás, bábozás:

- bábmozgatási kísérletek
- hangutánzások

e) Építő, konstruáló játékok:

- összerakosgató, összeszerelhető játékok, egyéni elképzelések alapján.

5 -6 -7 éves korban

a) Gyakorlójátékok

- a részképességekben enyhe lemaradást mutató gyermekeknél (szerepjátékok, konstruáló játékok)

b) Szerepjátékok:

- nevelési szempontból a leggazdagabb lehetőséget nyújtó játékfajta. A gyerekek ismereteit, elképzeléseit, és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözi
- kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együttjátszás igénye
- megértik és elfogadják társuk elgondolását
- alkalmazkodnak a szabályokhoz
- a játékszabályok elfogadása és elfogadtatása
- a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése önálló vagy csoportos játékba

c) Barkácsolás:

- játékok egyszerű javítása, játékok készítése,
- ajándéktárgyak készítése
- játékok készítése és azok felhasználása

d) Dramatizálás, bábozás:

- bábképzések
- önálló bábozások (mese, történet és bábválasztás)

e) Építő, konstruáló játékok:

- összerakosgatások, szerelések egyszerű, az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével (a valóság és képzelet közelítésével)

f) Szabályjátékok:

- verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelések

A fejlődés várható jellemzői:

- életkorának megfelelő játékot választ magának
- kapcsolódjon be közös játékba
- legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai
- pozitív érzelmek alakuljanak ki társai iránt
- legyen kezdeményező magatartású
- vegyen részt, ügyességet igénylő játékokban
- legyen képes szabályjátékok megtanulására
- kövesse és tartsa be a megismert szabályokat
- alkosson egyszerű modelleket, maketteket
- legyenek egyéni ötletei javaslatai
- válasszon a tevékenységekhez anyagot és eszközt
- élményeit tudja eljátszani
- fogadja el társai javaslatait, ötleteit
- legyen képes a csoportban való játékra

Az óvodapedagógus feladata:

Fejlesztés:

- kreatív együttműködés
- magatartásmódok
- nyitottság a másik iránt
- viselkedési szabadság
- ízlésformálás
- társas kapcsolatok
- konfliktus megoldások
- egészséges versenyszellem
- testséma fejlesztés
- nagymozgások fejlesztése
- szervezőképesség fejlesztése
- szabálytudat
- verbális fejlesztés
- értelemfejlesztés
- önuralom, türelem
- percepció-fejlesztés

Értékelés:

A fejlesztés várható eredményeiben megfogalmazottak megfigyelése az életkori kategóriák szerint.

Feltételek:

- Sokféle játéklehetőséget biztosító csoportszobai játékok (memória játék, képességfejlesztő játék, bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges kellékek, sokféle játékeszköz)

IV. 2. Hitre nevelés



*„Veled vagyok naponta
Kezeidet megfogva,
Te csak bízzál karomba
Mondja az Úr.”
(gyermekdal)*

A keresztény óvoda olyan nevelési intézmény, melynek testülete elkötelezte magát Krisztus egyházának, és ilyen szellemiségben nevelik a gyermekeket.

Görögkatolikus egyházunk sajátos és a mai világunkban ritkaságként tekinthető értéke a hit megjelenési formáinak gazdagsága, színessége. Ez nem csupán a nagyobb léptékű ünnepi rendezvényekre vonatkozik, hanem a hétköznapi is gyakorolható kisebb gesztusokra éppen úgy, sőt, azok esetében még nagyobb figyelemmel. Pl. a kereszttetés, a vallási köszönés, az épületek és termek egyházi esemény szerinti dekorációja, ikonok jelenléte, amelyek előtti sajátos magatartás megtanítása szintén jelentős mértékben hat a hosszú távon is maradandó vallási érzék kialakítására.

Egyházunk további sajátos értéke a több száz éves, nem ritkán ezer évnél is messzebbre nyúló hagyományok megélése. Ez a gyökerét egyre inkább veszni hagyó európai kultúrában különleges erővel bír. Ennek tudatosítása, elfogadtatása, erre való lelkesítés szerves része kell, hogy legyen nevelői munkánknak. Természetesen tekintetbe véve az életkori sajátosságokat. A hagyományőrzés se nem múzeumépítés, se nem álértékek bevezetése. Ennek

érdekében pedagógusaink folyamatosan bővítik saját ismereteiket egyházunk hagyományában.

A hit Isten ajándéka. A keresztény nevelés alapvető célja a hit ébresztése és fejlesztése, az egész személyiség gazdagítása, hogy a gyermek felnőtté válva képes legyen az elkötelezett döntésre, az evangéliumi értékek szerinti életre. Példaadó és hitvalló ember legyen; aktív tagja a keresztény közösségnek; olyan ember, akinek legfőbb törekvése, hogy másokat boldogítva jusson el végső céljához, az üdvösséghez, az Istennel való végső közösséghez.

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül, ezért eredménye nagymértékben függ attól, hogy az együttműködést sikerül-e kiépíteni és fenntartani a szülőkkel. Az óvoda nem vállalhatja át a családi hitre-nevelés feladatainak megoldását, de igyekszünk biztosítani, hogy az óvodapedagógusokban támaszt, segítőtársat találjanak a szülők gyermekük neveléséhez.

Óvodánkban a kisgyermek hitre nevelésének elsődleges célja a családi keresztény nevelés támogatása vagy ennek híján a gyerekek elindítása a keresztény életre, valamint a sajátos görögkatolikus vallási környezetismeret megalapozása.

Kiemelt feladatunknak érezzük, hogy az egész intézmény működésére, szellemiségére a nyitottság, az elfogadás, a szeretetteljes párbeszéd, a kölcsönös tisztelet és megbecsülés legyen jellemző.

Arra törekszünk, hogy olyan szeretetteljes, imádságos légkört teremtsünk, amelyben az óvodapedagógusok, dajkák, s az óvoda valamennyi dolgozójának figyelmes szeretetén keresztül a gyerekek ráérezhetnek Isten jelenlétére; megtapasztalhatják, mi a jézusi megbocsátás és szeretet; s ezeken az élményeken keresztül fejlődik bennük és kap motivációkat a hitkészség.

Óvodánkban a vallásos élményekkel a gyerekek természetes vallásos érzelmeit próbáljuk ébresztgetni, erősíteni.

Célunk, hogy bátran szólítsák meg Jézust, elmélyüljön személyes irányulásuk a Mennyei Atya felé, és örömmel imádkozzanak minden nap. Jézus iránti szeretetüket a jóra való törekvésben, az áldozatvállalásban mutassák ki. Érezzék át, hogy mi keresztények mindannyian Isten nagy családjához tartozunk, és Jézusban egymásnak testvérei vagyunk. Ennek a valóságnak felismerésén át erősödjön bennük az egymás iránti felelősség tudata.

Gyakran teremtünk alkalmakat arra, hogy megismerkedhessenek a templomi közösséggel, és így gazdagodjon bennük az egyházhoz tartozás közösségi élménye. *A templomi és egyéb szertartásokat, rendezvényeket úgy kell megszervezni, hogy abba minél nagyobb mértékben énekelve kapcsolódjanak be az óvodapedagógusok, a gyerekek és szülei.*

Alapvető feladatunknak tartjuk, hogy óvodánkban a keresztény nevelés az egész napot átthassa, és az óvodai évek folyamatos növekedést jelentsenek a gyerekek számára hitben és szeretetben.

Alapvető értékeink:

- helyes önértékelés
- hitre, reményre, szeretetre nevelés
- az értékek felismerése, megbecsülése
- nyitottság mások felé, befogadó képesség, a másság elfogadása
- a saját akaratukról való lemondás mások érdekében
- szelídség
- alázat
- türelem
- alaposság
- mértékletesség
- megbocsátás
- a belső csendre, elmélyülésre való igény
- hűség Istenhez
- a gyermeki tevékenységre épülő tanulás
- a családdal való szoros együttműködés, együtt nevelés

Tevékenységek:

- ismerkedjenek meg a gyerekek a templomi környezettel, berendezésekkel, szimbólumokkal
- ismerjék és használják a görögkatolikus köszönést
- az egyházi ünnepkör szerint ismerkedjenek az ünnepekhez kapcsolódó szentírási tartalommal
- ismerjék meg az imádság különböző formáit /bűnbánó, hálaadó, kérő, dicsérő, közbenjáró/
- tudjanak rácsodálkozni a teremtett világ szépségeire, a természet változásaira, mint Isten alkotására
- tudják elfogadni egymást olyanak, amilyenek Isten teremtette őket, a társuk másságát, a megszokottól eltérő tulajdonságaival együtt
- tudjanak elcsendesedni, ráhangolódni Isten Igéjének meghallgatására
- vegyenek részt aktívan az egyes témák feldolgozásában, dramatizálásában, vizuális megjelenítésében
- tudják a hétköznapi életben alkalmazni, gyakorolni a történetekben és igéken keresztül megértett üzeneteket
- ismerjék, értsék és beszédükbe építsék be a bibliai fogalmakat, tudják alkalmazni megfelelő helyzetekben, válják aktív szókincsükké
- ismerkedjenek az egyházi zenével
- zenehallgatási anyagon keresztül ismerkedjenek meg egyházzenei művekkel
- a versenyjátékokban egészséges versenyszellem alakuljon ki a gyengébbek segítése, ösztönzése által
- tudják és ismerjék meg, hogy a templom Isten háza, ennek megfelelően sajátítsák el a helyes templomi viselkedést
- óvják, védjék maguk és egymás testét, mint a lélek templomát
- ismerkedjenek meg a szentségekkel, szentelményekkel
- egyéb felekezeti templomok látogatása (római katolikus, református, evangélikus)

Feladat:

- Isten szeretetének megvilágítása a gyermekekben
- a teremtett világra való rácsodálkozás képességének kialakítása, fejlesztése (öröm, hála, megbecsülés, védelem)
- a keresztény hitélet megtapasztaltatása az óvodai élet során (felebaráti szeretet, jócselekedet, megbocsátás, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség)
- a görögkatolikus ünnepeink lelkületének, tartalmának megélése templomlátogatások alkalmával, lelki percekben való részvétellel.
- a görögkatolikus vallási élet eszközeit - egyház, egyházi év, liturgia, szentségek, szentek tisztelete - megismertessük.

Tartalom:

Napi:

- Lelki percek: mindennapjaink tevékenységeit - a Lelki percekben keresztül - áthatja a görögkatolikus szellemű nevelésünk. A Lelki percekhez megteremtjük minden alkalommal az elcsendesedés, ráhangolódás lehetőségét. Éreztetjük, hogy most különleges, a szokásostól eltérő élményben lesz részük. Gyertyát gyújtunk, mindig imával kezdjük és imával zárjuk ezeket a perceket. /felhasznált segédanyag Tóthné Varga Andrea: Lelki Percek Görögkatolikus Óvodában; zenehallgatásként: ünnepi tropárok/
- görögkatolikus énekek, Mária énekek bemutatása, tanítása
- görögkatolikus énekes kiadvány használata (Kisgyermek énekeskönyve)
- betegekért mondott ima
- hálaadás gyakorlása
- Étkezés előtti, étkezés utáni ima (tízórai előtt és után, ebéd előtt és után, uzsonna előtt és után minden alkalommal imádkozunk)
- délutáni pihenés előtti ima: lefekvés előtt minden nap imádkozunk
- köszönési mód: görögkatolikus köszöntésünket használjuk a gyermekek reggeli fogadásakor, amikor hazamennek, és ha felnőttel találkoznak

Heti:

- hét eleji lelki útravaló
- hitre nevelés nagycsoportban
- lelki beszélgetések, léleknyitogató óvodánk lelki vezetőjével
- születés - és névnapok megünneplése

Havi:

- ovis-liturgia vagy paraklisz ünnepekkor
- egyházi, óvodai ünnepek, jeles napok
- május a Szűzanya hónapja- rózsafüzér ima lelki percekben

IV.2.1. Ünneplés, keresztény ünneplés

„Az ünnepléshez ünneplőbe öltözünk. Ez azonban nem a legjobb ruhát jelenti, hanem azt a lelkiületet, ahogyan ezekre az ünnepi percekre magunkat is felkészítjük és a gyerekeket is hozzászoktatjuk.”

/Czárán Eszter/



Az ünneplés jelentősége az óvodás gyerekek életében

Az ünnep és az azt megelőző ráhangolódás kitűnik az óvodai mindennapok szürkeségéből. Fényt áraszt, és segít átvészelni a nehezebb napokat. Erőt és lelki támaszt nyújthat. Fontos maga az ünnep, de fontos a rákészülődés, a közös tervezetés, a tevékeny várakozás is. A rendszeresen ismétlődő tevékenységek közül némelyek hagyománnyá is válhatnak egy-egy óvoda életében, ehhez azonban tapasztalatokra és azok hatására keletkező pozitív élményekre van szükség. Az ünnepi készülődés a „holnap öröme” adja, megerősíti a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozza a gyermekek közösséghez való tartozását. A készülődés során nemcsak a minket, körülvevő környezetet díszítjük fel az adott ünnephez méltóan, hanem lelkünket is ráhangoljuk a szépre, a jóra, az öröme.

A keresztény ünnepek megtartásával hitünk minden igazságát átélheti az óvodás korú gyermek is. A keresztény ünnep lényege, a fény, amely mutatja az utat, kitűnik a hétköznapi monotóniájából. Közösségalkotó és formáló erejű, ahol az egyén érzi saját maga fontosságát, szerepét, helyét a közösségben. Szent idő, az isteni rendhez igazodik. Mindent a maga idejében kell ünnepelni. Az óvoda példát, ötletet ad a családok számára az ünnep mélyebb, élménydúsabb megéléséhez.

Az óvodások és a szentek

Óvodásaink kapcsolatba kerülnek a szentekkel a mindennapok során, és rá is kérdeznek, hogy kik ők? Rá kell mutatnunk a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően a szentek nagyságára, nagyszerű életére, sőt példaképül kell állítani őket eléjük. A szenteknek rendkívüli nevelő hatása van már a kisgyermekre is. Emellett segítenek és pártfogolnak minket.

A szentek fontos szerepet töltenek be életünkben. Tiszteletre, sőt szeretetre méltó személyek, akikhez fohászkodunk, és akiket csodálunk. Példaképeink. Mivel a szentek nagyon szerették Istent, mindent igyekeztek úgy tenni, ahogy Jézus kívánta, nekünk is példát adtak: szeressük nagyon a Jóistent, és tegyünk mindent úgy, ahogy Jézus mondja. Sok ismeretlen szent is van. Isten ezekről is tud és szereti őket. Mindnyájunknak szentté kell válnunk! Ez úgy sikerülhet, ha szeretjük a Mennyei Atyánkat és egymást, figyelünk

embertársainkra, segítséget nyújtunk, önzetlenek vagyunk. Nagycsoportban, a csoportban fellelhető szentek neveivel való megismerkedés, /pl. Tamás névnapkor Szent Tamás/ valamint a szentek életének rövid bemutatása.

Az ikonokon megjelenő szentek, az Istenszülő kiemelt módon is jelen van egyházunkban. Így kell ennek lennie az intézményeinkben is. Ugyanakkor a szentek közössége olyan hétköznapi, természetes közeg kell, hogy legyen, hogy annak hatása legyen a földi közösségekre is. Az intézményi csoportok, legyen az gyermeki, vagy alkalmazotti, fontos, hogy keresztény közösségek is legyenek.

IV.2.2. Az ünneplés megvalósításának elvei

Az előkészület során

- jelezzük előre az ünnep közeledtét, így a gyermekeknek is van idejük arra, hogy készülhessenek.
- beszélgethetünk az előttünk álló ünnepről az óvodában egy-egy gyerekkel és családtagjaival – bevonva őket a meghitt pillanatok szervezésébe.
- a játékidőben, szabadidőben, esetleg a különböző tevékenységek kapcsán éneket, énekes játékokat, verseket, mondókákat, történeteket és imádságokat ismertethetünk meg a gyerekekkel.
- kézügyességüket, kreativitásukat, fantáziájukat kihasználva szép dekorációkat, esetleg ajándékokat készíthetünk az ünnepi alkalmakra. A közös tevékenység során alkalom nyílik az ünnep megismerésére, a népszokások, hagyományok ápolására, a megismert irodalmi zenei anyagok felelevenítésére. A személyes kötődés is erősödik a pedagógus és a gyermek örömteli, közös munkája során.

A pedagógus felelőssége az ünnep, a megemlékezés megszervezése során:

- a program összeállítása, a forgatókönyv elkészítése
- felelősi munkák kiosztása, végrehajtásuk ellenőrzése
- meghívók elkészítése, eljuttatása
- esetleges felkérés megírása, postázása
- a gyermekcsoportok bevonása a csoportos óvodapedagógusokon keresztül
- helyszín biztosítása, berendezése
- vendégek fogadása
- a vendégszereplők részére öltöző, frissítő biztosítása
- ajándékok előkészítése

Az ünneplés során

- az ünnep elkülönülése a hétköznapiaktól megjelenik öltözetünkben (ünneplő ruha kérése a gyerekektől, az intézmény ünnepén részt vevő dolgozóktól)
- az érzelmi töltet jelenlétének megélése, meghitt hangulat biztosítása
- állandó elemeket választunk az adott ünneplésnek (gyertya, virág...)
- énekeket, verseket igényesen válogatunk, igényes műsort állítunk össze
- az imádság mindig jelen van ünnepeinken (vendégség, agapé)
- ajándékozás – mi az ajándék?

Az ünnepet követő időszak során

- az ünnepet felelevenítjük, az élményeket megbeszéljük.
- vizuális tevékenység során az emlékeket képekben is kifejezzük.
- a vendégszereplőknek köszönőlevelet írunk és postázunk.

Egyházi, óvodai ünnepek, jeles napok

ŐSZ



Feldolgozandó anyag	Az ünnep, jeles nap jelentéséről	Megünneplés módja
<i>Szeptember 8.</i> Kisboldogasszony, az Istenszülő születése	Joakimtól és Annától született. Legszentebb Nagyasszonyunk, az Istenszülő Szűz Mária.	lelki percek ovis liturgia miroválás
<i>Szeptember 14.</i> Szent Kereszt felmagasztalás	Szent Ilona császárnő megtalálta a Szent Keresztet és ezt Szent Makáriosz pátriarka 335. szeptember 14-én a jeruzsálemi Szent Sír Bazilikában helyezte el.	lelki percek gyermek megáldása keresztbódolás
Gyermekek megáldása A Szentlélek segítségül hívása	Az adott nevelési évre kérjük a Szentlélek áldását.	lelki percek áldás az egyházi szerkönyv alapján
<i>Október 1.</i> Az Istenszülő oltalma	Szűz Máriának, mint a keresztények segítségének és oltalmának ünnepe.	lelki percek ovis liturgia
<i>Október 23.</i> Nemzeti ünnep	Megemlékezés az 1956-os eseményekről.	Ünneplés csoportszinten
<i>November 8.</i> Szent Mihály és Gábor főangyalok, és a többi égi erők ünnepe	Szent Mihály főangyalnak, az Isten ellen lázadó angyalok legyőzőjének és az üdvösségtörténetben szereplő többi égi erőknek emlékünnepe.	ovis liturgia lelki percek
<i>November 15.</i> 40 napos karácsony előtti Bűnbánati időszak kezdete	Jelezzük az ünnep közeledtét, így van időnk a ráhangolódásra, a felkészülésre.	lelki percek jócselekedetek gyűjtése
<i>November 21.</i> Az Istenszülő bevezetése a templomba	A gyermek Máriát szülei a jeruzsálemi templom szolgálatára szánták és a hagyomány szerint három éves korában a templomba vitték, hogy ott nevelkedjen.	lelki percek ovis liturgia miroválás

TÉL



Feldolgozandó anyag	Az ünnep, jeles nap jelentéséről	Megünneplés módja
<i>December 6.</i> Szent Miklós püspök	Szent Miklós mirai püspök a keleti Egyház, egyházmegyénk és óvodánk védőszentje. Másfél ezer év sem tudta elhomályosítani a tevékeny felebaráti szeretet szentjének emlékét. Ünnepe világszerte megajándékozzák egymást az emberek.	lelki percek Mikulás-ünnepség, Szent Miklós követének a várása
<i>December 9.</i> Szent Anna csodálatos foganása	A Szeplőtelen Istenszülő édesanyjának, Szent Annának a foganása. A gyermektelen, idős házaspárnak, a szent, igaz istenösöknek, Joákimnak és Annának Isten gyermeket ajándékoz: Máriát, az Isten Anyját.	lelki percek ovis liturgia miroválás
<i>December 25-26-27.</i> Karácsony	Jézus születése. A Szentlélektől és Szűz Máriától megtestesült Fiúisten Betlehemben, egy elhagyott istállóban Szűz Mária fiaként megszületett. Szűz Mária istenanyasága. Szent István főszerpap, első vértanú és a Hajdúdorogi Egyházmegye védőszentjének ünnepe.	lelki percek Karácsonyi ünnepély Lelki nap /szülők, dolgozók gyerekek/
<i>Január 6.</i> Vízkereszt, Istenjelenés ünnepe	Jézus megkeresztelése. Keresztelő Szent János a Jordánban megkeresztelte az Üdvözítőt.	lelki percek vízszentelés óvodaszentelés
<i>Január 30.</i> Három szent főpap	A három legkiválóbb keleti egyházatya: Nagy Szent Bazil, a szerzetesség atyja, Aranyszájú Szent János Szent Liturgia szövegünk szerzője, Nazianzi Szent Gergely a keleti egyház egyik legnagyobb hittudósa. E három szent közös ünnepe.	lelki percek ovis liturgia
<i>Február 2.</i> Gyertyaszentelő Boldogasszony, a találkozás ünnepe	Jézus találkozása Simeonnal. Születése után a 40. napon a Boldogságos Szűz bemutatta kisdédét a templomban. Itt a Messiásra várakozó öreg Simeon karjaiba vette a kis Jézust és őt a világ világosságának nevezte.	lelki percek gyertyaszentelés miroválás
Vízkeresztől Vajhagyó vasárnapig tartó idő, a	„Örüljetek az Úrban szüntelen!”	Farsangi mulatság

Feldolgozandó anyag	Az ünnep, jeles nap jelentéséről	Megünneplés módja
farsang időszak		
Nagyböjt kezdete – Húsvét előtti böjti idő, 7 hét	Jelezzük az ünnep közeledtét, így van időnk a ráhangolódásra, a felkészülésre.	Nagyböjt első napján (szigorú böjt) lelki és testi ajándék szülőknek, dolgozóknak Jó-cselekedet gyűjtők készítése. Lelki percek. Böjti koliba, sárga túró készítése és megáldása az óvodában.

TAVASZ



Feldolgozandó anyag	Az ünnep, jeles nap jelentéséről	Megünneplés módja
Nyílt napok	A szülők betekintést nyerhetnek csoportjaink hétköznapijaiba.	Szülők, leendő szülők körében
<i>Március 15.</i> Nemzeti ünnep	Az 1848–49-es szabadságharcban résztvevőkre emlékezünk.	Csoportszinten ünneplünk, utána közös séta a Kossuth térre
<i>Március 25.</i> Gyümölcsoltó Boldogasszony Örömhírvétel ünnepe	Gábor arkangyal, Isten küldötte megjelent Názáretben Szűz Máriának és hírül vitte Neki, hogy a Szentlélek erejéből a Fiúisten anyjává lesz.	lelki percek ovis liturgia miroválás
Virágvasárnap	Az Úr Jézus kinszenvedése előtt ünnepélyesen bevonult Jeruzsálembe. A nép ujjongva, pálmaágakat lengetve fogadta. Ennek emlékére zöldellő gallyakat (barkát) áld meg az Anyaszentegyház.	lelki percek, vasárnap barkaszentelés a templomban, a megszentelt barka elhelyezése a csoportszobákban,
Nagyhét Húsvét	Utolsó vacsora Keresztre feszítés Jézus feltámadásának ünnepe	lelki percek, sárgatúró készítése és megáldása az óvodában, bekapcsolódás a szertartásokba
<i>Április 23.</i> Szent György nagyvértanú	Mint bátor és vitéz katona, sokakat keresztény hitre térített. 303-ban Dioklecián császár alatt szenvedett vértanúságot. Példájával megmutatta, hogy bármilyen állásban lehet buzgó keresztény életet élni.	lelki percek, búzaszentelés
Anyák napja	Megemlékezünk Égi Édesanyánkról, és hangsúlyozzuk a család fontosságát.	Édesanyák, nagymamák, családok körében
Gyermeknap	„... ilyeneké a mennyek országa...”	versenyjátékok, kézműves foglalkozások,

Feldolgozandó anyag	Az ünnep, jeles nap jelentéséről	Megünneplés módja
		zenés előadás
Áldozócsütörtök	Az Úr Jézus feltámadása után a negyvenedik napon apostolai szeme láttára diadalmasan mennybe ment.	lelki percek ovis liturgia miroválás
Pünkösd Húsvét után az 50. napon	A Szentlélek eljövételének ünnepe. A feltámadás után az ötvenedik napon szállott le a Szentlélek tüzes nyelvek alakjában az apostolokra és a velük együtt levőkre.	lelki percek
Ballagás, és a nevelési év zárása	Hálaadás az elmúlt nevelési évért, elköszönünk az iskolába készülő gyermekeinktől.	Ballagási ünnepség, év végi hálaadás, paraklíz

NYÁR



Feldolgozandó anyag	Az ünnep, jeles nap jelentéséről	Megünneplés módja
<i>Június 24.</i> Keresztelő Szent János születése	Az eljövendő Megváltó előhírnöke. Zakariás és Erzsébet gyermeke volt. A szentek közül Szűz Márián kívül csupán az ő születésnapját ünnepeljük. Virágok és gyógynövények megáldása	/Bekapcsolódunk a Szent Liturgiába/
<i>Június 29.</i> Szent Péter és Pál főapostolok	Néró császár alatt (67 körül) szenvedtek vértanúságot Rómában. Az első pápát, Szent Pétert fejjel lefelé keresztre feszítették a pogányok nagy apostolának, Szent Pálnak pedig fejét vették.	/Bekapcsolódunk a 10 órakor kezdődő Szent Liturgiába/
Nyári zárás	Nyári zárás	Nyári zárás
<i>Augusztus 6.</i> Urunk színeváltozása	Az Úr Jézus szenvedése előtt megmutatta apostolainak fényes Isten-arcát, hogy szenvedő arcát látva se felejtsek el, hogy ő Isten. – Ezen a napon áldja meg az egyház a szőlőt és a gyümölcsöket.	/Bekapcsolódunk a Szent Liturgiába/
<i>Augusztus 15.</i> Nagyboldogasszony, Szűz Mária elhunytja és mennybevittele	Isten nem engedte, hogy az Istenszülő Szűz teste az enyészet martalékává legyen, hanem, mint a megváltás első zsengejét, halála után testestől-lelkestől mennybe vitte.	/Bekapcsolódunk a Szent Liturgiába/
<i>Augusztus 20.</i> Szent István király	A magyar nemzet első szent királyának és apostolának ünnepe (969-1038). Neki köszönheti népünk hitét és műveltségét. Halála előtt országát a Boldogságos Szűznek ajánlotta fel.	/Bekapcsolódunk a Szent Liturgiába/
<i>Augusztus 29.</i> Keresztelő Szent János feje vétele	Heródes, akit az előhírnök kicsapongó élete miatt megdorgált, bűntársának, Heródiásnak kérésére lefejeztette Keresztelő Szent Jánost.	/Bekapcsolódunk a Szent Liturgiába/

IV. 3. Verselés, mesélés



*„Meséltél és meséltél
Igazakat, szépet.
Kívántam, hogy a meséd sose érjen
véget.”*

(Osváth Erzsébet)

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átélkesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Feladat:

- Alapozzuk meg az irodalom szeretetét, fejlesszük esztétikai fogékonyságukat, beszédük kifejezőkészségét, helyes és szép kiejtését, hangsúlyozását és beszédritmusát.
- Keltsük fel és bontakoztassuk ki a gyermekek irodalmi érdeklődését.
- Ösztönözzük őket, hogy irodalmi élmények hatására fejlődjenek a gyermekek érzelmei, amelyek formálják a magatartásukat.
- Bővítsük szókincsüket, amely szélesíti a gyermekek látókörét, fejleszti értelmi képességeit, különösen az emlékezetet, a képzeletet.
- Kapjanak kiemelkedő szerepet az anyanyelvi nevelésben a gyermekirodalom sajátos meséi és költői fogalmai, szójátékai, találós kérdései, szólás-mondások, népi mondókák.
- Válogassunk olyan gyermekirodalmi alkotásokat, amelyek mondanivalójukban olyan érzelmek és gondolatok kifejezői, amelyekkel igen kifinomult formában érzékeltetik az élet szépségeit, árnyoldalait.
- A mindennapos mesélést teremtsük meg, mely legyen a nevelés elmaradhatatlan eleme.
- Legyen példaértékű az óvónő előadásmódja, beszéde, stílusa.
- Hassa át az irodalom az óvodai nevelés más területeit, így sajátos feladatainak betöltése mellett jelentékenyen gazdagítsa az óvodai nevelés egészét.
- Biztosítsunk lehetőséget a differenciált, egyéni bánásmód alkalmazására a nyelvileg hátrányos helyzetű, és a nyelvileg kiemelkedően fejlett gyermekeknél.
- A cselekmény pszichológiai igazságával és a szöveg irodalmi értékeivel való nevelés, érzelmileg eligazít.
- Közösségi élmény erősítése, személyiségfejlesztés a néphagyomány őrzésével.
- Önálló versmondásra, mesélésre ösztönzés.
- A könyv szeretetére nevelés, olvasóvá nevelés.
- Saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással, ábrázolással történő kifejezésére ösztönzés.

Tartalom:

2,5-4 éves korban

MONDÓKÁK (8-10 mondóka, vers)

Énekelt mondókák

- segítenek a beszoktatás időszakában (pl. Ciróka, maróka stb...)
- változatos részei a népi gyerekköltészetnek

Mondókajátékok

- a felnőttek mondókái a gyermekek szórakoztatására, tanítására (pl. lovagoltatók)
- a gyermekek versei, játékos mondókái, játékos rigmusai

Mesemondókák

- a rövid történetek mondókaszerkezetbe foglalása

VERSEK

Önmagukról, környezetükről szóló versek

- a gyakorlati élet szükségéből, a gyermekek játékára hajló kedvből fakadnak
- rövid terjedelműek (4-6 sorosak)
- elsődleges a ritmus és a hangzás

MESÉK (10-12 mese megismerése az év során)

- egyszerű történeteket mesélnek el, érdekesen, elevenen, mulatságosan

Halmazó és láncmesék

- az erősen kötött forma az uralkodó
- a formális elemek, a ritmus, a rím, az alliteráció, az ismétlés, a halmazás játéka adja meg a mese értékét

Állatmesék

- mesekincsünk legősibb rétegét alkotják
- emberi jellemek, jellemtípusnak állatok alakjában való szemléltetése
- rejtetten tanító szándékú gondolat húzódik meg bennük

Verses mesék

- versszerkezetbe foglalt, egyszerű történetet bemutató mű

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- fohászok mondása, érzelmi hatás kiaknázása
- figyeljünk a versek témájára, hangulatára
- a javasolt imák korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár” című segédanyagban található (könyvtár)
- Kisgyermekek énekeskönyve kiadvány használata
- görögkatolikus imák, fohászok mondogatása, tanulása (Mennyei Király, Uram Irgalmazz! Szent Isten, Üdvözlégy Mária ...)

Erkölcsei nevelés lehetőségeinek kihasználása

- közösségteremtő, ugyanabban az élményben részesülnek
- egymással és a mesélővel való kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága

4-5 éves korban

MONDÓKÁK /6-7 db/

- rövid történetek mondókaszerkezetbe foglalása

Népi mondókák

- változatos részei a népi gyerekköltészetnek
- állatokról, tárgyakról, természetről szóló mondókák

- a gyakorlati élet szükségéből, a gyermekek játékra hajló kedvéből fakadnak
- a környezet megismerését segítik
- rövid terjedelműek (8-10 sorosak)
- elsődleges a ritmus és a hangzás

VERSEK (6-7 db)

- népköltészeti ihletésűek
- önmagukról, környezetükről, állatokról, évszakokról szóló versek
- énekes hangzású, 8-10 soros versek megismerése

KIOLVASÓK /2-3 db/

- játék részeként alkalmazzuk

MESÉK (12-14 új mese az év során)

Halmozó és láncmesék

- az erősen kötött forma az uralkodó

Állatmesék

- emberi jellemnek, jellemtípusnak állatok alakjában való szemléltetése
- rejtetten tanító szándékú gondolat húzódik meg bennük

Egyszerűbb szerkezetű tündérmesék

- életkori sajátosságok figyelembe vételével
- érzelmi kapcsolatok alakítása

Magyar népmesék és műmesék

- változatos előadásmódok alkalmazása
- érzelmi kapcsolat alakítása

VERSES MESÉK

- egyszerű történeteket bemutató, versszerkezetbe foglalt mű
- állatokról szóló

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- fohászok mondogatása (Jézusról, Máriáról, szentekről)
- figyeljünk a versek témájára
- vallásos tartalmú versek, verses imák tanítása
- a javasolt imák korcsoportonkénti elosztása a „Jézus hív és vár ” című segédanyagban található
- Bibliai történetek olvasása, biblia nézegetése
- görögkatolikus imák

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- elfogadni bizonyos helyzeteket – alázatra nevelés
- közösségteremtő ugyanabban az élményben részesülnek

- egymással és a mesélővel való kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága
- a mesék előkészíthetők a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével
- görögkatolikus imák

5-6-7- éves korban

MONDÓKÁK /10-12 db/

Népi mondókák

- kiszámoló, hintázó, párválasztó, stb. mondókák

Tréfás mondókák

- felelgető, közösen hangoztatható tréfás mondókák

Állatokról, tárgyakról, természetről szóló mondókák

- lehetőség szerint mozgással egybekötve történjen a megismerés

Halandzsa

- saját szórakozásukra kitalált szövegek

VERSEK (6-8 verset megjegyeznek, 15-20 verset meghallgatnak)

- a gyerekkor élményvilágára épülő versek
- hazafias versek
- más népek versei

KISZÁMOLÓK (4-5 db)

- társakkal való közös játék

MESÉK (14 db)

Állatmesék, környezetükről szóló mesék

- kedves mesehősökkel történt eseményeket megjelenítenek játéukban

Tréfás mesék

- megértik a mese humorát

Tündérmesék

- belső képzeleti képek készítése – fantázia

Tanmesék

- megértik a mese tanítását, külön megfogalmazás nélkül is

Magyar népmesék és műmesék

- fontos a néphagyományok ápolása – saját környezetünkben fellelhető népmesék megismerése
- a bábozás, dramatizálás a gyermekek kedvelt tevékenységei közé tartozik

Más népek meséi

VERSES MESÉK

- egyszerű történetet bemutató
- állatokról szóló

FOLYTATÁSOS MESÉK

- a folytatásos mesék szálait össze tudják kötni
- a gyermekekhez közel álló történeteket tartalmaz
- állatokról szóló

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- fohászok mondogatása (gyakoriság és jelzők a különböző élethelyzetekben)
- az érzelmi hatás kiaknázása
- figyeljünk a versek témájára
- vallásos tartalmú versek, verses imák alkalmazása
- egyszerű bibliai történetek olvasása, képes Biblia nézegetése

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- elfogadni bizonyos helyzeteket – alázatra, realitásérzékre nevelés
- közösségteremtő, ugyanabban az élményben részesülnek
- egymással és a mesélővel kapcsolatteremtés
- a megfelelő mese kiválasztásának fontossága
- a mesék előkészíthetők a hitérzékenységet, az igényességgel, a pozitív értékek képviselésével
- görögkatolikus imák

A verselés, mesélés megvalósításának legfőbb irányai és elvei

- A mese nyelve mágikus, teremtő nyelv. Fontos segítség a világot tanuló gyermeknek.
- A gyermek a mesét osztatlan figyelemmel hallgatja. Gondolkodása és érzései még nem különültek el.
- A mese képei a lét gyökeréig érnek és „világmagyarázatokat” közvetítenek a gyermek számára. (Rend van a világban; jelen van a rossz, de legyőzhető; az úton – fejlődésen végig kell menni.)
- Az érzelmi esztétikai nevelés elengedhetetlen része az erkölcsi nevelés, mely áthatja az óvodai élet egészét, minden területen megjelenik.
- Különböző életkorokban más-más mesét képesek befogadni. (egyszerű, egy szálon futó, több szálon futó mese)

- Legyen minden korcsoport számára megfelelő törzsanyag. Ennek összeállításakor szükséges figyelni a magyar nyelvre jellemző szavak, szófordulatok jelenlétére.
- A kiválasztott versek, mesék kapcsolódjanak az aktuális évszakhoz, ünnephez, néphagyományhoz.

A jó mesemondás feltételei

- Minél egyszerűbben, megfelelő hangsúllyal és mimikával meséljük, hogy a gyermek fantáziája teret kapjon a belső képek létrehozásához.
- Egy mesét hosszabb időn keresztül meséljük, hogy a gyermek elmélyülhessen annak világában, többször átélhesse annak feszültségeit, a feloldását.
- Magunk által kitalált mesét is mondjunk, ez fokozza az együttlét örömét, erősíti a figyelmet.
- A mesét kívülről mondjuk. Ekkor tudunk figyelni a metakommunikációra, a kapcsolatteremtő beszédre, cselekvésre, az egyes gyermekeknél megjelenő igényre / pl.: ölbe vétel.../.

A katolikus óvodánkban kiegészítjük az alábbiakkal:

- A vers, mese anyagában jelenjen meg az aktualitásnak megfelelően vallásos tartalmú vers, irodalmi alkotás.
- Fordítsunk figyelmet bibliai történetek dramatizálására (korcsoportnak és fejlettségi szintnek megfelelően).
- A meséket, a bibliai történeteket igyekezzünk elkülöníteni egymástól (helyszín, jelzés...).

Milyen tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?

- bölcsesség (az ismeretek felkínálása, az állatmeséken keresztül erkölcsi értékek közvetítése)
- fantázia (a versekben, mesékben fellelhető változatosság)
- szépség (érzelmi hatás)
- szeretet

Erkölcsei tulajdonságok alakulása

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- bizalom – érzelmi szükséglet kielégítése
- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ritualizáció – lelki befogadó képesség fejlődése
- belső élménnyé tenni az Istennel való kapcsolatot

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Érzelmi:

- szorongásaik alól oldódnak fel a gyerekek, váljanak felszabadulttá
- igazodjanak el az érzelmi ráhatások sokaságában
- váljanak képessé a pozitív és negatív érzelmek pontos elhatárolására
- érzelmi ráhatásoktól függően azonosuljanak, vagy elutasítsanak
- saját érzelmeiket őszintén sugározzák társaik és környezetük felé
- igazodjanak vágyaik és elképzeléseik megvalósításához, másokhoz

- szóbeli megnyilvánulásaik legyenek gátlástól mentesek

Értelmi:

- Az emlékezetük, képzeletük, figyelmük, gondolkodásuk, olyan fejlettségű legyen, hogy képesek legyenek a gyermekek az irodalmi élmény teljes befogadására, feldolgozására, visszaadására.
- Csodálkozzanak rá egyes jelenségekre.
- Vegyék észre az összefüggéseket.
- Aktív fantáziájukkal ők maguk keressék a lehetséges megoldásokat.
- Szívesen vállalkozzanak dramatizálásra.
- Alakuljon ki árnyalt, értelmes hangsúlyozású beszédük, kifejezőkészségük.
- Tegyenek szert alapfokú beszéd és viselkedéskultúrára.

Fejlesztés:

- verbális szókinésfejlesztés
- beszédmegértés, beszédészlelés fejlesztése
- hangképzés, helyes kifejezőkészség fejlesztése
- beszédhallás fejlesztése
- auditív emlékezet fejlesztése
- auditív ritmus fejlesztése

Értékelés:

Pozitív mintaadások, pozitív megerősítések.

IV.4. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc



*„Az óvodával, annak zenéjével
Foglalkozni nem mellékes kis
Pedagógiai kérdés,
Hanem országépítés.”
(Kodály Zoltán)*

Cél:

A zenei nevelés alapvetően befolyásolja a gyermekek érzelmi világát, gondolkodását, személyiségének fejlődését, hitének alakulását. Nem lehet csupán járulékos szerepe a nevelésben.

A görögkatolikus és a népi kultúra különböző területeinek hagyományörzésével a zenei képességek fejlesztésén túl zenét értő és szerető, egészséges lelkű kulturált boldog emberré nevelés. Célunk továbbá a gyermekeket megismertetni azokkal a szokásokkal, hagyományokkal, amelyhez a dalos játékaikat, táncaikat kapcsolni tudja, úgy a hétköznapjaiban, mint az ünnepeiken.

Feladat:

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Mindennapos tevékenység az óvodában, mely során fontos, hogy minden lehetőséget kihasználjunk, hogy az éneklés, zenélés szerves része legyen az intézmény hétköznapi életének. Rendezvényeinken, programjainkon az ének, zene, énekes játék, gyermektánc rendszeresen kapjon szerepet, akár népi, akár vallásos dalanyag formájában.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Zenehallgatáson keresztül a gyermekek dalkincs anyagának gazdagítása, az anyag megválasztásánál a nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelése esetében a gyermekek hovatartozásának figyelembe vételével.

A liturgikus énekekkel való ismerkedés legyen élményszerű.

Tartalom:

2,5-4 éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák (5-7 db)

Gyermekdalok (2-3 műdal)

Énekes játékok (10-14 db)

- álló helyzetben ismétlődő játékos mozdulatok, körformában állás, indulás gyakorlása
- állatokról, virágokról, növényekről, a gyermekek környezetéről szóló mondókák, gyermekdalok és énekes játékok

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés

- magas-mély reláció – oktáv távolságban, a reláció térben mutatása nagy elmozdulással
- halk-hangos különbségek megtapasztalása, felismerése, gyakorlása beszéden, zörejen
- motívumvisszhang játékos megvalósítása – egyszerű dallamfordulat visszaéneklése
- hangszínek megfigyelése – 2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszíneinek megkülönböztetése
- zenehallgatás – óvónő énekének, hangszeres játékanak hallgatása érdeklődéssel

Ritmuserzők fejlesztése

- egyenletes lüktetés felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése és gyakorlása játékos mozdulatokkal
- tempókülönbségek (gyors, lassú tempó) észrevétele és a különböző tempó követése egyszerű mozgással

Mozgás, térforma

- játékos mozdulatok végzése egyénileg az óvónővel, kis csoportban együtt mondókázás, éneklés közben

Ütőhangszerek, hangszerek

- egyszerű ritmushangszerek használata

Zenei formaérzék

- egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívum visszaadása

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- Mindent ajándékba kapunk, az állatokat is, melyeket a Mennyei Atya teremtett.
- Isten teremtette az állatokat, melyek hangját megfigyelhetjük, utánozhatjuk (madár-magas, medve-mély, cica-halk, elefánt-hangos stb.)
- A növényeket is a Mennyei Atya teremtette. Rácsodálkozunk a növények szépségére, köszönetet mondunk érte.
- Gyönyörű a teremtett világ. Harmónia van a természetben. Isten bölcsességét dicséri, hogy ilyen sok hangszer van.
- Javasoljuk az ünnepekörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazását.
- Görögkatolikus vallásos énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen.

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása:

- az állatok szeretetére nevelés
- a növényekről való gondoskodás megalapozása
- rácsodálkozás, öröm, hála, megbecsülés – hálaadó ima elmondása az állatokért a természetben a természetért
- szeretet, öröm, hála, megbecsülés lehetőségeinek kihasználása
- a kétszemélyes játék segíti a gyermek-gyermek, gyermek - felnőtt kapcsolat pozitív érzelmi alakítását
- kapcsolatteremtési készség alakítása kétszemélyes, ölbéli játékokkal, az óvónő példája nyomán, és biztonságérzet kialakítása
- közösségi élmények biztosítása a játékos gyakorlás során
- amikor megfogjuk, egymás kezét azt jelenti, hogy szeretjük egymást
- egymással való kapcsolat alakítása
- a hangszerek megbecsülésére nevelés – vigyázzunk rájuk
- öröm, hálaadás a hangunkért, az egészségünkért
- öröm, hálaadás a zene, az éneklés ajándékáért

4-5 éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák, kiolvasók (4-6 db)

Gyermekdalok (3-4 alkalmi dal)

Énekes játékok (12-15 db)

Utánzó mozgás, kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps.

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés

- magas-mély reláció – oktáv, kvint távolságban a reláció jelölése

- ismert egyszerű dallam térben mutatása, a dal kezdőhangjának váltásakor annak átvétele
- halk-hangos különbségének megtapasztalása, felismerése és alkalmazása beszédben, énekben, tapsoláskor
- dallamfelismerés (zenei emlékezet fejlesztése) - jól ismert dalokat szöveg nélkül is felismernek
- dallambújtatás (belső hallás fejlesztése) - motívumok váltva halkán, hangosan
- motívumvisszhang játékos megvalósítása – egyszerű dallamfordulat visszaéneklése
- hangszínek megfigyelése – finomabb zörejek, egymás hangjának felismerése, a környezet, a természet zörejeinek felismerése

Ritmusérzék fejlesztése

- egyenletes lüktetés felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése és gyakorlása tapssal, járással
- a ritmus felismerése, hangoztatási lehetőségek megismerése, mondókák, dalok ritmusának kiemelése
- tempókülönbségek (gyors, lassú tempó) észrevétele beszéd, ének, mozgás közben. A különböző tempók (gyors, lassú) tartásának gyakorlása.

Mozgás, térforma

- a csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, játékos mozdulatok esztétikus végzése, egyszerű táncmozdulatok végzése

Ütőhangszerek, hangszerek

- triangulum, dob, cintányér, használata, maguk készítette hangszerek használata

Zenei formaérzék

- motívum (4-es egység) hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus-dallamvisszhang-játékok

Zenei alkotókedv

- dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés stb.) motívumokkal

A vallásos nevelés lehetőségének kihasználása

- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése, empátia alapozása
- merjük kimutatni szeretetünket Isten felé, egymás felé, ezt az érzést a dalok is tükrözzék
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- Isten különböző hanggal áldotta meg teremtményeit. Lehet utánozni a hangokat.
- figyeljünk minden hangra
- saját érzelmeink kifejezése a zenén keresztül
- hála az Istentől kapott adományokért
- fantázia: a zenében észrevehető változatosság észrevétele
- mindennek megvan a maga ritmusa – szív, évszakok, nappal és éjszaka
- a keresztvetés hármassága
- a szép térformára való rácsodálkozás, öröm
- az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos, liturgikus énekek alkalmazása

- a vallásos, liturgikus énekek, köszöntők, tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének megfelelően történjen
- a javasolt vallásos tartalmú énekek korcsoportonkénti elosztása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- magatartási és viselkedési normák megismerése, gyakorlása
- az odafigyelés alakítása – alkalmazkodó képesség alakítása
- kiolvasók alkalmazása és a játékos gyakorlás során közösségi érzés alapozása
- a szeretet kifejezése az is, hogy udvariasan, halkán beszélünk egymással
- saját értékek felismerése, hálaadás a kapott ajándékokért
- a templomban való beszéd halk
- egymással való kapcsolat alakítása, tiszteletre, türelemre nevelés egymás meghallgatásával
- közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozunk meg a dallal – ne csak a kézzel fogható ajándékoknak örüljenek
- hálaadás a hangoztatás örömeért
- a kör kialakításával összetartozásunkat is kifejezzük
- minden térformának megvan a szabálya, melyhez alkalmazkodni kell
- az együtt zenélés öröme segíti az erkölcsi nevelést
- rácsodálkozás, hálaadás, közös öröm
- a spontán énekelgetés, ritmusgyakorlat öröme, értékelése
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása

5-6-7- éves korban

AZ ÉNEKLÉSI KÉSZSÉG FEJLESZTÉSÉNEK TERÜLETEI

Mondókák, kiolvasók (3-4 db)

Gyermekdalok (5-6 műdal)

Énekes játékok (20-26 db)

- bonyolultabb játékok, párcsere, hidas kapus játékok, sorgyarapító, -fogyó játékok
- néphagyományok megismerése a magyar gyermekdalokon és népi játékokon keresztül
- kreativitás fejlesztése

ZENEI KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSE

Hallásfejlesztés

- magas-mély reláció – térben mutatják az ismert dallamokat lassú tempóban és a motívumok dallamvonalát
- halk-hangos különbségének felismerése, halk-hangos, gyors-lassú fogalompárok együtt gyakorlása
- dallamfelismerés /zenei emlékezet fejlesztése/ - kezdő vagy belső motívumról
- dallambújtatás /belső hallás fejlesztése/ - rövidebb, hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban
- motívumvisszhang – motívum visszaéneklése kitalált szöveggel csoportosan és egyénenként folyamatosan

- hangszínek megfigyelése – sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának felismerése kis eltéréssel zaj iránya, közeledés, távolodás
- zenehallgatás – hosszabb énekelt vagy hangszeren előadott dal figyelmes hallgatása

Ritmusérzék fejlesztése

- egyenletes lüktetés – egyenletes lüktetés és ritmus közti különbség felismerése, összekapcsolása
- ritmus, kettes lüktetés – dalritmusok kiemelése, dalfelismerés ritmusról
- a hangsúly hangoztatása dobbantással, tapssal
- tempókülönbségek, gyors, lassú tempó különbségének felismerése, tempótartás önállóan is

Mozgás, térforma

- változatos térforma, egyöntetű mozgás, játékos táncmozdulatok gyakorlása

Ütőhangszerek, hangszerek

- dob, triangulum, cintányér, ritmuspálca, xilofon, egyéb ritmushangszer, egyéni, változatos használata a dalokhoz alkalmazva

Zenei formaérzék

- motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal
- ritmus és dallamvisszhang játékos gyakorlása

Zenei alkotókedy

- zenei kérdés, felelt kitalálása motívumonként
- mondókára dallamkitalálás
- saját szöveg énekelve (szöveg és dallam kitalálása)

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- Halljanak a gyermekek arról, hogy szűkebb közösségük az óvoda (ezen belül a csoportok), egy nagyobb közösségbe, Isten országába tartozik.
- az ünnepkörökhöz kapcsolódó vallásos énekek alkalmazása
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- A szeretet kifejezése az is, hogy halkán, udvariasan beszélünk egymással.
- Az imádság halk, a Mennyei Atya így is hall minket.
- A hangunk nagy ajándék. Adjunk hálát érte, vigyázzunk rá!
- érzelmi nyitottság, ráhangolódás, az érzelmek kifejezése, a zenében rejlő hangulatok összehasonlítása
- saját érzelmek megfogalmazása a zenehallgatás kapcsán
- ízlésformálás, egyéniség formálása
- hála az Istentől kapott adományokért – szép hang, jó hallás
- a keresztvetés 3-as egysége
- szünet – „a hetedik napon megpihent”
- hálaadás a hangoztatás örömeért
- a gyermekek bevonása az ovis liturgiába
- Isten mekkora változatossággal bír a természetben is – ütőhangszerek keresése – pl. a fa törzsén dobolni, stb.

- rácsodálkozás, hálaadás, közös öröm
- alkotókészség, kreativitás erősítése
- Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladtunk az, hogy azt felismerjük, fejlesszük.
- A vallásos énekek, köszöntők tervezése az életkori sajátosságoknak és a csoport fejlettségi szintjének figyelembe vételével történjen.

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- tolerancia – mások elfogadása, türelem, alakítása
- udvariassági szabályok használata
- közösségi érzés fejlesztése – közös öröm, együtt játszás, együvé tartozás, hazaszeretet alakítása
- saját értékek felismerése, hálaadás a kapott ajándékokért
- egymással való kapcsolat alakítása
- Tiszteljük és fogadjuk el egymást olyan hanggal, amilyennel a Mennyei Atya megáldott minket!
- Közösségformálás – ünnep alkalmával egymást ajándékozunk meg a dallal, ne csak a kézzel fogható ajándékoknak örüljünk!
- beszélgetés a munkavégzés ritmusáról
- közösségi élmények biztosítása a játékos gyakorlás során
- egymásra figyelés, közös öröm /esztétikum-harmónia/
- Jelkép a körforma: mindenki egyformán fontos, mindenki beletartozik, az összefogásunkat is kifejezzük vele.
- minden térformának megvan a szabálya, amihez alkalmazkodni kell /sor, hullámvonal stb./
- közösségi fegyelem, önfegyelem, kitartás
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása

A fejlődés várható jellemzői:

- tudjanak természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani
- énekeljenek hat hangterjedelmű dalokat
- felelgetős dalt énekeljenek társaikkal, vagy a csoporttal
- énekeljenek vissza dallamot
- különböztessék meg a halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- cselekvéssel fejezzék ki a dalritmust és az egyenletes lüktetést
- tudjanak egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással
- törekedjenek a tiszta éneklésre
- figyelmesen hallgassák a bemutatott zenét, és a liturgikus énekeket
- énekeljenek alkalmi dalokat, ünnepekhez kapcsolódva
- ismerjék fel dallamotívum alapján az ismert dalt
- ismerjenek néhány térforma alakítási lehetőséget (csigavonal, kör)
- találjanak ki dallamhoz mozgást, játékot

IV. 5. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka



*„Egyszer régen az irkámon,
született egy ákom-bákom”
(Zelk Zoltán)*

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

- Az esztétikai nevelés feladata a szép iránti fogékonyság felébresztése, a teremtett világ szépségei iránt.
- A szép élvezetének, a kifejezőképesség megalapozása.
- A belső képek gazdagítása a mese, vers, énekes játék eszközeivel, a gyermeki ábrázolás ösztönzése alkotó légkör megteremtésével, változatos lehetőségek felkínálásával.
- A gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés fejlődésének segítése.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása.

- Életkoruknak megfelelő élmény nyújtásával lehetőség biztosítása a tapasztalatok szerzésére.
- A vizuális jelrendszerrel való megismertetés (pont, vonal, folt, színek, formák).
- Törekedjünk a képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességük kibontakoztatására.
- Fejlesszük vizuális percepció képességüket, gazdagítsuk szín és formavilágukat.
- Különböző anyagok és technikák megismertetésével fejlesszük finommotorikus képességüket.
- Az eszközök célszerű, biztonságos, takarékos, kreatív használatára szoktatjuk a gyerekeket.
- Az egyes technikák kapcsolódó munkafogások, megoldások, az eszközök bemutatása, használatuk megnevezése, gyakorlásra való ösztönzés.
- Az eszközök biztosításával keltsük fel érdeklődésüket.
- Fejlesszük térbeli tájékozódó képességüket.
- egész nap folyamán biztosítjuk a lehetőséget / tér, idő, eszköz /
- Keltsük fel érdeklődésüket a népi kultúra iránt.
- Neveljük őket a hagyományok tiszteletére.

Tartalom:

2,5 - 4 éves korban

ÉPÍTÉS

- térbeli alakzatok, sorakoztatás játékeszközökkel, könnyen mozgatható bútorokkal, más tárgyakkal
- homok, hó használatával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS

- firkálgatás /pálcával homokba, zsírkréta, táblakréta, ceruza/
- festés
- ismerkedés az eszközökkel, anyagokkal
- ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal (az anyagok formálásának próbálgatása, viselkedésük megfigyelése)
- nyomdázás
- tépés, ragasztás

PLASZTIKAI MUNKÁK

- gyurkálás, formálás, díszítés
- ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- fantáziája: az építésben fellelhető változatosság
- rácsodálkozás, közös öröm megélése
- templomépítés
- vallásos szimbólumok festése, színezése (nagy méretű, előre kivágott formák: harang, templom, kereszt, stb.)
- vallásos szimbólumok készítése
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos tapasztalatszerzés biztosítása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- saját és egymás munkájának megbecsülése
- ismerkedés a magatartási és viselkedési formákkal
- egymással való kapcsolat alakítása
- az eszközök megbecsülésére nevelés – vigyázzunk rájuk

4-5 éves korban

ÉPÍTÉS

- térbeli alakzatok, nyitott-zárt vonalak létrehozása, sorakoztatás, játékeszközökkel, a könnyen mozgatható bútorokkal, tárgyakkal
- térrészek berendezése, formacsoportok, építmények alakítása
- homok, hó használatával különféle tárgyak felhasználásával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS

- rajzolgatás változatos technikákkal, különböző méretben és felületen
- festés sokféle anyag és eszköz használatával
- ismerkedés a színkeveréssel
- kompozíciók készítése (lenyomatkészítés, szurkálás, karcolás, ragasztás...)
- formák képzése
- tépés, vágás, ragasztás

PLASZTIKAI MUNKÁK

- szerkesztő-összerakó munka
- díszítések kézi munkával
- ismerkedés a különböző anyagokkal és technikákkal, alkalmazásuk gyakorlása
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- templomépítés
- vallásos témák megjelenése
- érzelmi állapot visszatükrözése, érzelmek kifejezése
- empátia megalapozása
- vallásos szimbólumok megjelenítése (szív, harang, kereszt, stb.) mozaikolása
- vallásos szimbólumok készítése
- a szép formára való rácsodálkozás, öröm (esztétikum–harmónia)
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása
- az ünnepek ikonjainak színezése

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- saját és egymás munkájának megbecsülése
- a kész alkotásokról pozitív véleménynyilvánítás
- magatartási és viselkedési formák megismerése és gyakorlása
- egymással való kapcsolat alakítása, közös öröm megélése
- az eszközök megbecsülésére nevelés
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés befolyásolása
- saját értékek felismerése, hálaadás

5-6-7-éves korban

ÉPÍTÉS

- térbeli alakzatok, nyitott-zárt vonalak létrehozása, sorakoztatás, játékeszközökkel, a könnyen mozgatható bútorokkal, tárgyakkal
- térrészek berendezése, formacsoportok, építmények alakítása
- terepasztal készítése
- homok, hó használatával különféle tárgyak felhasználásával építések, alakítások

KÉPALAKÍTÁS

- rajzolgatás változatos technikákkal, különböző méretben és felületen, együtt is, közös kompozíciók létrehozása
- a rajzolt formák gazdag díszítése
- festés sokféle anyag és eszköz használatával
- színkeverés gyakorlása (lenyomatkészítés)
- kompozíciók készítése (lenyomatkészítés, szurkálás, karcolás, ragasztás...)
- formák képzése, térkifejezés megvalósulása
- tépés, vágás, ragasztás

PLASZTIKAI MUNKÁK

- emberalakok, állatok, tárgyak mintázása, összerendezése, térbeli kompozícióba
- szerkesztő és konstruáló munka (mintázás, hajtogatás, bábkészítés, tépés, nyírás, ragasztás, varrás)
- a különböző anyagok és technikák alkalmazása, gyakorlása
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés

MŰALKOTÁSOK NÉZEGETÉSE

- közös gyönyörködés
- a hangulat megfogalmazása
- helyi kiállítás látogatása
- művészi album nézegetése

A vallásos nevelés lehetőségeinek kihasználása

- templom építése
- vallásos témák megjelenése
- a Mennyei Atya teremtette a világot, mi pedig tovább építjük
- empátia megalapozása
- vallásos szimbólumok megjelenítése
- vallásos szimbólumok készítése
- a szép formára való rácsodálkozás, öröm (esztétikum–harmónia)
- a teremtés szépségeivel kapcsolatos megtapasztalások biztosítása

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- közösségi érzés fejlesztése–közös öröm, együtt játszás, együvé tartozás alakítása
- saját és egymás munkájának megbecsülése
- a kész alkotásokról pozitív véleménynyilvánítás
- magatartási és viselkedési normák gyakorlása
- közösségi fegyelem, önfegyelem–kitartás alakítása

- tolerancia alakítása – mások elfogadása és segítése, türelem
- közösségformálás, ünnep alkalmával egymást ajándékozzuk meg
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés befolyásolása
- saját értékek felismerése, hálaadás
- empátia alapozása

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka megvalósításának legfőbb irányai és elvei

- a kereső–kutató, önfejlesztő folyamatok segítése
- irányítás, segítő, tovább lendítő magatartás a gyermekek alkotó tevékenysége során
- sokféle, változatos eszköz biztosításával a tevékenység iránti vágy felkeltése (mindennapos tevékenységként legyen jelen a gyermekek életében)
- az eszközök célszerű kezelésének, a változatos technikák alkalmazásának megtanítása
- minden gyermek egyéni fejlesztése (a gyermek önmagához képest fejlődjön, lépjen előre)
- egymás munkájának, alkotásának megbecsülésére nevelés
- az éves anyagba kerüljenek be vallásos tartalmú témák, a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének figyelembevételével

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek nagyobb kihasználása:

Milyen tulajdonságokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét?

- Bölcsesség /az eszközök változatossága/
- Fantázia /a tevékenységekben fellelhető változatosság/
- Szépség /érzelmi hatás/
- Szeretet

Milyen erkölcsi tulajdonságokat alakíthatunk a gyermekekben?

- szeretet, összetartozás
- öröm, hála, megbecsülés
- felelősségvállalás, egymásra való odafigyelés
- képzelet – átélni Isten szeretetének valóságát
- ügyesség.

A fejlődés várható jellemzői:

- az eszközöket jártasság, készség szinten kezeljék
- mondanivalójukat vizuálisan tudják kifejezni
- nevezzék meg a színeket / sötét – világos árnyalatait /
- vegyenek részt a tér rendezésében
- tudjanak megfigyelés után formát mintázni
- díszítsenek tárgyakat saját elképzeléseik alapján
- tudjanak kifejezni elemi térviszonyokat
- hangsúlyozzák alkotásaikban a jellemző jegyeket, formákat
- emberábrázolásban jelenítsék meg a részformákat, egyszerű mozgásformákat
- rendelkezzenek koordinált szem és kézmozgással

- mondjanak véleményt társaik és saját munkáikról
- önállóan és csoportos munkában készítsenek egyszerű játékokat /kellékek, modellek stb./

Fejlesztés:

- térbeli tájékozódó képesség
- képi gondolkodás
- egyszerű munkafogások és eszközhasználat
- vizuális percepció
- vizuális nyelv, kifejezés
- vizuális kommunikáció

IV. 6. Mozgás



*„Imádkozzatok, hogy
ép testben ép lélek legyen!”*

(Iuvenalis)

Mozgás:

A test Isten ajándéka, s mint minden ajándékot óvni kell, s erre meg kell tanítani a gyermeket is. Épp ezért fontos a rendszeres, napi egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszicho motoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal segítünk elő. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgásokat beépítjük az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére. Ilyen személyiségjegyek a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.

A spontán- a játékban, azon belül a szabad játékban-megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk /mindennapos mozgás. Törekszünk a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Cél:

A testmozgás, mozgásos játékok által a gyermek természetes mozgásának, a harmonikus testi képességeinek fejlesztésével, erős, ügyes, gyors, állóképes, egészséges gyermekeket neveljünk.

Feladat:

- Biztosítsuk, elégítsük ki a gyermek természetes mozgásigényét, éljék át a mozgás örömét az óvodai nevelés minden napján.
- Ösztönözzük a gyermeket mozgásra, egyéni fejlettségét figyelembe vevő mozgásos játékok ajánlásával.
- Alakítsuk ki a mindennapos mozgással az egészséges életvitelt, változatos, differenciált, párhuzamosan végezhető lehetőségek biztosításával.
- Építsük be a mindennapos mozgásba a tartásjavító tornát és a lábtornát.
- Törekedjünk a gyermek testi képességeinek alakítására (erő, ügyesség, gyorsaság, testtartás, fegyelmezett mozgás, stb.).
- Biztosítsuk az egészséges versenyszellemet.
- Segítsük a mozgáselemek beépülését a természetes mozgások sorába.
- Tudatosan fejlesszük mozgásukat a szabad levegőn is.
- Jó szervezéssel, ötletekkel biztosítsuk az udvar, a csoportszobai berendezések objektív feltételeit, a baleset megelőzéséhez szükséges megfelelő környezetet.
- Fejlesszük, térbeli tájékozódó képességüket, egyensúlyérzéküket, motorikus képességüket, ritmusérzéküket, a nagy és finom mozgásokat.
- Segítsük elő a harmonikus és összerendezett mozgás fejlődését.
- Fejlesszük mozgásműveltségüket különösen a népi mozgásos játékok segítségével.
- Végezzenek önállóan és a társakkal együtt mozgásokat a pozitív személyiségjegyek kialakulásának elősegítésére.
- Használjunk változatos eszközöket.

2,5 - 4 éves korban

JÁTÉKOK

- szerep- vagy utánozó játékok – futójátékok - szabályjátékok

NAGYMOZGÁSOK

Mászás talpon, tenyéren

- rézsútos mászókan, létrán, le-föl - bordásfalon oldalirányba - lefüggések - felsőfogással, madárfogással

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás

- zárt lábbal néhány másodpercig - sarok és térdemeléssel - felugrás, lépés után

Járás

- sávokban - térd-és sarokemeléssel – lábujjon - létra fokai közt előre

Kúszás

- padon előre

Mászás

- rézsútos létrán le-föl

Támaszugrás

- zsuporkanyarlati ugrás előkészítése: kartámasz, lábbal föl-le lépés

Kézállás- és támaszgyakorlatok

- talpon, tenyéren támasz, hátrarúgás, egyik majd másik lábbal

Hossztengely körüli gurulás

- eszköz nélkül hasról hátra, hátról hasra fordulás

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- különböző szerek fogása (szivacsabda, bot, karika, labda...)

Lábfej, ujjak

- sarkon, lábujjon járás - labda görgetése talppal

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok

- babzsák csúsztatása padok, vonalak között - labda gurítása falhoz - guruló labda után futás, elfogás két kézzel - labda leejtése, feldobása, elkapása - görgetés vonalak között, hullámsávon - gurítás társhoz egy-két méter távolságra, terpeszülésben

Dobások

- tárgyak fogása, elengedése /labda, babzsák/ - tárgyak hirtelen elengedése behatárolt területre

Járás, futás, szökdelések, ugrások

- 50-20 cm-es sávokban, vonalak, szerek között - padon oldalra lépéssel, előre utánzó lépéssel - akadálykerüléssel, akadályátlépéssel - karikába ki-belépés - karikába ki-beugrás - valami körül körbeszökdelés

Függések, mászások

- bordásfalra fel-, lemászás - vonalak között talpon, tenyéren - páros padon - padon előre haladva

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

- gyakorlatvégzés megnevezett testrészre tartással
- gyakorlatok sarok-, zsugor-, terpeszülésben
- ülések, állások, támaszok, bújások közben változatos testhelyzet felvétele - „egyik” és „másik” oldal
- különböző gyakorlatok végzése „egyik” és „másik” oldalra - lépések oldalirányba padok között
- feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben – átfordulás – fordulatok (pl. óvónő felé)
- tárgyhoz viszonyított testhelyzet: elé, mögé, mellé guggolás, állás
- futójátékban jelre körbe beállítás
- fejrázás, bólogatás
- törzshajlítás előre
- karemelések, lengetések, körzések előre, hátra
- szökdelések, lábemelések
- ülésben fekvés, biciklizés

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

- padon üres hely keresése
- vonalon állásban helykeresés
- futás a társak, akadályok megkerülésével
- futás megadott tárgyhoz
- átfutás vonalról vonalra
- a négy térirány felé mozgások végzése
- járás, csúszás, kúszás, mászás a megadott irányokba

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- hálaadás egészségünkért
- közösségi élmények biztosítása a játékok során
- egymásra figyelés gyakorlása
- együttérzés alakítása
- hálaadás a közös örömért, az együtt játszásért

- sok dicséret, buzdítás a feladatok végzése közben
- pozitív megerősítéssel sikerélmény biztosítása
- a sikerélmény biztosításával az önértékelés pozitív befolyásolása
- hálaadás az érdekes eszközökért, az eszközök megbecsülésére nevelés

4 – 5 éves korban

JÁTÉKOK

- szerep- vagy utánozó játékok – futójátékok – szabályjátékok

NAGYMOZGÁSOK

Járások

- átlépéssel – kikerüléssel - talajra rajzolt alakzatokon - galopplépéssel előre, oldalra, után zárással

Futások

- tárgy körbekerülésével, megkerülésével - akadály átlépésével - átlósan, tárgyak között, sávokban - futás egymással szemben - versenyfutás (15-20 méter)

Ugrások

- mélyugrás (40 cm magasból) - célba ugrás (1 m sávba) - távolba ugrás nekifutással (6-8 lépés) - elrugaskodás egy lábról, páros lábra érkezés - szökdelés egy lábon, páros lábon, váltakozva is - szökdelés eszközzel a térd között - oldalra haladással - terpeszállásból felugrás, fél fordulattal is

Kúszás térden és tenyéren

- előre, hátra haladva - szer alatt, átbújással - eszköz csúsztatásával - azonos oldalú kéz és térd szintbeli emelésével (jobb oldali kéz és térd padon, majd csere)

Csúszás

- karhúzással, tolással, csak lábtolással - háton „hernyóaraszolással”

Mászás talpon, tenyéren

- túllépéssel, túlfogással, átbújásokkal - oldalirányba keresztfogással - ismerkedés a mászó mozdulattal (átkulcsolt láb)

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás

- egy lábon sarok, illetve térdemeléssel - lábujjon és sarkon

Járás

- testfordulattal jobbra, balra – tyúklépéssel - rézsútos padon - átbújással zsinór alatt - átlépéssel, térdemeléssel oldalra, hátra haladással - kézi szerek egyensúlyozása tenyéren

Kúszás

- emelt padon előre, hátra

Mászás

- padpáron haladás oldalra, kéz az egyik, láb a másik padon (20-30 cm)

Támaszugrás

- zsugorkanyarlati ugrás páros lábbal a padra, talajra

Kézállás támaszgyakorlatok

- tenyértámasz a talajon, egyik láb a másik után lendül hátra, föl - tenyértámasz talajon, falra, bordásfalra, felmászás lábbal

Hossztengely körüli gurulás

- babzsák fogása kézzel, lábbal - különböző szerek fogásával

Gurulóátfordulás

- gurulóátfordulás előre, terpeszállásból

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- alsó- felsőfogás bordásfalon - fogások marokkal - labda pörgetése talajon egy kézzel

Lábfej, lábujjak

- lábujjak szétfeszítése, zárása

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok

- labdagurítás különböző testhelyzetből - labda feldobása, elkapása - lepattintás, elkapás járás közben - falról földre pattanó labda elkapása - falra pattintás, elkapás - földre pattintás társához irányítva - dobás társnak, elkapás két kézzel - labdagörgetés lábbal

Dobások

- 1,5 méteres sávba, körbe, függőleges, vízszintes célba - egykezes felsődobás 3-5 méter távolsága - kétkezes alsó és felsődobások

Járás, futás, szökdelések, ugrások

- 20-10 cm-es sávokban, hullámvonalban - tárgyak, akadályok kerülgetésével - egy lábról két lábra, egy lábról egy lábra

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

- kézi szerrel testrészek megérintésével - gyakorlatvégzés különböző testrészekre támaszkodva - különböző helyzetekben a megnevezett testrészekkel mozgás végzése – feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben
- átfordulás folyamatosan, gurulás hossz tengely körül - gurulóátfordulás terpeszállásból végiggördülés háton - tárgyhoz viszonyított testhelyzet felvétele járásból - futójátékban menekülés akadályokon át - fejingatás, fejfordítás jobbra,

balra - áll leszorítása mellkashoz - egyensúlyozás babzsákkal fejtetőn - ujjfűzés a tarkón - karlengetések, karkörzések - félfordulatos ugrás

PERCEPCIÓFEJLESZTÉS

- felállás az óvónővel szemben, társaktól kartávolságra - a csoporttal szembefutó társak kerülése - futás sorban egymással szemben a túloldalra, akadályok betartásával - alkalmazkodni kell a szemből jövő gyerekek mozgásához

Az erkölcsi nevelés lehetőségeinek kihasználása

- minden játéknak megvan a szabálya, amit el kell fogadni
- saját értékek felismerése, hálaadás
- alkalmazkodás a szabályokhoz, egymás segítése
- a kevésbé ügyes társak elfogadására nevelés
- Minden ember kap valami talentumot Istentől. A mi feladatunk, hogy azt felismerjük, kiemeljük és fejlesszük.
- a türelem alakítása (feladatvégzés közben) - a test és a lélek harmóniájának alakítása

5-6-7- éves korban

JÁTÉKOK

- szerep vagy utánozó játékok – futójátékok - szabályjátékok

NAGYMOZGÁSOK

Járások

- zenére – tempóváltással - akadályok kerülésével – galopplépéssel - oldalra keresztlépés elől, hátul keresztzéssel

Futások

- akadály átlépésével - sűrűn elhelyezett akadályok kerülgetésével - tárgyak bekerítésével - térdemeléssel, sarokemeléssel - jelre felugrással – eszközszerzéssel - helycserés sorversenyek feladatok - gyorsan egyéni versengéssel

Ugrások

- mélyugrás - célba ugrás - felfelé történő ugráshomorítással - felhúzott térdekkel - nekifutással egyik lábról másik lábára akadályon át - akadályfutás 5-6 akadállyal - csigavonal, ugróiskola - terpszállásból felugrás fél fordulattal

Kúszás térden és tenyéren

- valamelyik végtag kiiktatásával - különböző akadályok kerülésével - rézsútos padon előre, föl, lefelé, hátra
- páros padon oldalirányba való haladással

Csúszás

- rézsútos padon fölfelé, lefelé, csak karhúzással, tolással - kar segítségével nélkül - hátton mellkas kiemelésével csípő és váll előretolásával

Mászás talpon, tenyéren

- lefelé, előre haladva - egy végtag kiiktatásával, talajon - átfogással, lábbal után ugrással bordásfalon

EGYENSÚLYGYAKORLATOK

Állás

- mellső és oldalsó mérlegállás

Járás

- teljes fordulattal jobbra, balra kezdve - földre helyezett 5 cm vastag kötél - 40-80 cm magas szeren - guggolásba, lábujjon, létra fokain - 10 cm rézsútós gerendán - átbújással, akadályátlépéssel - fejtetőn hordott kézi szerrel, teljes testfordulattal

Kúszás

- 60-80 cm magasra emelt rézsútós padon

Mászás

- oldalirányú haladás rézsútós létrán

Támaszugrás

- zsuporkanyarlati ugrás zárt térddel, átugrás a pad fölött

Kézállás támaszgyakorlatok

- állásból kéztámasz, láblendítés függőleges helyzetig egy lábbal
- tenyértámasz a talajon, lábbal felmászás falra, bordásfalra

Hossztengely körüli gurulás

Gurulóátfordulás

- gurulóátfordulás előre kis járásból - gurulóátfordulás hátra guggolásból

FINOMMOTORIKA FEJLESZTÉSE

Kézfej, ujjak

- kislabda tartása lefelé öt ujj szorításával - végén markolt bot mozgatása - labda pörgetése talajon egy kézzel

Lábfej, lábujjak

- papírtépés, szalaggyűjtés lábujjjal - lábbal ceruzamarkolás, rajzolás

SZEM-KÉZ, SZEM-LÁB KOORDINÁCIÓS GYAKORLATOK

Kézi szerrel végzett gyakorlatok

- gurítások változatos módon, eszköz segítségével is - labdadobás, elkapás, labdavezetés, labdagurítás lábbal, labda rúgása társnak, célba

Dobások

- különböző nagyságú és súlyú labdákkal - célba dobás 4-6 m távolságból - kislabda hajítás 2 m magas zsinór fölött - kétkezes alsó- és felsődobások

Járás, futás, szökdelések, ugrások

- 10-5 cm-es sávokban, lábujjon, sarkon - bonyolultabb formákon - áthaladás, sávokon, vonalakon - sávból sávba, körből körbe ugrás - ugrókötélt hajtása, ritmikus szökdelés - egy lábon szökdelés

TESTSÉMA FEJLESZTÉS

- futás közben önmaga beazonosítása
- különböző testhelyzetek felvétele
- gyakorlatvégzés különböző testrészekre támaszkodva
- különböző helyzetekben a megnevezett testrészekkel mozgások végzése
- feladatvégzés hason fekvésben, háton fekvésben
- gurulás hossz tengely körül szerhordozással, párosával, nyújtott végtagokkal
- gurulóátfordulás guggolásból, végiggördülés a háton
- tárgyhoz viszonyított testhelyzet felvétele futásból, sorversenyek különböző testhelyzetekből
- fejfordítás jobbra, balra
- áll leszorítása mellkashoz
- hason fekvésben áll, homlok leszorítása a talajra
- páros gyakorlatok
- törzsdöntés párokban vállfogással
- karkörzések, karhúzások
- szökdelések, jelre erősebb elrugaszkodással

IV.7. A külső (teremtett) világ tevékeny megismerése



A **szűkebb** és tágabb természeti, társadalmi környezetéről olyan tapasztalatok szerzése, mely életkoruknak megfelelő a biztonságos eligazodáshoz, a tájékozódáshoz nélkülözhetetlen, valamint formai, térbeli, mennyiségi viszonyok megismerését szolgálja.

A természeti és társadalmi környezetéről szerzett tapasztalatok, élmények, természeti jelenségek, tárgyak, növények és állatfajok apró csodáinak felfedeztetésével, élményszerű átélésével, érzelmileg kötődő, a környezettel harmonikusan élő gyermekek nevelése. Népi kultúra iránti tiszteletre nevelés, értékek és hagyományok ápolásával.

Feladat

- Biztosítsunk alkalmat, időt, helyet és eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Neveljünk a környezet szeretetére, védelmére.
- Törekedjünk a komplexitásra, a felfedező és alkotókedv kibontakoztatására - a differenciált fejlesztésre.
- Alakítsuk ki a szülőföldhöz, a hazai tájhoz, a népi, helyi, nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyt.
- A keresztény értékek kialakítása, megerősítése, megőrzése.
- Feladataink megvalósítása érdekében munkálkodjunk együtt a családdal, építsünk a családi hagyományokra, szokásokra is.
- Alapozzuk meg a harmonikus viselkedéshez szükséges készségeket, jártasságokat.
- Gazdagítsuk érzelmeiket, a természethez kapcsolódó hagyományörző tevékenységekkel.
- Kötött és kötetlen tevékenységek biztosításával, mennyiségi, alaki, nagyságrendbeli és térbeli viszonyok megláttatása, felismertetése.
- Ítéloképességük fejlesztése, mennyiségfogalmuk alakítása becsléssel, számlálással.
- Az önálló véleményalkotás, döntési képesség megalapozása problémahelyzetek mérlegelésével, a cselekvéses tanulásból adódó tapasztalatok közös összegzésével, irányított és spontán megfigyelésekből adódó vélemények cseréjével.
- Játékos tevékenykedtetéssel és érzékszervek segítségével lehetővé kell tenni új, magasabb szintű tevékenységek kibontakoztatását.

- Játszva sok – sok cselekvéssel, problémahelyzetek létrehozásával aktivizáljuk a gyermekeket a gondolkodásra, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, az egyének közötti különbséget.
- Kiemelt szerepet kapjanak a térbeli viszonyok, irányok, helyzetek. Irányított beszélgetéssel, megfigyeléssel (séta, kirándulás, udvari játék) fedezzük fel a környezet tulajdonságait, különbségeit, azonosságait.
- Hangsúlyt helyezünk a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására

Tartalom:

2,5-4 éves korban

Természeti környezet

- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok

Társadalmi környezet

- óvoda, óvoda környéke
- közlekedés
- család
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok

4-5 éves korban

Természeti környezet

- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok
- napszakok
- környezetvédelem

Társadalmi környezet

- mit csináltunk a nyáron
- család (név, cím)
- óvoda és környéke
- közlekedés
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok

5-6-7 éves korban

Természeti környezet

- ég, föld, égitestek
- növények
- állatok
- évszakok
- napszakok
- környezetvédelem
- élő- élettelen dolgok

Társadalmi környezet:

- mit csináltunk a nyáron
- nagycsoportosok lettünk
- óvoda és környéke /név, cím/
- család
- emberek munkája

- közlekedés
- testünk
- színek
- templom
- ünnepek, jeles napok
- helyi nevezetességek
- iskolások leszünk

2,5-4 éves gyermekekkel feldolgozandó témakörök

Természeti környezet:

Isten a világ teremtője. Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkozás lehetőségeinek kihasználása.

Ég, föld, égitestek

- nap, hold, csillagok, föld

Növények

- ismerkedés a gyümölcsökkel, zöldségekkel, virággal/ a fogyasztás módja, tulajdonságaik, gondozásuk /

Állatok

Ismerkedés a legfontosabb ház körül élő állatokkal (jellegzetességük, mozgásuk, életmódjuk, külső jegyeik, hangjuk).

Évszakok /ősz, tél, tavasz/

Ősz - levélhullás, színük, formájuk

Időjárás, a természet változása, öltözködés

Tél - időjárásban bekövetkezett változások

Élmények, hó megfigyelése

Hideg, meleg, tűz

Madáretető vendégei, etetés

Tavasz - időjárásban bekövetkezett változás

Időjárás öltözködés közötti összefüggés

Természet változásainak megfigyelése

Társadalmi környezet:

A szeretet és gondoskodás megélése a katolikus óvodák nevelő munkájában

Óvoda

- az óvoda neve, csoportok neve, jelképe
- a gyermek neve, jele
- társak neve, jele
- óvónő, dajka neve
- helyiségek, berendezés, udvar

Óvoda és környéke, közlekedés

- ismerkedés a közvetlen környezettel
- a sétálás szabályainak elsajátítása

Család

- összetartozás, szeretet megélése, családtagok megnevezése

Testünk

- testrészek nevei, játékos felismerésük
- a végtagok funkciói
- érzékszervek funkciói a világ megismerésére
- testünk gondozása
- az orvos gyógyító munkája

Színek

- alapszínek felismerése a környezet tárgyain (kiegészítve a bordó színnel – liturgia)
- az év során alkalmazott liturgikus színek és jelentése (arany, kék, bordó, fehér, zöld)

Templom

- ismerkedés a templommal, a templomban való helyes viselkedés szabályaival

Ünnepek, jeles napok

- helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe az óvoda ünnepeit

4-5 éves gyermekekkel feldolgozandó témakörök

Természeti környezet

Isten a világ teremtője

Közvetlen tapasztalatszerzés útján a teremtett világ szépségeire való rácsodálkoztatás lehetőségeinek kihasználása

Ég, föld, égitestek

- nap, hold, csillagok, föld

Növények

- újabb gyümölcsök, zöldségek megismerése
- ültetés, locsolás, piaclátogatás

Állatok

- ismerkedés a ház körül élő állatokkal (kutya, macska, tyúk, sertés, stb.)
- ház körül élő nem hasznos állatok megfigyelése (pók, légy, hangya stb.)
- ismerkedés a vadon élő állatokkal (farkas, róka, medve, nyúl)
- ismerkedés a vízben élő állatokkal (hal, béka, stb.)
- 2-3 madár megfigyelése (gólya, fecske, galamb)
- néhány bogár megfigyelése (katica, cserebogár)
- haszonállatok – látogatás az élelmiszer boltba

Évszakok

- ősz – időjárás, természet változása
- eső, szél hatása a környezetre
- védekezés a hűvös ellen
- az őszi évszak haszna, kerti munkák, szüret
- őszi piaclátogatás

Tél

- időjárás - természet változása
- a tél jellegzetességeinek megfigyelése
- téli örömsök, élmények
- madáretetés - ismerkedés a madarak nevével, alakjával (veréb, cinke)

Tavaszi

- Időjárás - természet változása
- ültetés, hajtás (napfény, víz - éltető erő)
- rügyezés
- az időjárás és az öltözködés közötti összefüggések
- kerti munka
- a víz éltető ereje

Napszakok

Világosság, sötétség, nappal, éjszaka

Környezetvédelem

- környezetünk tisztaságának megtartása
- takarékoskodásra nevelés

Társadalmi környezet

Mi történt a nyáron?

A nyárról szerzett tapasztalatok rendszerezése, beszélgetés a gyermekek élményeiről

Család (név, lakcím, otthoni munka)

- szeretet
- tágabb család (nagyszülők)
- a gyermekek és felnőttek munkája otthon

Óvoda és környéke

- óvoda neve, védőszentje, köszönésünk
- jó, hogy katolikus óvodába járhatunk
- egyházközségünk

Közlekedés

- a közlekedés gyakorlása
- utazás autóbuszon, (kis)vonaton, a helyes viselkedés gyakorlása
- közlekedési eszközök összehasonlítása
- ismerkedés a közlekedési lámpával
- (a rendőr munkája)

Testünk

- a testrészek megnevezése
- beszélgetés a testrészek közötti kapcsolatról
- a testrészekkel végezhető tevékenységek (környezetünk formálása)
- tisztálkodási eszközök használata
- az orvos gyógyító munkája

Színek

- ismerkedés a kiegészítő színekkel (rózsaszín, bordó, citromsárga, narancssárga)
- liturgikus színek /bordó/

Templom

- a templomban való helyes viselkedés gyakorlása
- ismerkedés a templom berendezési tárgyaival /szenteltvíz-tartó, oltár, padok, gyertyák.../

Ünnepek, jeles napok

Helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe az óvoda ünnepeit (Mikulás, Karácsony, Húsvét, Pünkösöd, nemzeti ünnepek, stb.)

5-6-7- éves korban feldolgozandó témakörök

Természeti környezet

Növények

- újabb gyümölcsök, zöldségek megismerése
- ismerkedés a kerti munkával
- piaclátogatás, vásárlás

Állatok

- újabb ház körül élő állatok megismerése (gondozás)
- állatok rendszerezése: ház körül élő, vadon élő, az ember gondozza, nem gondozza

Évszakok (ősz, tél, tavasz, nyár)

Ősz

- jelenségek megfigyelése (szél, eső, köd, levélhullás, avar, beérik a termés – eltevése télire)
- őszi munkák (gereblyezés, almaszedés, ásózás...)
- a költöző madarak megfigyelése
- az állatok készülődése a télre

Tél

- az ősz és a tél összehasonlítása
- jelenségek megfigyelése (hó, fagy, zúzmara, dér, jég, jégvirág)
- téli örömök (hógolyózás, szánkózás, hó angyal készítése)
- az állatok téli gondozása (madáretetés, a madarak megfigyelése)

Tavasz

- a tél és a tavasz összehasonlítása
- a tavasz jellemzői (eső, ruhatár megváltozása, fűtés elhagyása, egészségmegőrzés, vitaminok...)
- a költöző madarak újra itthon – megfigyelésük
- a tavaszi kert jellemzői
- kerti munkák (veteményezés, ásás, palántázás, locsolás – a víz éltető ereje)

Nyár

- az időjárással kapcsolatos változások
- locsolás - a víz éltető ereje
- nyári termékek, termények, növénygyűjtés, betakarítás
- pihenés, kirándulás, nyári örömök
- baleset megelőzés

Napszakok

- reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka
- a napszakokra jellemző jegyek felismerése
- a különböző napszakokban végzendő tevékenységeink

Élő-élettelen

- dolgok, tárgyak összehasonlítása, megkülönböztetése
- az élet jelei: légzés, táplálkozás, növekedés, fejlődés, elmúlás

Környezetvédelem

- környezetünk alakítása, szépítése, tisztaságának, rendezettségének óvása
- takarékoskodásra nevelés

Társadalmi környezet

Mi történt a nyáron?

- nyári élmények felidézése (nyaralás, növekedés...)

Nagycsoportosok lettünk

- korábbi óvodai emlékek felidézése
- mi változott azóta
- a nagycsoportos gyermekek tevékenységei

Óvodánk és környéke

- az óvoda nevének, címének megismerése
- az óvoda védőszentjének megismerése
- látogatás néhány közeli intézménybe (hittudományi főiskola, általános iskolánk, templomunk)
- egyházközségünk – a hívők közössége

Család

- a felnőttek és a gyerekek helye, szerepe a családban
- szeretet, hála, megbecsülés
- otthoni kötelességeink – szófogadás, segítség

Az emberek munkája

- beszélgetés a foglalkozásokról
- a gyermekek szüleinek foglalkozása

Közlekedés

- ismerkedés a légi, vízi, és szárazföldi közlekedési eszközökkel
- a személy és teherszállítás megkülönböztetése
- a közlekedésben dolgozók munkája (sofőr, jegykezelő, forgalomirányító)

Testünk

- a testrészek megnevezése és funkcióik
- a törzs fogalma
- az érzékszervek alapvető funkciója, ápolásuk,
- egészségvédelem
- az emberi kéz és az állatok mellső lábának összehasonlítása

Színek

- sötét és világos árnyalatok
- a fény és az árnyék hatása a színekre
- liturgikus színek (fekete, arany, bordó, fehér)

Templom

- a liturgia tartalmának megismerése

Ünnepek, jeles napok

Az óvoda ünnepeit a helyi szokásoknak megfelelően építjük be a nevelési tervbe.

Helyi nevezetességek

- látogatás településünk nevezetességeihez

Iskolások leszünk

- látogatás az iskolában
- ismerkedés az iskolai élettel
- ismerkedés az iskola dolgozóival

A fejlődés várható jellemzői:

- tudják az évszakok neveit, jellemzőit, napszakokat
- tudják személyi adataikat, életkorukat, lakcímüket stb.
- nevezzék meg saját testrészeit, érzékszerveiket
- helyezték főbb csoportjaikba az élőlényeket (ember, állat, növény)
- vegyenek részt elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madárvédelem, az élőlények óvása)
- ismerjék a környezetükben lévő épületek funkcióit
- nevezzék meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát
- ismerjék a színeket
- jól használják a megismert kifejezéseket

Matematikai tartalmú tapasztalatok

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggései:

Környezetünk megismerésének részeként fel kell dolgoznunk a mennyiségi és a formai összefüggésekkel kapcsolatos élményeket és az adódó problémahelyzetek megoldása során a gyerekek új oldalról ismerik meg az őket körülvevő világot. A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett a tevékenységekben való alkalmazás lehetőségeinek gazdagítása, problémahelyzetek teremtése a gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált fejlesztés.

Cél:

A gyerekek igényeihez igazodva játékos formában ismerjék meg az őket körülvevő teremtett világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.

Feladat:

A matematika iránti érdeklődés felkeltése. Az ok-okozati összefüggések felismertetése, a logikus gondolkodás megalapozása. E megismerési folyamatban matematikai tapasztalatok szerzésével matematikai fogalmakat ismerjenek meg.

Szemponatok a témakörök kiválasztása, és feldolgozása során:

- az ismeretek száraz közlésétől óvakodjunk, a játékos cselekvést mindig tartsuk szem előtt
- a gyerekek mindig cselekvő résztvevők legyenek
- az egyéni, páros és mikrocsoportos feldolgozás során tudunk differenciálni, az egyéni képességeket figyelembe véve, így ezeket a szervezeti formákat vegyük előtérbe
- igyekezzünk minél több problémahelyzetet teremteni a gyerekek számára, így sarkallni őket a logikus gondolkodásra
- juttassuk őket minél több sikerélményhez

- mindig pontosan, választékosan és egyértelműen fogalmazzuk meg gondolatainkat
- türelmesen várjuk ki, amíg a saját logikája szerint megoldja a gyermek a problémahelyzetet
- fontos, a gazdag és változatos eszköz készlet kialakítása

Ha szükség van rá, tegyünk fel néhány rávezető kérdést, de mindig ügyeljünk arra, hogy a felfedezés öröme, a rácsodálkozás élményét ne vegyük el a gyerekektől.

Témakörök:

1. Halmazokkal végezhető műveletek:

- a) halmazok képzése
- b) halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint
- c) halmazok bontása részhalmazokra
- d) halmazok elemeinek sorba rendezése
- e) halmazok összemérése becsléssel, párosítással

A halmazokkal végezhető műveleteket 2,5-5, 5-6-7 éves korban végezzük.

2. Mennyiségek összemérése

magasság - hosszúság - tömeg - űrtartalom

4-5, 5-6-7-éves korban

terület - szélesség - vastagság - bőség

5-6-7- éves korban

sorszámok megismerése - térben való tájékozódás - tapasztalatszerzés tükörrel - ellentétpárok megismerése - síkban való tájékozódás

4-5, 5-6-7- éves korban kerülnek ezek a témakörök feldolgozásra

A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

Matematikai alapfogalmaik kialakulnak

- környezetükben az alapvető matematikai összefüggéseket felismerik
- mennyiségeket összehasonlítanak (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb, alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb)
- alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről
- tudja a számlálást tízes számkörben
- megnevezi a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között)
- másolnak alakzatokat síkban és térben
- kiválogatja a síkbeli alakzatokat tulajdonság szerint (kör, négyzet, háromszög)
- a térbeli alakzatok közül ismerik a kockát, a téglatestet és a gömböt

Fejlesztés:

- szándékos, koncentrált figyelem - ítélőképesség - probléma megoldó gondolkodás kialakítása - pozitív viszonyulás a természethez - arányok helyes megítélése - összefüggések megláttatása - ok – okozati összefüggések keresése - „számfogalom” – feladattudat - szabálytudat kialakítása - rész – egész viszonyának felismerése

IV. 8. Munka jellegű tevékenységek



*„Hacsak lehet játszik a gyermek,
Mert végül a játék komolyodik munkává.
Boldog ember, ki munkájában megtalálja
A valamikori játék hangulatát”*

(Sütő András)

A kisgyermek fő tevékenységi formája a játék, ezért a munka jellegű tevékenységek is játékból bontakoznak ki, aktív tevékenységformák. Tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos értékelést igényelnek.

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermekek munka jellegű tevékenysége:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Tartalom:

2,5-4-(5) éves korban

- naposi munkát egyéni fejlettségtől függően, óvodapedagógusi igények szerint
- megbízások önkéntesség alapján
- egyszeri és ismétlődő tevékenységek segítségével
- udvar és teremrendezések
- üzenet átadások, játékjavítások óvodapedagógusi segítséggel
- ünnepi készülődés
- közreműködés növények ápolásában, óvodapedagógusi, dajkai segítséggel

(4) - 5-6-7 éves korban

- folyamatos tízóraiztatás egyéni fejlettség és az óvodapedagógus megítélése szerint
- naposi munka, étkezés előkészületei, terítés
- terem és udvarrendezésben való részvétel (játékok, eszközök előkészítése, elrakása)
- alkalmyszerű feladatok: üzenet közvetítés, játékjavítás, csoportszoba takarítás, ajándékkészítés, díszítő munkák egyéni ötletek alapján
- segítségadás a kisebbeknek
- növények gondozása, évszakokhoz kapcsolódó munkák végzése (gyűjtőmunka)

A fejlődés várható jellemzői

- Legyenek tisztában a gyermek saját képességeivel, és annak határain belül fejtse ki tevékenységét.
- Törekedjenek önállóságra.
- Vállaljanak önként is feladatokat.
- Ismerjék az eszközök használatával járó veszélyeket.
- Teljesítsék pontosan megbízatásaikat.
- Ismerjék fel a segítségadás lehetőségeit, és éljenek is vele.
- Legyen igényük a felfedezett hibák kijavítására.
- Gondozzák, óvják környezetüket.

Fejlesztés:

- testséma fejlesztés - percepciófejlesztés - mozgásfejlesztés - akarati tulajdonságok - kitartás, felelősségtudat

Értékelés:

Az óvodapedagógus személyes példamutatása hat a gyermekek részfeladataikban elért eredményeikre, olyan örömforrás lesz számukra a tevékenység, ami újabb próbálkozásokra készíteti őket. Természetesen a munkajellegű teendők a felnőttek segítségével zajlanak, állandó kontroll és buzdítás kíséretében s pozitív megerősítésekkel.

IV. 9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás



*„Én azt hiszem, annál nincs nagyobb öröm,
mint valakit megtanítani arra,
amit nem tud.”
(Móricz Zs.)*

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a játékos, cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

Feladat:

- Biztosítsuk a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységeket.
- Lehetőséget biztosítsunk a különféle tevékenységek során adódó felfedezésekre, valamint kreativitásuk erősítésére.
- A tevékenységeken keresztül fejlesszük figyelmüket, kitartásukat, pontosságukat, feladattudatukat.

- Alakítsuk ki képszerű és szemléletes gondolkodásukat.
- Fejlesszük megismerési képességüket.
- A cselekvéses tanulást preferáljuk.
- Helyes óvodapedagógusi mintaadással, anyanyelvi játékokkal gazdagítsuk a gyermekek szókincsét és fejlesszük a helyes szóbeli kifejezőképességüket.
- Az egyéni és differenciált bánásmódot biztosítsuk a tehetséges gyermekek kibontakoztatásához.
- Súlyos lemaradás esetén vegyük igénybe a megfelelő szakember segítségét.
- Tudatos tervszerű fejlesztés.
- Biztosítsunk lehetőséget a fejlődés nyomon követésére, az eredmények elemzésére, a spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, egymásra épülésére.
- Fontos az árnyalt, differenciált értékelés.
- A tanulás irányítása során árnyalt, differenciált, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítsük a gyermeki személyiség kibontakozását.

Tartalom:

2,5-4-(5) éves korban

- közvetlen tapasztalatszerzések a természeti és társadalmi környezetből
- élmények emlékezettel való felidézése
- kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek
- lényeges a figyelem ráirányítása a közös jegyekre
- az utánzásos minta és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás
- utánzással, modellkövetéssel való magatartás és viselkedéskultúra kialakítása

(4)-5-6-7- éves korban

- megfigyelések végzése közösen és önállóan
- megbízatások elvégzése
- összefüggések keresése, a jelenségek változásainak megfigyelése
- beszédfejlesztés
- többféle megoldási lehetőség keresése

Projektek az óvodában:

Óvodánkban témaheteket tartunk, évszakonként egyszer (ősz, tél, tavasz), melynek megvalósítása minden csoportra kiterjed. Három hetet meghaladó projektet évente egyszer szervezünk.

A fejlődés várható jellemzői:

- Tudjanak önállóan, konkrét, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni.
- Alakuljon a gyermekek feladattudata.
- Ismerjék meg saját értékeiket.
- Fedezzék fel a konkrét összefüggéseket, hozzanak létre ok-okozati viszonyokat.
- Szándékos figyelmük tartalma érje el a 10–15 percet.
- Jól hasznosítsák a problémamegoldó gondolkodásukat.
- Törekedjenek többféle megoldás keresésére.
- Legyenek képesek gondolataikat érthetően, szavakba, mondatokba foglalni.

- Tudják elkülöníteni a mese és a valóság elemeit.
- Legyenek képesek önálló feladatmegoldásra.

Fejlesztés:

- figyelem, fegyelemlkoncentráció - közvetlen emlékezet - formaészlelés - mozgáskoordináció - finommotorika - együttműködő képesség - szociális érettség

Értékelés:

- a megoldási lehetőségek, alternatívák bemutatása - rávezetés az önellenőrzésre - saját és társaik megoldásainak értékelése

A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

A kisgyermek többsége óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, belép a lassú átmenetnek abba az állapotba, amelyben majd az iskolában, az óvodából iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban

alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

IV.10. Sajátos feladatok

Gyermek és ifjúságvédelem

A gyermekvédelemről általában

A gyermekvédelem komplex tevékenység: olyan pedagógiai, pszichológiai, jogi, szociális és egészségügyi feladatok rendszere, melyek alkalmazása lehetővé teszi a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek helyes irányú fejlődését. E tevékenységben oktatási-nevelési intézmények, államigazgatási, egészségügyi és társadalmi szervek vesznek részt.

Az óvoda gyermek és ifjúságvédelmi tevékenysége

A gyermekvédelmi munka magában foglalja az óvodavezetés, és valamennyi nevelő gyermekvédelmi feladatát. A gyermekvédelem fontos része az óvoda nevelési területének. Kiemelt figyelmet kell fordítanunk arra, hogy mi a teendője az óvodának azokkal a gyermekekkel kapcsolatban, akik hátrányos helyzetük miatt nem érték el az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget. Hogy ki tekinthető hátrányos helyzetű gyermeknek, azt a közoktatásról szóló törvény 121.§ (1) bekezdésének 14. pontja határozza meg.

Az óvodai gyermekvédelem célja:

- a helyi sajátosságok ismeretében mentálhigiéniai óvodai rendszer kialakítása, minden óvodás gyerekre kiterjedő preventív tevékenység megszervezése, speciális segítséget igénylő gyermekek, családok gondozása
- segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére, az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása
- a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése
- szülőkkel való közvetlen, tapintatos, személyes kapcsolattartás
- a gyermekek fejlesztése egyéni bánásmóddal, törődéssel
- feltárni azokat a körülményeket, amelyek óvodásainkat hátrányosan érintik, illetve veszélyeztetik

Az óvodai gyermekvédelem feladatai

- a gyermek személyiségének károsodását megelőzni (prevenció), a már bekövetkezett károsodásokat és azok hatásait megszüntetni, de legalább enyhíteni (korrekció)
- a tünetek okainak megkeresése
- a szülők segítése a szülői szerep eredményes betöltéséhez
- a gyermek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- segítő szakemberek igénybevétele (fejlesztő pedagógus, lelki vezető)

Részt vesz:

- az óvoda vezetésével együttműködve a speciális gyermekvédelmi munka tervezésében, szervezésében, megvalósításában és ellenőrzésében
- a munkatervben meghatározott feladatokra építve elkészíti a gyermekvédelmi munkatervet
- nyilvántartást vezet
- segítséget nyújt a feladatok megvalósításában
- kapcsolatot tart az állami szervekkel

A veszélyeztetettség legfőbb kategóriái:

a) Környezeti okok

A család szerkezetének megváltozása

Nevelési hiányosságok

Brutalitás

Erkölcstelen családi környezet

Italozás a családban

A környezeti okokból következnek:

Értelmi, érzelmi elmaradottság

Szociális visszamaradottság

Gátlásosság

Fokozott agresszivitás

Túl mozgékonyság

Intézkedési terv

Családlátogatás

Pedagógiai szakszolgálatba utalás

Családgondozóba utalás

Bejelentés a gyám és gyermekvédelmi osztályra

Védő-óvó intézkedés

Egyéni bánásmód

Szorongások oldása

Pedagógiai Szakszolgálatba utalás

Pszichológiai vizsgálat kérése

b) Anyagi okok

A szülők önhibájukon kívül alacsony jövedelműek (pl. rokkant nyugdíjasok)

Irányítás az önkormányzat szociális bizottságához

A családban sok a gyermek

c) Egészségügyi okok

Született betegség, súlyos testi fogyatékoság áll fenn

Kapcsolattartás:

Pedagógiai Szakszolgálattal:

- tanulási képességek vizsgálata, dys-es vizsgálatok
- egyéni fejlesztő foglalkozások
- értelmi képesség vizsgálata
- magatartászavar vizsgálata
- iskolaérettségi vizsgálat
- pszichológiai vizsgálat

Gyámhatósággal:

- környezettanulmány készítése

Családsegítő szolgálattal:

- szociális, lelki problémák

Gyermekjóléti szolgálattal:

- hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek jelzése

Szociális bizottsággal:

- a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás iránti kérelem benyújtása

A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek:

A családban megjelenő életvezetési problémák nagymértékben befolyásolják a gyermekek egészséges fejlődését. E negatív hatások leggyakrabban a gyermekek viselkedésének, kapcsolatrendszerének és teljesítményének zavaraiiban jelentkeznek az óvodában. A pedagógusok ismerik a családok helyzetét. A gyermekvédelmi munka gyermekvédelmi céljainak, feladatainak kidolgozása a helyi szociokulturális háttér figyelembevételével készül. A harmonikusan fejlődő gyermekeket preventív jelleggel kísérjük figyelemmel.

A gyerekek fejlesztését a fejlesztő pedagógusokkal, gyógypedagógussal, logopédussal és a nyelv- és beszédfejlesztő pedagógussal együttműködve végezzük.

A hátrányos helyzetű gyermekek, családok helyzetét – lehetőségeinkhez mérten – igyekszünk megkönnyíteni.

A káros hatások megelőzésére, illetve megszüntetésére pedagógiai eszközökkel törekszünk.

Lehetőségeink:

- szülők figyelmének felhívása a gyermekek fejlődési sajátosságaira
- családlátogatás, nevelési segítség
- fejlesztő, felzárkóztató óvodai programok szervezése
- a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, a problémák feljegyzése

- a veszélyeztetettség, hátrányos helyzet jelzése az illetékes szakszolgálat felé (pedagógiai szakszolgálat, gyermekjóléti szolgálat – nevelési, pszichológiai tanácsadás)
- javaslat egészségügyi ellátás igénybe vételére

Feladataink és kompetenciaköreink

Nevelőtestület:

A nyilvántartásba vett gyermekek státuszának évenkénti egyeztetése.

Csoportban dolgozó óvodapedagógus:

Tájékoztatás a veszélyeztetett gyermekről, az óvodavezető, illetve a gyermekvédelmi felelős felé.

Veszélyeztető okok feltárására végzett családlátogatások, fogadóórák kezdeményezése.
Törekvés a veszélyeztetettség megszüntetésére.

A tevékenység eszközei, módszerei:

- az óvodai nevelésben adódó minden spontán helyzet maximális kiaknázása
- a szülők jogainak ismertetése
- tudatosság, következetesség, az egyéni bánásmód differenciált alkalmazása

Az óvodai nevelés jelentősége a hátrányok csökkentése érdekében

Hátrányos helyzetű gyermekek Ktv. 121. § (14):

- **Hátrányos helyzetű gyermek az,** akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:
 - a. a szülő vagy a családba-fogadó gyám alacsony iskolai végzettsége/legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik
 - b. a szülő vagy a családba-fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága; a gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy
 - c. a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált városfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.
- **Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek,** aki rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül, és a fent meghatározott körülmények közül kettő teljesül. Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek is, akit tartós nevelésbe vettek.

Veszélyeztetett helyzetű gyermekek, az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról Értelmező rendelkezések 5. § n):

- Veszélyeztetettség: olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A hátrányok okai lehetnek:

- szociokulturális lemaradás
- érzelmi labilitás
- elhanyagoló bánásmód

Az óvoda nagymértékben hozzájárulhat minden hátrányos helyzet gyermek esélyének növeléséhez. A társas kapcsolatok kialakulása, a motiváción alapuló tevékenységek, ismeret-szerzések mind-mind elősegítik az egyéni fejlődési utakat, a készségek, képességek kialakulását. Az óvodai közösség, a gyermekek-felnőttek együttélése, egymásra hatása, a szokás-szabályrend kialakítása, a rendszeresség, az érdeklődés felkeltése és fenntartása nagyban hozzásegíti a gyerekeket az érzelmi stabilitás, az együttérzés és elfogadás, a tudásvágy alakulásában, formálódásában.

A hátrányos helyzetű gyermekek befogadásához, nevelésük, fejlesztésük eredményességének célja az óvoda pozitív szerepének kialakítása, a család és az óvoda együttműködésének elősegítése, a szülők megnyerése a gyermekek közös nevelése érdekében.

Az óvoda feladata, hogy feltárja a problémákat. A hátránnyal küzdő gyermekeket, differenciált, ill. egyéni fejlesztéssel kiemelten segítse az előre haladásban, tegyen meg mindent a hátrány mérséklésére, vagy az esetleges felszámolására. A problémák feltárását folyamatosan kell végezni. Fontos, hogy a csoportok kialakításánál kiegyenlített legyen a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek száma. A kedvezményezettek részére kedvezményes, vagy ingyenes étkezés biztosítása szükséges. A gyermekek érdekében, lényeges a rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, hogy megnyerjük támogatásukat, együttműködésüket. A szülőket bevonjuk az óvoda programjaiba, felvilágosítást kapnak a lehetséges kedvezményekről, a szociális hátrányok mérséklésére szolgáló támogatási lehetőségekről. Szükség esetén családlátogatások szervezése, a gyermek szociális helyzetének feltárására.

Az óvodapedagógusok partnerkapcsolat kialakításával, toleranciával, empatikus magatartással növelik a kommunikációs teret önmaguk és a szülők között.

A nevelő, fejlesztő munka során arra törekszünk, hogy a közös élmények örömét, érzelmi többletét a gyermekek átérezzék. Megteremtjük számukra azt a legoptimálisabb fejlődést biztosító érzelmi légkört, stabil személyes kapcsolatot, amely az óvodai életükhöz szükséges.

Korszerű óvodapedagógiai módszereket (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák stb.) alkalmazunk.

Nevelőtestület együttműködése: rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások.

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk részt vett az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása című projektben.

Óvodánk feladatának tekinti esélyteremtő szerepének és hátránykompenzációs képességének erősítését. Ennek érdekében fontosnak tartjuk a hálózati együttműködések a kitűzött célok elérése érdekében, a minőségi neveléshez szükséges fejlesztést és az egyenlő esélyek megteremtését. Fő törekvésünk, hogy a gyermekek társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni egymásra, alkalmazkodni, együttérezni egymással. Azon dolgozunk, hogy a feladat sikerességéhez szükséges feltételeket folyamatosan javítsuk, a lemorzsolódás szempontjából

veszélyeztetettséget növelő tényezők azonosítását követő, célzott és személyre szabott beavatkozások megvalósításával. Céljaink eléréséhez szükségünk van partnereink támogatására, ezért a hálózatos kapcsolódások erősítésére, továbbépítésre törekszünk.

Az egyéni bánásmód érvényesítése óvodánk mindennapjaira jellemző. Elsődleges szempont a gyermekek érdekének figyelembevétele. Intézményünkben folyamatosan napirendben van a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek fejlesztése. A gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatokat minden dolgozó szem előtt tartja. A részképesség zavarral küzdő gyermekek felzárkóztatása érdekében fontosnak tartjuk a prevenciót, ezért igyekszünk időben a megfelelő szakemberhez irányítani a gyereket és az ő útmutatása alapján egyéni fejlesztésben részesíteni.

Az integrált óvodai nevelés elveit és módszereit magunkénak érezzük. A személyközpontú és elfogadó nevelés, a diszkriminálás elutasítása egyértelmű attitűd valamennyi pedagógus és alkalmazott munkájában. Óvodánk a családi kapcsolatokat folyamatosan és tartalmasan ápolja. Természeteszerű, hogy óvodánkban a minőség javítása folyamatos.

A kis tehetségek felfedezése és helyzetbe hozása, valamint a hátrányok kompenzálása különféle lehetőségek felkínálásával (egyéni fejlesztés, nyelv-beszédfejlesztés, úszás, logopédia, stb.) felelősség-teli megújuló feladatunk.

Fontosnak tartjuk:

- a gyermek képességeinek kibontakoztatását, integrációs felkészítést
- a gyermek egyénre szabott, differenciált fejlesztését
- a rendszeres óvodába járást
- az egyenlő bánásmód elvének érvényesülését
- gyermekközpontú és családorientált nevelés megvalósítását.

Célunk továbbá a tanulási zavarokat megelőző (preventív), támogató, minőségi és befogadó neveléshez való hozzáférés folyamatos javítása, az egyenlőtlenségek csökkentéséhez, valamint a hátránycsökkentő óvodai fejlesztő programok kidolgozásával és fejlesztésével, családközpontú jó gyakorlatok összegyűjtésével és elterjesztésével, a szakemberek fejlesztésével – az ONP rögzített hátránycsökkentő szerep eredményes megvalósítása.

Szem előtt tartjuk továbbá a gyermekek önbecsülésének, hatékonyság érzésének fejlesztése. Társas kompetenciák esetében a tolerancia, a szolidaritás és az együttműködési képességek fejlesztése.

Ennek magától értetődő következménye: a pedagógiai kultúra megújítása, az innovációs hajlandóság erősítése, jó gyakorlatok bevezetése. (Pl.: Gyermekközösségi nap bevezetése innovációként, segítőkutya meghívása a csoportokba jó gyakorlat átvétele gyanánt.)

Új szereplőként jelent meg intézményünk életében a szociális segítő, aki az alábbi tevékenységeket végzi:

- egyéni segítség, tanácsadás
- csoportos szociális munka
- támogatja gyermekvédelmi feladatok ellátását, hiszen része az észlelő-és jelzőrendszernek
- Támogatja a HH, HHH gyermeket nevelő családokat
- segít felismerni a veszélyeztetettséget
- a BTMN gyerekeket szakemberhez irányítja
- érzékenyítést végez az érintettek körében
- esetmegbeszéléseket, szupervíziót tart.

Katolikus intézményként munkánkat áthatja és meghatározza a keresztény felebaráti szeretet.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek



Óvodánk integrált keretek között fogad különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, köztük sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket is. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek az óvodai nevelésben a többi kisgyermekkel az óvodai élet teljes idejében együtt vesznek részt.

A Köznevelési Törvény Értelmező rendelkezései szerint **Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján testi, mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. **Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló:** az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének alapdokumentumai az Óvodai nevelés országos alapprogramja, valamint a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve, melyek meghatározzák azokat a kereteket, amik az egyes intézmények számára irányt adhatnak. Óvodánk ezeket a kereteket betartva, sajátos jellegéhez igazodva neveli az intézménybe kerülő SNI kisgyermeket.

Integrált fejlesztési program

„Isten minden kis tücskének akad hely a kórusban. Némelyik hangja mély, a másiké magas, megint maga hangon ciripel a telefondróton, és aki csak tapsolni tud olyan is akad! /Margaret Martle/

Mióta világ a világ mindig születtek mássággal élő gyerekek, akiknek nevelése kihívást jelent a társadalomnak. A különböző korok és kultúrák a maguk sajátos módján viszonyultak ehhez a kérdéshez. A modern világ kiemelt céljai között szerepel a fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek társadalmi integrációja, amihez az első lépést a köznevelés intézményeiben megvalósuló együttnevelés és oktatás jelentheti. Óvodánk egészen a kisgyermekkortól törekszik lehetőséget biztosítani az integrációra azoknak a gyerekeknek, akik arra alkalmasak és családjuk ebben partnerként működik együtt.

Cél:

- a SNI gyermek családi nevelésének, a közösségbe való beilleszkedésének elősegítése
- a fogyatékos gyermek/ek egyéni sajátosságainak megfelelő, harmonikus személyiség fejlődése
- felkészítés az iskolai tanulmányokra
- a „mátság” elfogadtatása az egészséges gyerekekkel
- a fogyatékos gyermeket nevelő családok életének segítése
- a felnőtt társadalom morális érzelmeinek alakítása

Feladat:

- az SNI-s gyermek harmonikus fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítása
- olyan óvodai közösségi élet megteremtése, melyben a gyermek – felnőtt, SNI-s gyermek – ép gyermek kapcsolata pozitív érzelmi viszonyuláson alapul

Az együttnevelt SNI gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

A SNI gyermek óvodai fejlesztését ellátó speciális szakember

- a pedagógiai diagnózist értelmezi,
- egyéni fejlesztési tervet készít, és évente legalább egyszer rögzíti a fejlesztés eredményét,
- a gyermek rehabilitációját egyéni fejlődési lapon dokumentálja,
- alkalmazza a gyógypedagógia-specifikus módszereket,
- figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal,
- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

Feltételrendszer

Tárgyi feltételek

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz.

SNI gyermek nevelésével foglalkozó óvodában illetve óvodai csoportban a gyermek biztonságos mozgását, megfelelő fejlődését elősegítő – sok esetben nélkülözhetetlen – eszközök a gyerekek különbözősége szerint időről időre változnak. Minden esetben a gyermeksérülés specifikuma határozza meg a tárgyi feltételeket.

Pl. gyengén látó gyermek – speciális helyi megvilágítás, jól tapintható matematikai eszközök. Mozgássérült gyermek – csúszásmentes padló, kapaszkodó, karosszék stb.

Személyi feltételek

Az integrált csoportban dolgozók értékrendje olyan morális érzelmi normákat kell, hogy képviseljen, mely követendő példa lehet a gyermekközösség és felnőttek számára.

Az óvodapedagógusok és a kisegítő személyzet munkája a gyermek sérülésének megfelelően képzett speciális szakember – orvos, gyógypedagógus, gyógytornász, pszichológus, logopédus stb. – segítségével végzett pedagógiai munka mellett érheti el a fentiekben leírt fejlettségi szintet.

A SNI gyermek szakértő bizottság által meghatározott rehabilitációs, rehabilitációs óráit, fejlesztését, terápiáját sérülés specifikusan képzett szakember látja el.

A nevelési folyamat tartalma

Fogyatékos gyermek nevelésekor – legyen szó bármilyen fogyatékoságról – következetesen ragaszkodnunk kell néhány elv betartásához. Az akaraterő, az alkalmazkodó készség, az együttműködés és az önállóságra törekvés terén a gyerekeknek minden esetben csak annyi segítséget adhatunk, amennyi továbblépése szempontjából feltétlenül szükséges.

Életvitelüket a rendszeresség kell, hogy jellemezze. Terhelhetőségüket meghatározza fogyatékoságuk mértéke. A nevelés – tanítás során figyelembe kell vennünk a nem, vagy kevésbé sérült területeket, mert ezek megerősítésével, a gyermek sikerélményhez juttatásával bővül a fejleszhetőség lehetősége.

Mindig elegendő időt kell hagyni a begyakorlásra. A fogyatékos kisgyermeknek is általában legfőbb tevékenysége a játék. Tervszerű nevelésében a játékoság elvét is szem előtt kell tartanunk. Tervezni a konkrét esetre szabottan, rövidtávra lehet, hiszen csak kis lépésekben haladva várhatunk eredményt. A gyermek érdekében kiemelkedő jelentősége van a családdal és a speciális szakemberekkel való együttműködésnek.

Óvodánk igény szerint fogad:

- Az alapító okiratban meghatározott, egyéni bánásmódot igénylő gyermekeket

Sérülés specifikus fejlesztési területek

Mozgásszervi fogyatékoság

A gondozás milyenségét az adott gyermek károsodásának formája, mértéke és területe határozza meg. Fontos, hogy a gyermek az óvodában is gyakorolhassa saját, egyénre szabott eszközeinek használatát.

A saját eszköz fontosságát a sérült és az egészséges gyermekekben is egyaránt tudatosítanunk kell, mivel annak épségét közösen tudjuk megóvni.

A különböző mozgásszervek tornáztatását gyógytornász végezze. A mozgáskorlátozott gyerekek érzelmi, értelmi és szociális (lehetőségeikhez mérten) fejlesztését ép társaikkal együtt végezzük.

Látási fogyatékoság

A látássérült kisgyermek csak akkor tud teljesen beilleszkedni egy közösségbe, ha az őt körülvevők iránt feltétlen bizalmat érez. Játékos tevékenységek közben gyakorolhatják a gyerekek a közösséghez való alkalmazkodást, a különböző illemszabályokat, viselkedési normákat. Fontos, hogy hallásuk útján esztétikai élményekhez jussanak (zene, mese, vers stb.) Nevelésükben jelentős szerepe van a rendszeretnek: a látássérült gyermek számára szükséges eszközöknek kötött helyük kell, hogy legyen, mindig mindennek a helyére kell visszakerülnie. Ha ezt a szabályt a csoport minden tagjával következetesen betartatjuk, megkönnyítjük fogyatékos társuk számára az önkiszolgálás helyes szokásainak elsajátítását. A látási vízus mértéke szerint a nevelésben, tanításban különbséget kell tennünk a gyerekek között. Az alig látó gyermekek csoportja további két részre osztható.

Vannak, akik gyakorlatilag vaknak tekinthetők, őket a vakokkal megegyezően fejlesztjük, de figyelniük kell látásmaradványuk megőrzésére (pl. fényérzékelés). A látásukat praktikusán is használók számára a látó–halló–tapintó életmódra kell fejlesztési tervet készítenünk, hasonlóan a gyengén látók neveléséhez.

A gyengén látó gyermekeknél nagyon fontos látásmaradványuk használata, a látás mozgáskoordináció fejlesztése. Szükséges lehet speciális optikai eszközök, nagy alakú, jól elkülöníthető, színű képeskönyvek és gyöngyök stb. használata.

Írás előkészítéshez elengedhetetlen a finommotorika fejlesztése. Az ábrázolás hagyományos eszközein túl itt már gondolhatunk a fűzésre, hajtogatásra, különböző színű és nagyságú apróbb termékek, magvak válogatására stb. Iskolaérettségi kritériumuk csak az eszközhasználat terén térnek el a normál követelményektől.

Hallási fogyatékoság

Az integrált óvodai nevelés során a gyerekek elsajátíthatják a saját személyükkel kapcsolatos tisztálkodási, öltözködési és a mások megsegítésére, kiszolgálására irányuló, beszédet nem feltétlenül igénylő szokásokat.

A közösség és a tervszerű foglalkoztatás segíti a sérült kisgyermek számára a nyelvi kommunikáció megindulását, fejlődését. Folyamatos feladatunk a beszédértés, a szájról olvasás fejlesztése, a beszédérthetőség javítása.

A pedagógusok fejlett metakommunikatív képessége megkönnyíti a hallássérült gyermek számára a szavak, kifejezések megértését, de ezzel együtt szükségessé válhat az ujj – abc megtanulása. A gyermekek állapota nagymértékben függ a mentális állapottól is. Halmozottan fogyatékos hallássérült gyerek nevelése esetén figyelembe kell vennünk más érzékszervi vagy értelmi fogyatékoságot is.

Enyhe értelmi fogyatékoság

Enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknél a spontán tanulást és a kommunikációt elősegíti a társakkal való folyamatos együttlét. A mindennapi aktív cselekvés, játék közben lemásolják a többiek mintáját.

A fogyatékoság mértékétől függően a legtöbb óvodai tevékenységbe tudatosan bevonhatjuk őket, de természetesen szükséges számukra az egyéni foglalkoztatás is.

A zene, a ritmus minden gyerekhez közel áll, énekes játékok közben több képességük együtt fejlődik: zenei képességek, beszéd, mozgás stb. Fontos a mozgásos játékok gyakorisága, egyszerű szabályok alkalmazásával a szabálytudat erősítése.

Gondot kell fordítanunk a manuális képességek fejlődésére, hiszen ennek komoly szerepe van az iskolaérettség megállapításánál. Matematikai képességeik fejlesztését is mindig egyéni szintjükhöz kell igazítanunk. Mivel tapasztalataik, ismereteik jóval nehezebben rögzülnek, mint ép társaiké, alkalmat kell biztosítanunk megfelelő számú ismétlésre.

Középsúlyos értelmi fogyatékoság

Az enyhe értelmi fogyatékosokhoz hasonlóan ez esetben is a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésből kell kiindulnunk. Mivel spontán tanulásról nem beszélhetünk, apró lépésekben haladva megfelelő alkalmakat és kellő időt kell biztosítanunk minden képesség és részképesség fejlődéséhez.

Szeretetteljes közeledéssel, figyelemfelkeltő játékeszközökkel az esetleg agresszív, nehezen kezelhető gyereket is bevonhatjuk a tudatosan megtervezett játéktevékenységbe. Foglalkoztatásuk egyénileg és csoportosan történik. A fogyatékoság mértékétől függően törekednünk kell a kooperációs készség, a kommunikáció, a beszéd fejlődésére, az aktív szókinés bővítésére, a számfogalom megalapozására.

Az éneklésnek, a zenének, a ritmusnak az ő életükben is kiemelkedő jelentősége van. Rajzfejlődésüket általában speciális módszerek alkalmazásával tudjuk biztosítani.

Az önkiszolgálás terén képesek lehetnek több – kevesebb szokás elsajátítására, ezért a lehetőségekhez képest minden esetben a maximumra kell törekednünk.

Beszéd fogyatékoság

Kiemelkedő jelentősége van az anyanyelvi nevelésnek. Az óvodai hétköznapiak során rendszeresen ki kell használnunk a beszédre serkentő spontán szituációkat és tudatosan is törekednünk kell az ilyen lehetőségek megteremtésére.

Szükséges a beszédfejlesztő játékos gyakorlatok minél sokszínűbb alkalmazása. Beszéd fogyatékos gyerekek esetében gyakoriak a különböző tanulási zavarok (diszlexia, diszkalkulia stb.) ezért gondot kell fordítanunk ezek szűrésére, prevenciójára.

Autizmus

A fogyatékoságok legnehezebben felismerhető és definiálható fajtája. Minden eset más jellemzőket mutat. Megtévészto lehet, hogy az autisztikus gyerek némely területen kiemelkedő – az egészségesek szintjét is felülmúló – képességekkel rendelkezik. Ilyen esetekben a kiemelkedő képességekre építhetjük a nevelés feladatrendszerét. A különböző területek fejleszthetőségét, az alkalmazható módszereket és eszközöket az egyéni jellemzők határozzák meg. Minden esetben elsődleges feladatunk a szocializáció és a kommunikációs készség fejlesztése. A szakszerű eljárások alkalmazásához mindenképpen szükséges speciális szakember irányítása.

a) A fejlődésben lemaradt és / vagy akadályoztatott gyermekek nevelése

„Minden nevelő munkája, olyan kertészhez hasonlatos, aki különféle növényeket ápol. Az egyik növény a tűző napsugarat kedveli, a másik a hűvös árnyékot, az egyik a patak partot, a másik a kopár hegyesúcsot. Ez homokos talajon nő a legjobban, a kövér agyagban. Valamennyit, a neki megfelelő módon kell ápolni, különben soha sem fejlődik ki teljesen (ismeretlen).”

Napjainkban sajnos a gyermekek többsége hátrányos, vagy halmazottan hátrányos helyzetű, így sok a szociálisan retardált, nehezen beilleszkedő gyermek. A szociokulturális hátránnyal induló gyerekek fejlesztő segítség nélkül iskolai és később társadalmi kudarcoknak vannak kitéve.

Cél:

- érzelmi kötődésen alapuló, személyiség központú nevelés.
- érzelmeken alapuló óvodai légkör
- tevékenységre ösztönző egészséges élettér biztosítása
- olyan személyiségvonások alakítása, amelyek birtokában a gyermek motiválttá válik.

Feladat:

- a másság okainak feltárása, lehetőség szerinti kompenzálása
- minden gyermeknek esélyt adni az önmagához viszonyított fejlődésre, hiányainak pótlására, hátrányainak kompenzálására saját tempója szerint
- minden fejlesztés eszköze a játék; észrevétlenül válják szándékos problémamegoldássá, tanulássá. Ehhez olyan játéktevékenység biztosítása szükséges, amely elősegíti a magasabb szintre jutást
- az eredményes fejlesztés érdekében aktív együttműködés szakemberekkel (gyógy pedagógus, pszichológus, orvos, gyermekvédelmi felelős)

A nevelési folyamat jellemzői:

Arra törekszünk, hogy nyújtson az óvoda az óvodás gyermeknek nyugalmat, szeretetet, sok-sok játékot, örömet, törődést, bizalmat. Minden gyermek érezze jól magát, és sorsa igazán fontos legyen mindenkinek. Fejleszhetőségét ne vonjuk kétségbe!

Kik a fejlődésben lemaradt gyermekek?

Sajnos jelenleg a gyermekek többségének nincs diagnózisa és ebből a szempontból veszélyeztetettebb helyzetben vannak, kisebb az esélyük a megfelelő fejlődésre.

A kompenzálás és fejlesztés mindig a gyermek érdekét szolgálja. Ennek érdekében az óvodapedagógusoknak speciális ismeretekre, módszerekre, eszközökre van szüksége. Az óvónők tudatos munkája kiegészülhet a pszichológus diagnosztizáló munkájával, a logopédus beszédhiba szűrésével.

A megismerés és fejlesztés folyamatában fontos:

- a gyermek családi hátterének ismerete
- a gyermek aktuális képességszintjének ismerete, hiányuk, zavaruk felismerése
- kompenzáló, fejlesztő tevékenységek tervezése, átgondolása, optimális fejlesztő feladatok, egyénre szabott tervezés, fejlesztés
- tevékenységet segítő nevelői vezérlés tervezése, módszerek, eszközök munkaformák kiválasztása
- meg kell találni az egyéni fejlődés és a közösségi élethez való alkalmazkodás egyensúlyát érzelmi biztonság megteremtésével, a szokásrendszer és a bensőséges kapcsolat kialakításával
- halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kiemelt szociális fejlesztése

A fejlesztő munka akkor lesz a leghatékonyabb, ha feltárul előttünk az érzelmi - szociális – motivációs – intellektuális összetevők szerepe, egymásra hatása.

A gyermek fejlődésének elősegítését eredményesebbé teheti az óvodapedagógus és a szülő „együttnevelő” tevékenységén túl az érintett szakemberek bevonása:

- Pedagógiai Szakszolgálat, pszichológus, logopédus, fejlesztő pedagógus, gyógytornász, gyógypedagógus
- egészségügyi szakemberek; gyermekorvos, védőnő
- Gyermekjóléti Szolgálat; gyermekvédelmi ügyintéző, szociális segítő, családsegítő
- óvodapedagógus – szülő team-munkája

A fejlődés várható jellemzői:

Ha a gyermekkel szembeni elvárás a fejlettségi szint alatt van, a gyermek érdektelenné válik. Ha az elvárási szint a gyermek fejlettségi szintjét meghaladja, fáradt, zaklatott lesz, vagy a kudarctól való félelem távol tartja a feladattól és meg sem próbálja azt.

Érzelmi

A szorongó, gátlásos gyermekek lassan feloldódnak, egyre több kapcsolatot létesítenek. Beszédkedvük fokozódik, aktívabbak lesznek, játékban szerepet vállalnak.

Értelmi

A gyermek kiindulási szintjéhez képest fejlődik érzékelése, észlelése, gondolkodása, megfigyelése, tapasztalása, figyelme, emlékezete. A pszichikus funkciók fejlődése következtében megismerési folyamataik lehetővé teszik a tárgyi és természeti környezetbe való beilleszkedést. Kialakul az adott életkorra jellemző szókincs, nyelvi fejlettség. A megszerzett tapasztalatok, élmények, ismeretek egységbe rendeződnek, ezek segíthetik a környezetükben való jobb tájékozódást.

Testi

A gyerekek egyéni fejlesztésével olyan adottságok és testi képességek fejlődnek ki, amelyek elősegítik a pozitív énkép kialakulását és a szociális környezetbe való fokozatos beilleszkedést.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

A Szent Miklós Óvoda hagyományait, a helyi adottságokat és az ott dolgozó óvodapedagógusok attitűdjét is figyelembe véve rugalmasan valósítjuk meg a szervezeti és időkereteket.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket. A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek tervezésénél, szervezésénél figyeljünk a harmonikus arányra. A tevékenységek a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirendet a gyermekek egyéni szükségleteihez igazítjuk. Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék (szabad játék) kitüntetett szerepét.

A gondozásnak kiemelt szerepet tulajdonítunk a gyermekek önállóságának segítésében, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A gyermekek fejlődését nyomon követjük és erről a szülőket félévente, írásban, a fejlődési napló bemutatásával tájékoztatjuk. A nyitvatartási időben a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

Heti rend

A heti rend szervezése a tevékenységek változatos biztosításával, az óvodapedagógusok módszertani szabadságának lehetőségeivel valósul meg.

Tervezetten szervezett tevékenységek	<ul style="list-style-type: none">- hét eleji lelki útravaló- lelki percek- mindennapos mozgás- mozgás- mozgásos játék
Párhuzamosan is végezhető, differenciált és csoportos tevékenységek	<ul style="list-style-type: none">- ének, zene, énekes játék, gyermektánc- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka- külső, teremtett világ tevékeny megismerése- verselés, mesélés- matematikai tartalmú tapasztalatok

A Szent Miklós Óvoda hagyományait, a helyi adottságokat és az itt dolgozó óvodapedagógusok attitűdjét is figyelembe véve, rugalmasan valósítjuk meg a szervezeti és időkereteket.

IDŐTARTAM	TEVÉKENYSÉGEK
7:00 – 12:00-ig	<ul style="list-style-type: none"> - Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés). - Szabad játék, párhuzamosan is végezhető, tervezett, differenciált tevékenységek a csoportszobában vagy a szabadban. - Lelki percek, hitre nevelés, az elcsendesedés feltételeinek megteremtése. - Mindennapos, frissítő mozgás vagy tervszerűen szervezett mozgás (csoportszobában, tornateremben vagy szabadban). - Ismerkedés a teremtett világgal, megfigyelések spontán és tervezetten szervezett formában. - Az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységek a szabad levegőn. - Részképességek fejlesztése egyéni szükségletek alapján. - Játékba és tevékenységbe ágyazott, a gyermekek egyéni képességeihez igazodó műveltségterületek közvetítése. - Étkezés előtti ima. - Tízórai (folyamatosság kics csoportban óvodapedagógusi igény szerint). - Étkezés utáni ima. <p>Tevékenységekben megvalósuló tanulás:</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Verselés, mesélés II. Ének, zene, énekes játék gyermektánc III. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka IV. Mozgás V. A külső (teremtett) világ tevékeny megismerése VI. Matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése
12:00 – 15:00-ig	<ul style="list-style-type: none"> - Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés). - Pihenés.
15:00 – 17:30-ig	<ul style="list-style-type: none"> - Gondozási feladatok (tisztálkodás, étkezés, öltözködés). - Szabad játék, párhuzamosan is végezhető tevékenység a szülők érkezéséig.

Reggel 7:00-tól 7:30-ig és délután 17:00-tól 17:30-ig az intézmény összevont csoporttal működik, melyről az ügyeleti rendben tájékoztatjuk a szülőket.

VII. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE



A fenntartóval való együttműködés

Óvodánk fenntartója a Nyíregyházi Egyházmegye. Munkakapcsolatunk folyamatos, állandó. Működési feltételeink biztosítását a lehetőségekhez mérten egyeztetések útján érjük el.

Az egyházközséggel való kapcsolat

A Programunkban felsorolt görög katolikus ünnepekkor Szent Liturgián veszünk részt. Az elméleti elmélyülésben lelki vezető segíti munkánkat. Ünnepeinkre az egyházközséget minden alkalommal meghívjuk: /pl. Betlehemes játék, ballagás, /, *Törekszünk a szoros összetartozás kiépítésére templomunk parókusával, lelkipásztori törekvéseit harmonizáljuk az intézmény életével.*

A családdal való kapcsolat, együttműködés

A görögkatolikuság sajátossága a nagycsalád. Törekszünk hangsúlyos értékelést adni ennek a kincsnek. A család és az óvoda összhangja a nevelésben a gyermeki személyiségfejlődés szempontjából rendkívül fontos. Az óvoda és a család egyenrangú félként éli meg a szoros együttműködést. A családi nevelésre alapozva a családok szokásait figyelembe vesszük, és ezt kiegészítve az együttműködés során érvényesítjük az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A pedagógusoktól elvárás, hogy ismerjék azokat a kihívásokat, szerepelvárásokat, amelyekkel napjainkban a kisgyermekes szülők szembesülnek. Ezek figyelembevételével előítéletmentes, elfogadó attitűddel, nyitott, partneri kommunikációra képesen alakítsák a szülőkkel való kapcsolatukat, támogassák őket gyermekeik nevelésében, a szülői szerepben való helytállásukban, segítsék elő a családok bevonódását az intézmény életébe a gyermekek

eredményes fejlesztése érdekében. Támogató környezetet nyújtunk a szülők gyermeknevelési kompetenciáinak erősítéséhez, valamint a segítő szolgáltatások igénybevételéhez.

A családdal való kapcsolattartásunknak célja, a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve, a gyermekközpontú óvodai élet megteremtése. A sikeres megvalósításhoz feltétel a szülők egyetértése, támogató beleegyezése. Ezért év elején röviden ismertetjük a Pedagógiai Programunk célját, alapelveit és felkínáljuk a lehetőségeket a szülőknek.

Együttműködési formák:

Szülő – óvodapedagógus

- Egyéni beszélgetés - szülői értekezlet - fogadóóra – rekollektiók – előadások tartása meghívott előadókkal – lelki délután

Szülő – gyerek – óvodapedagógus

- Ovikóstoló – családlátogatás – év eleji gyermekáldás – játékonysági rendezvény – nyílt napok – gyerekbúcsú – anyák napi köszöntő – ballagás – gyereknapi nap – év végi hálaadás

Szülői Munkaközösség

/(SZMK) Óvodánk a korábbiaknál nagyobb mértékben támaszkodik a szülői szervezetre. A közoktatásról szóló törvény 59.§-ának új (5) bekezdése alapján az óvodai szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, és a pedagógiai munka eredményességét. A szülői szervezet képviselőjét az óvoda vezetője meghívja minden olyan tárgyalásra, ahol a gyermekek csoportját érintő téma kerül napirendre, és itt a szülői szervezet képviselője tanácskozási joggal részt vehet./

Az iskolával való kapcsolat

Kapcsolatunkat folyamatos együttműködés jellemzi. Kölsönös iskola – óvodaeljárások alkalmával tartjuk a kapcsolatot az alsós gyermekekkel és nevelőkkel. Óvodánk a görög katolikus iskolával szoros kapcsolatot tart, melyet a harmónia, a segíteni akarás jellemez, amely biztosítja munkánk egymásra épülését. Intézményünkben fokozott figyelmet szánunk az iskolai élethez szükséges alapképességek megerősítésére, figyelembe véve az egyéni eltéréseket és a fejlődési potenciálokat. A közösen szervezett programok a gyermekekhez illesztett iskolakezdést és a kudarcok megelőzését szolgálják

Kapcsolattartás formái:

Nyílt nap

Az őszi folyamán részt vesznek az óvodapedagógusok egy nekik szóló nyílt napon, megfigyelve az óvodánkból érkezett gyerekek iskolába való beilleszkedésének folyamatát.

Sulikóstoló

Az óvodás gyerekek lehetőséget kapnak néhány délután keretében az iskolával és a leendő első osztályos tanítókkal megismerkedni. A gyerekek részt vehetnek nekik szóló játékos órákon.

Közös továbbképzések, konferenciák, lelki gyakorlatok

Évente több alkalommal veszünk részt ezeken.

Elsős tanítók látogatása a nagycsoportban

A leendő első osztályosok tanítóik megismerkedhetnek nagycsoportosainkkal a nyílt napokon.

Elsős tanító néni részvétele az óvodai ballagáson

A ballagási műsor megtekintése.

Csibeavató

A tavalyi nagycsoportos óvónők részt vesznek az iskolai ünnepségen.

Kapcsolat az óvó, védő fejlesztő hálózattal

Időszakos szűrést tart az óvodában a fogorvos és a védőnő.

Folyamatos ellenőrzést tart az ÁNTSZ és a NÉBIH.

Évente az alkalmazottak munkaegészségügyi szűrővizsgálaton vesznek részt óvodánk szakorvosánál.

Logopédiai fejlesztést igénylő gyermekeknél a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa végzi a szűrést és a fejlesztéseket.

Gyógypedagógusunk heti rendszerességgel fejleszti a rászoruló gyerekeket.

Kapcsolattartás a Művelődési Központtal, Városi Könyvtárral, Vikár Sándor Zeneiskolával, Múzeumfalu, Nyírerdő Zrt.-vel, Jósa András Múzeummal, (művelődési intézményekkel)

A város rendezvényein, gyermekműsorokon, foglalkozásokon, kiállításokon részt veszünk, alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz, érdeklődésükhöz. A könyvtár, a múzeum lehetőséget kínál az ismeretszerzésre, az önképzésre.

Kapcsolattartás a Katolikus Pedagógiai Intézettel

A Pedagógiai Intézettel a kapcsolat kölcsönösen jó, rendszeres információnyújtással, tájékoztatással széles körű tevékenységével segíti munkánkat.

Kapcsolattartás formái:

- továbbképzések (30+)
- rendezvények
- bemutatók
- előadások
- szakmai napok
- konferenciák

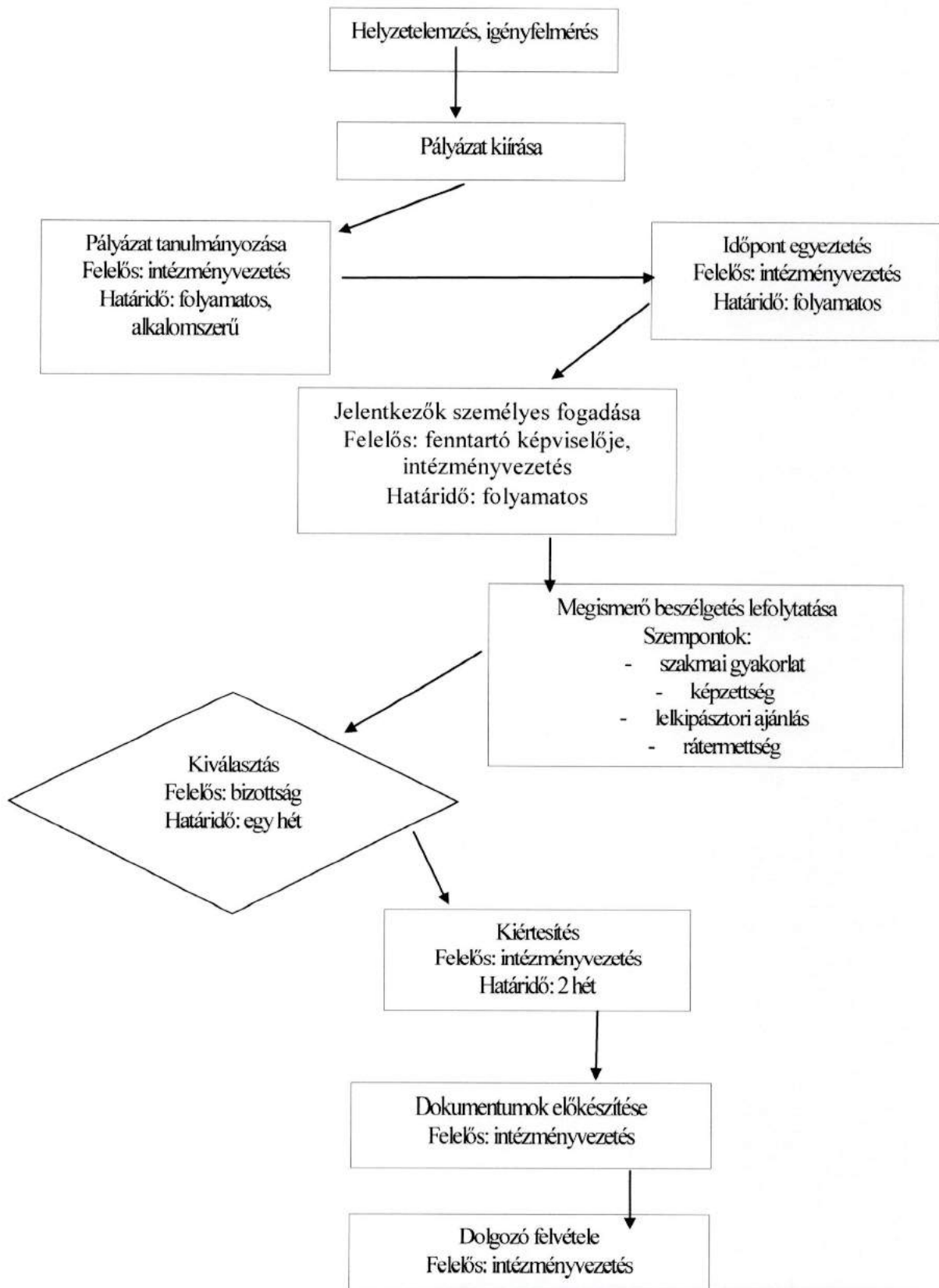
Kapcsolat a Papnevelő Intézettel

Az EFOP-3.1.5-16-2016-00001 a tanulói lemorzsolódással veszélyeztetett intézmények támogatása c. projekt keretében felelevenítettük a kapcsolatunkat a Papnevelő Intézettel, mert célunk, hogy hagyományt teremtsünk egy olyan tematikus lelki nap megvalósításával, ahol a papnövendékek, szülők, gyermekek, alkalmazottak, a lelki vezető és a fenntartó képviselője részvételével egy gazdag program valósulna meg. A délelőtti folyamán a gyermekek, szülők, papnövendékek együtt vesznek részt a szabad játékban, a játékban megvalósuló tanulásban, a lelki percekben és a program a székesegyházban zárul ovis liturgiával. A papnövendékek jelenléte, viselkedése mintát adhat gyermekeink jövőképeinek kialakulásához.

Óvodai jogviszony létesítése és feltételei

Az óvodai közösségbe jelentkezés alapján felvétel vagy átvétel útján lehet bejutni. Az óvoda a jogviszony létesítését nem köti felvételi, ill. alkalmassági követelményekhez. Az óvodai jogviszony létesítéséről, a felvételtől és az átvételtől bizottság dönt a beadott felvétel iránti kérelem és a lelkészi ajánlások alapján, kidolgozott szempontrendszerrel figyelembe véve.

Új dolgozó felvételének rendje



VII. Az óvoda ellenőrzési, értékelési rendszere

1. Célrányos ellenőrzések:

- beszoktatás ellenőrzése
- csoportszobák kialakításának célszerűsége
- napirend, heti rend, egyéni bánásmód, differenciált bánásmód
- házi bemutatók
- hitre nevelés
- udvari élet irányítása
- iskolai életre való felkészítés
- nyári terv megvalósulása

2. Időszakos ellenőrzések:

- dokumentumok ellenőrzése (csoport, gyermekek fejlődésének nyomon követése, munkaközösség)
- nyílt napok, fogadóórák
- ünnepek, ünnepélyek előkészítése, megvalósítása
- szülői értekezletetek, szülői kapcsolat felvétel
- technikai dolgozók /tisztasági ellenőrzés/

3. Spontán, alkalomszerű ellenőrzések:

- óvónők napi felkészültsége
- pontos munkakezdés, befejezés
- munkavédelmi, tűzvédelmi szabályok betartása
- higiéniai szokások betartása
- kapcsolattartás társintézményekkel

4. Óvodapedagógusok beszámolója

- vállalt továbbképzések tapasztalatai
- tervszerű kööttség és kötetlenség megvalósításának lehetőségei
- hitre nevelés eredményei, nehézségei
- gyermekvédelmi feladatok tervezése, megvalósítása
- munkaközösségi feladatok tervezése, megvalósítása
- minőség fejlesztés
- gyermekvédelmi munka
- beszédfejlesztés
- gyógypedagógiai munka
- iskolaérettség

5. Külső ellenőrzés

Megtörtént a köznevelési intézmények egységes szempontok alapján történő, külső ellenőrzési és értékelési rendszerének bevezetése, melyet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC törvény rendelt el.

6. Önértékelés – A Belső ellenőrzési csoport (BECS) működése

A BECS a törvényi előírásoknak megfelelően működik intézményünkben. A BECS vezető koordinálja az önértékelési folyamatokat az intézményvezetővel karöltve.

Mind a pedagógus, mind a vezető, mind az intézmény önértékelési folyamatát irányítja és készíti fel a jelölteket a tanfelügyeleti ellenőrzésre. Ennek a komplex munkának a végzésére több évre szóló munkatervet készít, mely összhangban van az intézmény éves munkatervével is.

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A pedagógiai programot készítette:

A Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda nevelőtestületének közreműködésével Oláh Zoltánné intézményvezető.

Az intézmény pedagógiai programjának érvényessé válását meghatározó jogszabályok:

Az Nkt. 26.§ (1) A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá.

Az Nkt 32.§ (1) (i) Ha a nevelési-oktatási intézményt egyházi jogi személy tartja fenn, akkor a nevelési-oktatási intézmény SZMSZ-e, házirendje, valamint pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A 20/2012. (VIII. 31) EMMI rendelet 119.§ (4) alapján az intézmény szülői szervezete véleményt nyilváníthat az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A pedagógiai program a nevelőtestület által elfogadott, az intézményvezető és a fenntartó által jóváhagyott.

A pedagógiai program nyilvános, megtekinthető az intézmény honlapján és irodáiban.

A pedagógiai program minden évben felülvizsgálható, igény szerint módosítható.

Hatálybalépés

A fenntartó jóváhagyását követően 2020. szeptember 1-jén kerül bevezetésre.

A pedagógia program személyi és területi hatálya

A pedagógiai program tartalma alkalmazandó a Szent Miklós Görögkatolikus Óvodában minden jogviszonyt létesített gyermekekre az alkalmazotti közösség tagjai munkakörének megfelelően.

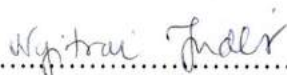
Tájékoztatás a pedagógiai programról

Pedagógiai programunkról az óvodahasználók és az óvoda iránt érdeklődők az intézmény honlapján vagy az intézményben tájékozódhatnak.

Legitimáció

A szülői szervezet a pedagógiai program tartalmáról a tájékoztatást megkapta.

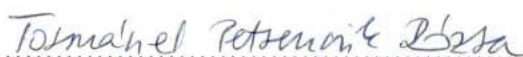
Nyíregyháza, 2020. augusztus 27.



SZMK nevében

A nevelőtestület a pedagógiai programot a 2020. augusztus 27-én tartott értekezletén megtárgyalta és elfogadta.

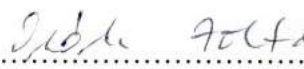
Nyíregyháza, 2020. augusztus 27.



Nevelőtestület képviselője

A Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda pedagógiai programját jóváhagyom.

Nyíregyháza, 2020. augusztus 27.


.....
Intézményvezető



A Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásában működő Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda pedagógiai programját jóváhagyom.

Nyíregyháza, 2020. augusztus 27.


.....
Fenntartó nevében



A pedagógiai program legitimációs záradékának kiegészítése

A Szent Miklós Görögkatolikus Óvoda pedagógiai programjának része a legitimációs záradék, amely tartalmazza az intézmény pedagógiai programjának érvényessé válását meghatározó nevelőtestületi elfogadását, az intézményvezető és a fenntartó jóváhagyását.

Az Nkt. 26.§ (1) alapján a pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá, illetve az Nkt 32.§ (1) (i) bekezdése alapján, ha a nevelési-oktatási intézményt egyházi jogi személy tartja fenn, akkor a nevelési-oktatási intézmény SZMSZ-e, házirendje, valamint pedagógiai programja a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A 20/2012. (VIII. 31) EMMI rendelet 119.§ (4) alapján az intézmény szülői szervezete véleményt nyilváníthat az intézmény működésével és a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Az intézmény előre láthatólag 2020. június – júliusában a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal által kiadott működési engedély alapján jön létre, a pedagógiai program a 2020. augusztus 27-re tervezett nevelőtestületi értekezleten kerül elfogadásra. Ezen a napon kerül sor a szülői munkaközösség véleményeztetésére is. Ezt követően az intézményvezetői és fenntartói jóváhagyásokkal válik érvényessé a pedagógiai program és kerülnek pótlásra az aláírások, illetve csatolásra az értekezlet jegyzőkönyve és a jelenléti ív.

Jelen kiegészítő érvénytelenné válik az aláírások bejegyzése után.

Nyíregyháza, 2020. május 15.